

LISA 2 – ÜLEVADE VÄIKE-MAARJA VALLAST

Väike-Maarja valla üldplaneeringu lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus

1.	Asend	2
2.	Asustus ja rahvastik.....	4
3.	Sotsiaalne taristu	6
3.1.	Koolid.....	6
3.2.	Huviharidus.....	7
3.3.	Noorsootöö	7
3.4.	Kultuur, sport ja vaba aeg.....	7
3.5.	Külaliikumine	9
3.6.	Sotsiaalhoolekanne	9
3.7.	Tervishoid	9
4.	Ettevõtlus.....	10
5.	Turism ja puhkealad	11
6.	Reljeef ja geoloogiline ehitus	11
7.	Kaitstavad loodusobjektid.....	12
7.1.	Kaitsealad	13
7.2.	Hoiualad.....	30
7.3.	Kaitsealused liigid	32
7.4.	Püsielupaigad	33
7.5.	Kaitstavad looduse üksikobjektid.....	34
7.6.	Kohalikul tasandil kaitstavad objektid	34
8.	Natura 2000 võrgustiku alad.....	35
9.	Vääriselupaigad	44
10.	Taimestik ja loomastik	44
10.1.	Metsad	44
10.2.	Sood ja rabad.....	44
10.3.	Niidud	45
10.4.	Loomastik	45
11.	Roheline võrgustik	46
12.	Põhjavesi	47
12.1.	Põhjavee kaitstus.....	48
12.2.	Hajukoormus	49
12.3.	Punktkoormus	49
13.	Pinnavesi	49
13.1.	Järved	50
13.2.	Jõed	56
13.3.	Ojad	60
13.4.	Peakraavid	60
13.5.	Kraavid	61
13.6.	Kanalid.....	61
13.7.	Allikad.....	61
14.	Maaparandussüsteemid	66
15.	Üleujutusohuga alad	66
16.	Väärtuslik põllumajandusmaa	66
17.	Maavarad ja maardlad.....	68
18.	Kultuuriväärtused	70
18.1.	Kultuurimälestised	70

18.2.	XX sajandi arhitektuuripärandi objektid	75
18.3.	Maaehituspärandi objektid	76
18.4.	Pärandkultuuri objektid	76
18.5.	Militaarpärand.....	77
18.6.	Väärtuslikud maastikud	78
18.7.	Miljööväärtuslikud alad	79
18.8.	Kalmistud.....	80
19.	Taristu.....	80
19.1.	Teedevõrk	80
19.2.	Vee- ja kanalisatsioonivõrk	81
19.3.	Sademevesi.....	90
19.4.	Tuletõrje veevõtukohtad	90
19.5.	Soojavarustus	90
19.6.	Elektrivõrk	91
19.7.	Sidevõrk.....	91
20.	Taastuenergeetika.....	92
21.	Jäätmemajandus	92
22.	Keskkonnaohtlikud objektid	93
23.	Radoon.....	94
	INFOALLIKAD	95

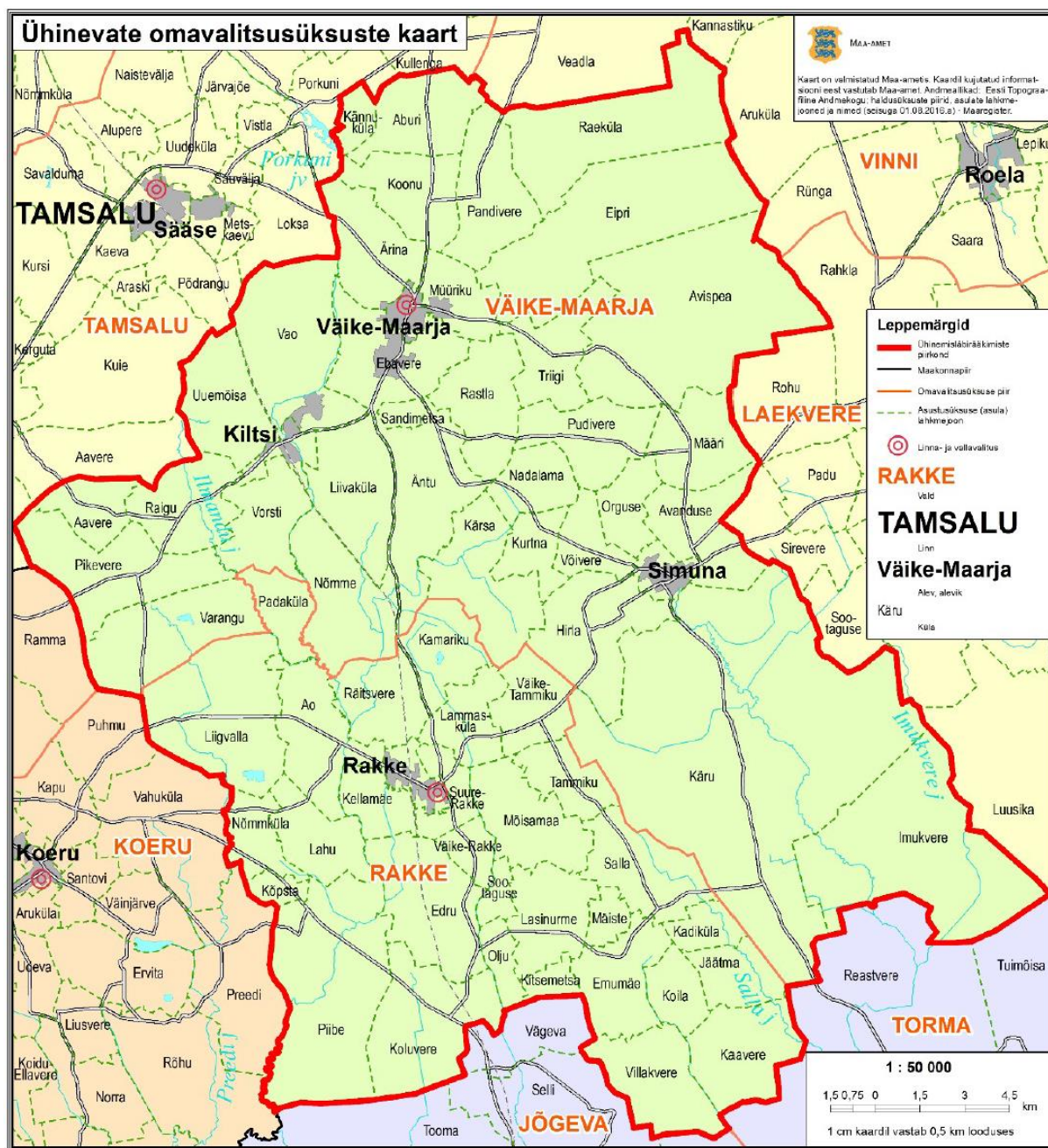
Eeldatavalt mõjutatava keskkonna kirjeldus on kajastatud seisuga september-oktoober 2019. Seda dokumenti ei uuendata edaspidise üldplaneeringu protsessi käigus pärast LS ja KSH VTK valmimist. Kui üldplaneeringu koostamise käigus ilmneb uusi asjaolusid, mis mõjutavad planeeringulahenduse koostamist, arvestatakse nendega planeeringu koostamise käigus.

1. Asend¹

Väike-Maarja vald asub Lääne-Virumaa lõunaosas, Pandivere kõrgustikul ja Endla looduskaitseala kirdepiiril ning piirneb Vinni, Jõgeva, Järva ja Tapa vallaga. Vallas on 4 alevikku ja 64 küla, valla keskus asub Väike-Maarja alevikus. Valla suurus on 682,43 km² (68 243 ha).

¹ Väike-Maarja valla arengukava 2020-2027

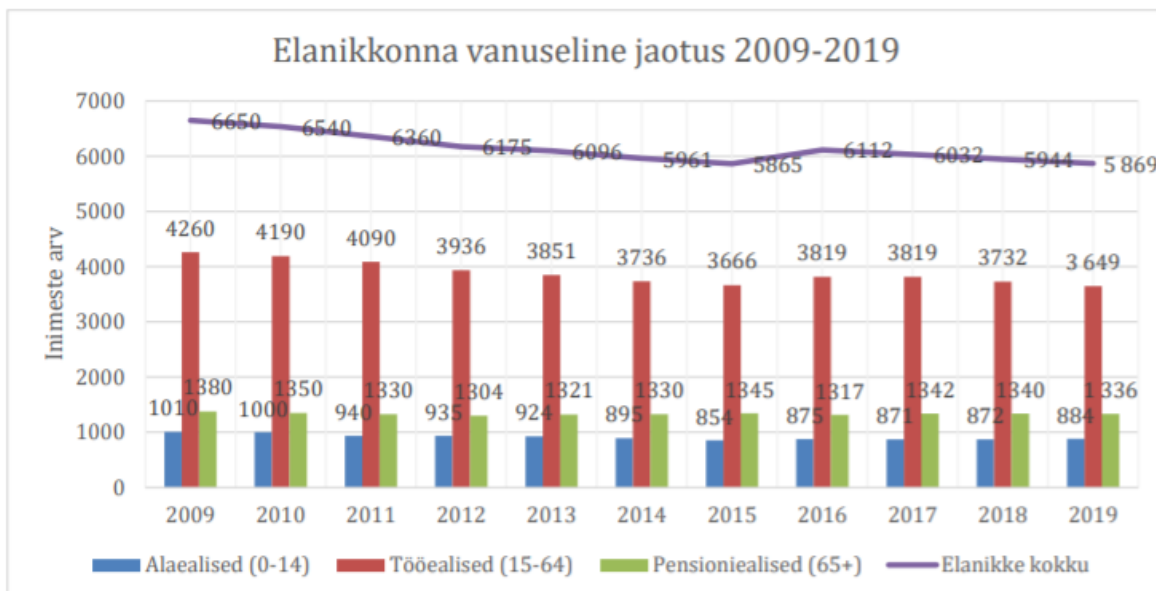

Joonis 1. Väike-Maarja valla territoorium. Allikas: Väike-Maarja valla arengukava

Väike-Maarja vald moodustati endise Väike-Maarja külanõukogu aladele 1991. aasta detsembris ja selle territoorium kattus peaaegu endise Vao valla territooriumiga. Pärast kohalike omavalitsuste volikogude valimisi 2005. aasta oktoobris ühinesid Väike-Maarja ja Avanduse vald Väike-Maarja vallaks. 2017. aasta haldusreformi käigus liideti Väike-Maarja vallaga (elanikke ligikaudu 4500) Rakke vald (elanikke ligikaudu 1600).

2. Asustus ja rahvastik²

Väike-Maarja vallas elas Statistikaameti andmetel 01.01.2019 seisuga 5869 inimest sh 2918 meest ja 2951 naist. Rahvastiku keskmine tihedus vallas on 0,12 inimest km² kohta.

Joonis 2. Väike-Maarja valla elanikkonna vanuseline jaotus. Allikas: Statistikaamet

Elanike arv Väike-Maarja vallas on olnud languses ning seda eelkõige alaealiste ja tööealiste arvelt, 2019. aastal alaealiste arv vallas tõusnud. Tööealiste osakaal rahvastikust on püsunud stabiilselt 62-64% vahel ja pensionäride osakaal on kasvanud 20%-lt-23%-le. Pensioniealiste arv on püsunud viimase 10 aasta jooksul suhteliselt stabiilsena, mis viitab ka rahvastiku vananemisele. Erandiks on 2016. aasta, mil toimus rahvastiku arvu kasv. 2016. aastal suurenes nii endise Rakke valla, kui ka Väike-Maarja valla elanike arv.

Aasta	Siserände saldo	Välisrände saldo	Rändesaldo kokku
2015	8	5	13
2016	-51	-1	-52
2017	-44	7	-37
2018	-16	-17	-33

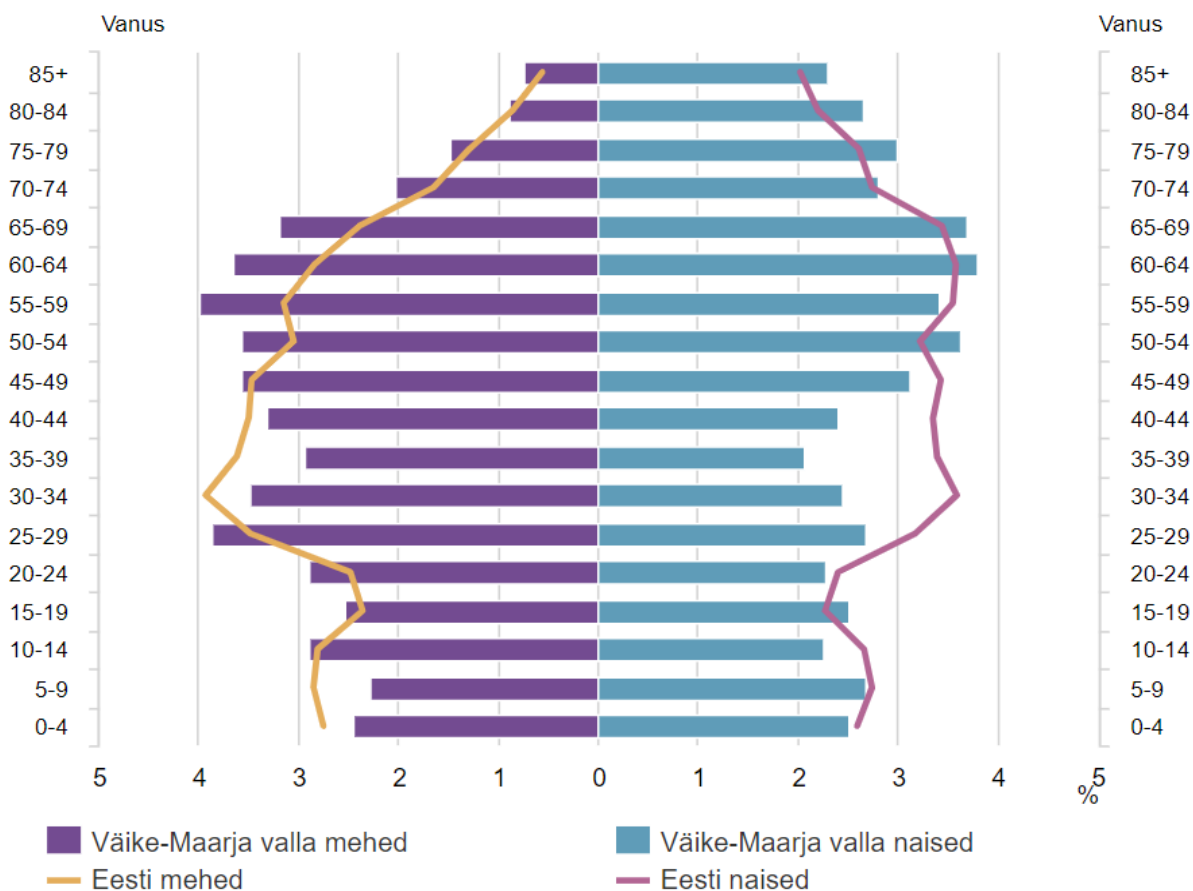
Joonis 3. Väike-Maarja valla rändesaldo. Allikas: Väike-Maarja arengukava

Joonisel 3 on väljendatud Väike-Maarja rändesaldo 2015-2018. Väike-Maarja siserände saldo 2018. aastal 168 inimest ning väljarände saldo 201. Enamus rännetest toimusid riigisiselt.

² Väike-Maarja valla arengukava 2020-2027

Väike-Maarja valla rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2019

Joonis 4. Väike-Maarja valla rahvastikupüramiid. Allikas: Statistikaamet

01.01.2019 seisuga elas Väike-Maarja vallas kõige rohkem 55-59 aastaseid mehi (234) ja 60-64 aastaseid naisi (223).

Väike-Maarja vallas on viimastel aastatel olnud noorte osakaal rahvastikus suurem kui Eestis keskmiselt. 2017. aastal oli valla noorte osakaal Eesti keskmisest 0,4 protsendipunkti suurem. Vaatamata sellele on noorte osakaal Väike-Maarja valla rahvastikust viimase kümne aastaga langenud 5% võrra, olles 2008. a 20% ja 2018 a 15% rahvastikust.

3. Sotsiaalne taristu³

3.1. Koolid

Väike-Maarja vallas on kolm lasteaeda, kus 2018/19 õppeaastal oli kokku 14 rühma ja neis õppis ja mängis kokku 270 last.

Lapsed	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Väike-Maarja Lasteaed	157	167	167	165	160	155
sh Kiltsi rühm	20	15	15	15	15	15
Simuna Kooli lasteaed	46	46	46	40	40	40
Rakke Lasteaed	67	72	64	55	50	45
KOKKU	270	285	277	260	250	240

Joonis 5. Väike-Maarja valla lasteaiad. Allikas: valla arengukava

Proгноos näitab, et laste arv hakkab alates 2022. aastast vähenema, mis tähendab, puudub vajadus täiendavate rühmade, ruumide ja personali järele. Kui tekib vajadus moodustada sobitus- ja/või erirühmi, on siiski vaja täiendavalt lasteaiatöötajaid. Üha suurem hulk lapsi vajab juba lasteaias tugispetsialistide abi, keda maapiirkonnas napib. Tugispetsialisti teenust pakub hetkel kaks logopeedi koormusega 1,5 ametikohta.

Väike-Maarja vallas on neli üldhariduskooli, kus 2018/2019 õppeaastal õppis 586 õpilast.

Õpilased	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Väike-Maarja Gümnaasium	312	311	319	315	304	305
sh põhikool	263	258	262	252	247	250
sh gümnaasium	49	53	57	63	57	55
Rakke Kool	127	121	127	127	118	113
Simuna Kool	85	80	83	84	82	82
Kiltsi Põhikool	62	70	67	70	73	73
KOKKU	586	582	596	596	577	573

Joonis 6. Õpilaste arv Väike-Maarja valla koolides. Allikas: valla arengukava

Õpilaste arv vallas püsib paaril järgneval aastal stabiilne, kuid hakkab langema. Väljakutseks on gümnaasiumiastme püsimajäämine ja gümnaasistide arvu suurendamine Väike-Maarjas, kuna õpingute jätkamiseks on noortel võimalused minna mujale gümnaasiumitesse, sh riigigümnaasiumitesse Jõgeval ja alates 2021/2022 õppeaastast Rakveres.

Väike-Maarjas tegutseb riigikoolina Sisekaitseakadeemia Päästekolledži Väike-Maarja õppekeskus, kus toimub õpe tuletõrjuja-päästja, päästekorraldaja ja päästeala spetsialisti erialadel.

³ Väike-Maarja valla arengukava 2020-2027

3.2. Huviharidus

Väike-Maarja Muusikakool asutati 1996. aastal, luues piirkonna lastele ja nooretele võimalused muusikalise põhihariduse omandamiseks. Kool tegutseb Rakke kultuurikeskuses, Väike-Maarja seltsimajas ja Simuna rahvamajas. Viimastel õppeaastatel on koolis õpilasi ligikaudu 70 ja õpetajaid 9. Muusikakoolis saab õppida klaveri, akordioni, kitarr ja viiuli erialal, puhkpillidest flööti, plokkflööti, klarnetit, saksofoni, trompetit, metsasarve, eufooniumi, trombooni ja tuubat. Simuna filiaalis on võimalik õppida klaveri ja viiuli erialal. Väike-Maarjas tegutseb 8–10 õpilasega eelklass. 2015. aastal avas muusikakool löökpilli eriala. 2016. aasta sügisel alustas tööd laulustuudio.

Lisaks muusikakoolile tegelevad huviharidusega üldhariduskoolid ning seltsi- ja rahvamajades tegutsevad huviringid. Spordiringidest tegutsevad aktiivsemalt korvpall, maadlus, suusatamine, jalgpall ja automodelisport, mille harrastamiseks on vanasse võimlasse rajatud siserada.

Vaatamata olemasolevatele võimalustele puudub teatud hulgal noortel huvi pakutavates tegevustes osaleda. Põhjuseks võib olla, et noortele suunatud tegevusi pakutakse enamasti keskustes või ei ole just neile huvipakkuvat huvitegevust ja juhendajat.

3.3. Noorsootöö

Väike-Maarja Valla Noortekeskuse koosseisu kuuluvad Väike-Maarja noortekeskus (avati 2001. aasta maikuus), Rakke (alates 2018. aastast) ja Simuna noortekeskused. Noortekeskuse eesmärgiks on noorsootöö korraldamine lähtudes avatud noorsootöö meetodist, pakkudes noortele vabatahtlikkuse alusel vaba aja sisustamise võimalusi aktiivse kaasamise ja osaluse kaudu, lähtudes noorte individuaalsetest võimetest ja eelistustest. Noortekeskustes on võimalus mängida lauatennist, piljardit, lauajalgpalli ning mitmeid teisi lauamänge, kasutada audiovisuaalseid vahendeid, katsetada toiduvalmistamist, teha käsitööd ja meisterdada jne. Ruume on võimalik kasutada eelneva kokkuleppe alusel mitmesugusteks ühistevõistlusteks: klassiõhtuteks, sünnipäevadeks, korraldada saab koosolekuid, loenguid jmt.

Alates 1996. aastast saavad valla noored osaleda suvistes töö- ja puhkelaagrites, mida noortekeskus korraldab valla erinevates piirkondades, samuti spordilaagrites ja Kiltsis suvistes loomelaagrites. EELK Simuna kogudus korraldab Kärus kristlikku lastelaagrit ning lisaks erinevaid laagreid koolivaheaegadel.

Erivajadustega noortele toimub lühiajalisi laagreid, üritusi, väljasõite. Erinoorsootööga tegelevad igapäevaselt lastekaitseinspektor, sotsiaalpedagoogid ja logopeedid. Vähekindlustatud peredele kompenseeritakse laste laagrituuskuid. Käesoleval hetkel on lahenemas olukord, kus osa noortekeskuste töötajatest on lahkunud ja väljakutseks on uute eestvedajate leidmine, tagamaks noortekeskuse järjepidev töö.

3.4. Kultuur, sport ja vaba aeg

Vallas on kokku kolm omavalitsuse allasutusena tegutsevat rahvamaja: Väike-Maarja Seltsimaja, Simuna Rahvamaja ja Rakke Kultuurikeskus, kus korraldatakse aastaringset valla kultuuriüritusi ning pakutakse eri vanuses elanikele võimalust osaleda huvitegevuses. Piirkonnas korraldatakse erinevaid kultuuriüritusi – Pandivere päeva, Rakke päeva, F. J. Wiedemanni keelekonverentsi, Väike-Maarja Muusikafestivali jne. Enamus huvitegevustest ja üritustest toimub valla suuremates keskustes, kuna seal on võimalik lihtsamini leida juhendajaid ning ka piisavalt huvilisi gruppide moodustamiseks.

Tegutseb kaks raamatukogu - Väike-Maarja Valla raamatukogu ja Rakke raamatukogu. Kogud asuvad kuues kohas – Väike-Maarjas, Simunas, Triigis, Kiltsis, Rakkes ja Lahus. Lisaks on Liigvalla küla laenutuspunkt, mis töötab ühel päeval nädalas. Väike-Maarjas, Simunas ja Rakkes tegutseb raamatukogu ruumides avatud internetipunkt, kus elanikel on võimalik kasutada arvuteid vajalike toimingute tegemiseks, nagu dokumentide digiallkirjastamine, printimine jne. Simuna raamatukogu täidab ka kooliraamatukogu funktsiooni. Vaatamata sellele, et on kaks raamatukogu ja laenutuspunktid, mis täidavad erinevaid funktsioone, nähakse arenguruumi veelgi paremas raamatukogu teenuse kättesaadavuses ning raamatukogu ruumide mitmekesisemate kasutusvõimaluste pakkumises.

Väike-Maarja alevikus asub Väike-Maarja muuseum koos turismiinfopunktiga. Muuseum on valla hallatav ning toetab aktiivselt Väike-Maarja Gümnaasiumi õppetööd, olles kohaliku ajaloo uurimise ja paikkonna pärandiga seotud loovtööde juhendamise kohaks. Muuseumi kogude eksponeerimisel on rõhk paikkonna kooliajalool ja kolhoosiaegsel elu-olul. Turismiinfopunktist saab infot vaatamisväärsuste kohta, samuti vahendatakse giidide, söögi- ja majutuskohade teavet.

Lisaks on vallas 1959. aastal avatud koolimuuseumi eksponaatidel põhinev Rakke koduloomuuseum, mis tutvustab Rakke piirkonna ajalugu. Rakke koduloomuuseumit haldab Rakke Valla Hariduse Selts.

Emumäe mõisapargis asub vana talutehnika ja hoburiistade muuseum, kus saab näha vanu talutööriistu regedest hõõvliteni. Suurem osa ekspositsioonist pärineb ümbruskonna taludest. Muuseumi haldab Toomihkli talu.

Vallas on kolm spordikeskust - Väike-Maarjas, Triigis ja Simunas. Lisaks on sportimisvõimalused Ebavere tervisespordikeskuses ja Rakke alevikus, kus asub kaks staadionit ja kooli spordisaal. Rakke piirkonna spordivaldkonda veab täiskohaga töötav spordikoordinaator, kes hoolitseb piirkonna spordirajatiste heakorra eest ja juhib sporditegevust.

Väike-Maarja Spordikeskuses on korvpallisaal koos rõduga (300 pealtvaatajat), mille saab poolitada vajadusel kaheks väiksemaks harjutusväljakuks, aeroobikasaal ja maadlusaal. Spordikeskusega on ühendatud kasutusotstarbeta, 90ndatest ehitusjärgus ujula. Simuna spordihoones on pallimängusaal, mida kasutatakse mitmete kohalike kui ka maakondliku tähtsusega võistluste läbiviimiseks. Väike-Maarja Spordikeskuses, Simuna spordihoones ja Rakke koolis on korralikult ventileeritud, mitmekülgse varustusega jõusaalid. Triigi spordihoonet on võimalik kasutada võrk-, korv-, jalg- ja sulgpalli ning koroona ja lauatenisemänguks, spordihoone külastajad elavad üle valla. Suusarajad on rajatud Ebaverre, Rakkesse ja Simunasse. Vallas on ka mitmeid erinevaid ujumiskohti, millest osad (Kamariku, Äntu tehisjärv, Mäiste, Selja) vajaksid mõnevõrra parendamist. Eelnevast lähtuvalt saab öelda, et vallas on suhteliselt mitmekesised sportimisvõimalused, kuid Väike-Maarja alevikus puudub korralik staadion, kus saaks lisaks jalgpallile tegeleda ka kergejõustikuga.

Lisaks sportimispaikadele tegutseb vallas mitmeid spordiklubisid, nagu näiteks Spordiklubi Rakke, Väike-Maarja Valla Rahvaspordiklubi, maadlusklubi, motoklubid ja RK Ebavere Suusaklubi jne. Iga-aastaselt viiakse läbi rohkelt eriilmelisi spordiüritusi: Pandivere rattaralli, Georg Lurichi kevadjooks, Reinpauli sügisjooks, Rakke Rattamaraton jne.

Äriregistri andemetel on Väike-Maarja vallas registreeritud 2018. aasta augusti kuu seisuga 83 mittetulundusühingut, mida juhivad aktiivsed ja tublid eestvedajad, kes aeg-ajalt kurdavad vähese järelkasvu ning teatava väsimuse üle. Lisaks tuntakse puudust omavahelisest hästi juhitud kommunikatsioonist. Näiteks soovitakse senisest enam infot teiste plaanide kohta, et vältida olukorda, kus mitmed spordi- ja kultuuriüritused toimuvad ühel ja samal päeval. Vallas on neli kogudust - EELK Väike-Maarja kogudus, EELK Simuna Siimona ja Juuda kogudus, EEKB Avispea Vabakogudus ja EEKB Rakke kogudus.

3.5. Külaliikumine

Äriregistri andmetel on Väike-Maarja vallas 2019. aasta juuni kuu seisuga registreeritud kokku 79 mittetulundusühingut.

Kodanikeühenduste esindajad on kaasatud valla arendustegevustesse ja otsustusprotsessidesse, sh valla arenguseminarile. Olulistest plaanidest teavitatakse kuni neli korda aastas toimuval külade ümarlaual, vajadusel edastatakse jooksvat infot kodanikeühenduste esindajatele e-posti teel. Toimub kodanikeühenduste regulaarne nõustamine ning vajadusel toimuvad koolitused aktuaalsetel teemadel. Näiteks nähakse vajadust teenuste arendamise ja omatuluteenimise võimekuse arendamise koolituse järele, et vähendada MTÜ-de sõltuvust toetustest.

Aktiivset tegevust kodanikeühendustes on arvestatud aukodanike ja aasta tegija tunnustamisel. Kodanikeühendused saavad kehtestatud korra alusel taotleda tegevustoetust igapäevase tegevuse korraldamiseks ja jätkusuutlikkuse tagamiseks, ühekordset toetust kohalikule elanikkonnale suunatud ürituste ja ühistevõrgustike teostamiseks ning projektitoetust erinevatest fondidest ja programmidest rahastatavate projektide kaasfinantseerimiseks.

3.6. Sotsiaalhoolekanne

Väike-Maarja vallas on kolm hooldekodu: vallavalitsuse hallatavad hooldekodud on Väike-Maarjas ja Tammikus, kus kokku on hooldusel 76 vanurit või erivajadusega inimest ning eraomaniku hallatav Pandivere Pansion Vao külas. Lisaks tegutseb Väike-Maarja Hooldekodu ruumis päevakeskus. Vallas on 1342 vanaduspensionäri. Lisaks nähakse vajadust ka eakate ning erivajadusega inimestele mõeldud igapäevakeskuste ja päevahoiuvõimaluste järele. Seda eriti olukorras, kus rahvastik on vananev ning erivajadustega inimeste hulk on kasvav. Viimane toob endaga kaasa ka olukorra, kus vajatakse senisest enam (tugi)spetsialiste (logopeede, psühholooge, eripedagooge, peresotsiaaltöötajad, toetatud elamise teenuse osutajaid jne). Eeltoodud spetsialiste ja ka nende omavahelist koostööd on vaja ka kasvava laste ja noorte kuritegevusega ja perevägivallaga võitlemiseks. Aastal 2018 oli alaealiste poolt toime pandud seitse kuritegu ja seitse väärtegu ning lähisuhtevägivalla juhtumeid registreeriti 30.

Väike-Maarja vallas, Vao külas asub Varjupaigataotlejate Majutuskeskus, kus teenuseid pakub AS Hoolekandeteenused. Vao küla varjupaigataotlejate keskus on üks keskseid Eestis. Varjupaigateenust hakati pakkuma 2014. aasta jaanuaris. 2015. aasta juuni alguses oli Vao keskuses 82 inimest, 2017. aastal 45 ja 2018. aastal keskmiselt 40-50 inimest.

Väike-Maarja vallas on 31.01.2018 seisuga 149 töötut, mis on sama suurusjärgul kui perioodil 2015-2017. aastal. Registreeritud töötute arv on viimasel aastal tõusnud, 2017. aastal vähenes registreeritud töötute osakaal 8 inimese võrra, mis oli keskmiselt 128 inimest kuus, kuid 2018. aastal registreeriti 21 töötut keskmiselt rohkem kui 2017. aastal.

3.7. Tervishoid

Väike-Maarja vallas osutavad 2019. aastal perearsti teenust 4 perearsti. 2018. a rajati Väike-Maarja alevikku, aadressile Pikk 8 uus tervisekeskuse hoone. Tervisekeskus sai tegevusloa aprillis 2019. Tervisekeskuses töötab kolm perearsti, kellest üks töötab 2016 aasta oktoobris Väike-Maarja valla poolt moodustatud OÜ-s, pereõed, ämmaemand ja koduõde. Üks kord nädalas võtab Koeru Tervisekeskuse perearst vastu patsiente Rakke alevikus. Väike-Maarja Tervisekeskuses töötab ka psühholoog. Tervisekeskuse ruume rendivad hambaarst ja rehabilitatsioonimeeskond. Rehabilitatsioonimeeskond osutab kohapeal rehabilitatsiooniteenuseid (logopeed/eripedagoog, füsioterapeut, psühholoog, loovterapeut).

Lisaks perearstidele tegutseb vallas 6 hambaarsti (neist 1 hambakirurg), kellest 5 asuvad Väike-Maarjas ja 1 Rakkes. Nii Rakkes kui ka Väike-Maarja alevikus tegutsevad apteegid. Väike-Maarja vald on AS Rakvere Haigla üks omanikest ja Väike-Maarja alevikus asub kiirabipunkt.

4. Ettevõtlus

Äriregistri andmetel on Väike-Maarja vallas 2019. aasta juuni seisuga registreeritud 780 ettevõtet, mille peamised tegevusalad on taime- ja loomakasvatus, kaubavedu, ehitus, saematerjali tootmine, masinate ja seadmete remont, kaubandus ja teenindus. Suuremad tööandjad on aktsiaseltsid Nordkalk ja Antaares ning osaühingud Baltic Log Cabins, Reinpaul, SF Pandivere, Andcar, Ebavere Graanul, Vao Agro, Joosand ja Pandivere Ehitus.

Palgatöötaja kuukeskmise brutotulu oli 2018. aastal 1045 eurot (sh meestel 1154 eurot ja naistel 916 eurot) ning brutotulusaajate keskmine arv 2018. aastal kalendrikuus oli 2247. Valla elanike tööhõivet iseloomustab sõltuvus kohalikest suurematest tööandjatest ning mõningal määral seotus Rakvere linnas asuvate töökohtadega. Registreeritud töötuid oli Eesti Töötukassa andmetel Väike-Maarja vallas aasta keskmisena kõige rohkem 2010. aastal.

Lääne-Viru maakonnas oli hõivatute protsent kõige väiksem viimase kümne aasta lõikes 2009. aastal. 2017. aastal oli hõivatute osakaal 94,1%, suurim alates möödunud majanduskriisist. Viimastel aastatel on hõivatute osakaal pidevalt suurenenud, erandiks on 2016. aasta, mil toimus pea nelja protsendiline langus.

Ajalooliselt kuni tänase päevani on Väike-Maarja valla tähtsaim majandusharu põllumajandus ja metsandus. Teisel kohal on ehitus ja kolmandal hulgi- ja jaekaubandus.

Väike-Maarja vald omab 100% osalust äriühingutes OÜ Pandivere Vesi ja OÜ Väike-Maarja Tervisekeskus. AS-s Narva-Jõesuu Sanatoorium on osalus 0,0571% ja AS-s Värskas Sanatoorium 0,1389%.

Lisaks ettevõtete osalusele on Väike-Maarja vald järgmiste mittetulundusühingute liige:

- Lääne-Viru Omavalitsuste Liit
- MTÜ PAIK
- MTÜ Roheline Paik
- MTÜ Lääne-Viru Jäätmekekeskus
- Eesti Mõisakoolide ühendus
- MTÜ Rakvere Haigla.

Väike-Maarja vald on välja arendanud kaks ettevõtluspiirkonda, mida oleks vaja veelgi edasi arendada ja senisest enam turundada. Kaarma ettevõtluspiirkond on 75 ha, millest 13 ha kohta on koostatud detailplaneering. Kaarma ettevõtluspiirkond asub Väike-Maarja aleviku vahetus läheduses (ca 3 km) ning Ebavere maastikukaitseala läheduses. Antud alal ei ole üldplaneeringu järgi lubatud loomakasvatusvaldkonnaga seotud ettevõtlus. Teine ettevõtluspiirkond on 9,9 ha suurune Tehno ettevõtluspiirkond, kus on kehtestatud ka detailplaneering. Tehno ettevõtluspiirkond asub Väike-Maarja Gümnaasiumi algkooli vahetus läheduses, millest tulenevalt on antud alal ka teatud piirangud. Kohe saaks edasi arendada Tehno ettevõtluspiirkonna alal Tamsalu mnt 1a asuvat objekti.

5. Turism ja puhkealad^{4 5 6 7}

Väike-Maarja vallas on välja kujunenud järgnevad turismipiirkonnad: Väike-Maarja, Ebavere, Äntu, Nõmme, Kadila-Rohu, Kiltsi-Vao, Varangu ja Emumäe.

Olulisemad valla turismiobjektid on Ebavere mägi, Äntu järved, Punamägi, Kiltsi Kaardiloss, Vao tornlinnus, Väike-Maarja muuseum, Väike-Maarja kirik ja kirikuaed, keeletammik, Simuna kirik ja kirikuaed, Avispea kirik, Varangu mõis, Varangu allikad, Väike-Maarja seltsimaja, Georg Lurichi mälestuskivi, Simuna Vabadussammas, Simuna allikas - Pedja jõe algus, UNESCO maailmapärandi nimekirja kantud Struve geodeetilise kaare punktid Võiveres ja Simunas, Avanduse mõis, Emumägi, Rakke põletusahjud ja Rakke linnamägi.

Vallas on head võimalused loodusturismiks (matkamine kõrge puhkeväärtusega aladel, loodusaladel, kalastamine), rahvaspordiks (Ebavere tervisespordikeskus, Väike-Maarja, Simuna ja Triigi spordikeskused, jalgratta- ja rullisurajad) ja kultuuriturismiks (kultuuriloolised vaatamisväärsused).

Väike-Maarja vallas on järgmised matkarajad: Äntu-Nõmme looduse õpperada, Ebavere loodusmatkarada, Simuna kooli looduse õppe- ja matkarada, Kiltsi kooli loodus-õpperada, Äntu Härma talu vibukütirada, Ao Näkirada. Lisaks korraldatakse kanuumatku Pedja ja Põltsamaa jõgedel. Ebavere mäel paiknevad terviserajad.

Avalikke supluskohti Väike-Maarja vallas registreeritud ei ole.⁸ Väljakujunenud supluskohad asuvad Äntu Valgejärve ja Äntu tehisjärve ääres, endises Seljamäe kruusakarjääris ja endises Kamariku karjääris, Ao paisjärve, Mäiste järve, Tammiku järve ning Põltsamaa jõe ääres.^{9 10}

Väike-Maarja valla territooriumile jääb RMK Põhja-Eesti puhkeala (RMK Penijõe-Aegviidu-Kauksi matkatee, Raketibaasi lõkkekoht Raeküla külas).¹¹

Valla arenguvajadused turismi ja puhkealade valdkonnas on sätestatud Väike-Maarja arengukavas 2020-2027. Arengukava kohaselt, vaatamata pikale turismiobjektide nimekirjale, tuntakse puudust tuntud ja tugevast turismiattraksioonist, tootest või teenusest. Lisaks nähakse arenguruumi ühises turismikorralduses (viidastamine, infotahvlid, voldikud, meened, reklaamid, giidiprogrammid, ühised teenuste pakettid jms) ja loodusturismi kui ühe võimaliku tuluallika senisest laiaulatuslikumas rakendamises.

Väike-Maarja valla arengukavaga arvestatakse üldplaneeringu koostamisel. Puhkealad kajastuvad üldplaneeringu (edaspidi ÜP) väärtuste ja piirangute joonisel.

6. Reljeef ja geoloogiline ehitus¹²

Loodusgeograafiliselt asub Väike-Maarja vald Pandivere kõrgustikul, osaliselt Endla nõos. Vallas asub Pandivere kõrgustiku kõrgeim tipp – Emumägi (kõrgus 166 m). Maapind valla territooriumil on nõrgalt lainjas, üldise languga põhjast lõunasse. Maapinna absoluutkõrgused on valdavalt vahemikus 95-130 m.

⁴ Väike-Maarja valla arengukava 2020-2027, Sweco Projekt, 2019, kinnitatud Väike-Maarja Vallavolikogu 15.10.2018 määrusega nr 30

⁵ Väike-Maarja valla üldplaneering 2008, OÜ Tinter-Projekt

⁶ Rakke valla üldplaneering 1998, Entec AS

⁷ Väike-Maarja valla kodulehekül, seisuga 07.10.2019

⁸ Terviseameti avalike supluskohtade register, seisuga 07.10.2019

⁹ Väike-Maarja valla üldplaneering 2008, OÜ Tinter-Projekt

¹⁰ Rakke valla üldplaneering 1998, Entec AS

¹¹ RMK kodulehekül, seisuga 07.10.2019

¹² Väike-Maarja valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2019-2030, Sweco Projekt, 2019

Geostruktuurilt jääb valla territoorium Ida-Euroopa kraatoni (platvormi) loodeossa, Vene lava loodepiirile Fennoskandia kilbi lõunanõlvale. Aluspõhjas eristuvad tard- ja moondekivimeist koosnev kurrutatud kristalne aluskord ja monokliinaalselt lasuv settekivimiline pealiskord. Kristalne aluskord alal ei avane.

Struktuurilt jääb ala täielikult Alutaguse struktuursesse vööndisse, kus valdavaks on erineva koostisega alumiiniumirikkaid mineraale (kordieriiti, sillimaniiti, andalusiiti, granaati) sisaldavad vilgugneisid. Gneisilasundi paksus ei ole teada, kuid oletuste kohaselt võib see küündida 10 ja enama kilomeetrini.

Aluskord on kaetud võrdlemisi tüseda settekivimite kompleksiga. Settekivimite kompleks koosneb liivakivist, aleuriidist ja savist ning karbonaatsetest settekivimitest (põhiliselt lubjakivist). Aluspõhja ülemiseks kihiks on Alam-Siluri Juuru lademe lõhelised savikad lubjakivid, mis valla põhjaosas võivad ka puududa. Lademe paksus suureneb lõuna suunas, ulatudes seal kuni 25 meetrini. Juuru lademe lubjakivide all (valla põhjaosas pindmise aluspõhja kihina) avanevad Ülem-Ordoviitsiumi Porkuni lademe dolomiidistunud lõhelised ja kavernoosed lubjakivid paksusega 5–15 m. Porkuni lademe all lamava Pingu lademe lubjakivide paksus on 45 m, savikaid Vormsi lademe lubjakive on 17–18 m. Ordoviitsiumi ja Siluri vanusega lubjakivide, mergli ja dolomiitide kogupaksus vaadeldaval alal on 120–190 m. Aluspõhja kivimite sügavama kihi moodustavad Alam-Ordoviitsiumi ja Kambriumi-Vendi liivakivid ja savid (paksus ca 100 m).

Väike-Maarja valla maadel on arvukalt karstinähtusi. Esineb väikeseid karstunud põhjaga nõgusid, põldudel üksikuid kurisuid (osalt kivide ja mullaga täidetud) ja suuri karstialasid. Peamiselt kivisest moreenist koosneva pinnakatte väike paksus võlvialal lubab pinnaveel kiiresti jõuda lubjakivide karstiõõnsustesse. Rohkem esineb karsti Väike-Maarja – Kaarma, Triigi – Avispea, Pudivere ja Uuemõisa ümbruses ning Vao külast lõuna pool.

Pinnakatte paksus on vahelduv: 1–20 meetrit. Domineerivad on alla 6 meetri paksusega alad. Palju on kaitsmata põhjaveega alasid, st alla 2 meetrise pinnakattega. Paksema pinnakattega on liustikujõelistest kruusadest-liivadest koosnevad oosid (Ebavere–Nõmme oosiala). Paksem on pinnakate ka valla lõunaosa järve- ja soosetete alal (Nõmme ja Varangu vahel).

Pinnakate koosneb valdavalt glatsiaalsetest setetest (saviliiv-, harvem liivsavimoreenist) ning seljandike piirkonnas liustikujõelistest liivadest-kruusadest. Kõrgustiku nõlval jõgede ülemjooksudel esineb järve- ja soosetteid ning allikalupja. Moreenidega esindatud viimase jäätumise glatsiaalsed setted on alal enamlevinud settegrupp. Moreen avaneb enamasti 2–5 m paksuse, Viru lavamaal tavaliselt õhemagi moreentasandikuna.

7. Kaitstavad loodusobjektid

Kaitstavad loodusobjektid on:

- kaitsealad;
- hoiualad;
- kaitsealused liigid ja kivistised;
- püsielupaigad;
- kaitstavad looduse üksikobjektid;
- kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid.¹³

Teave Väike-Maarja valla kaitstavate loodusobjektide kohta pärineb Keskkonnaregistrist¹⁴ (kaitsealade kirjeldus) ja Eesti Looduse Infosüsteemist EELIS¹⁵ (joonised). Kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavaid loodusobjekte Väike-Maarja valla territooriumi ei ole.

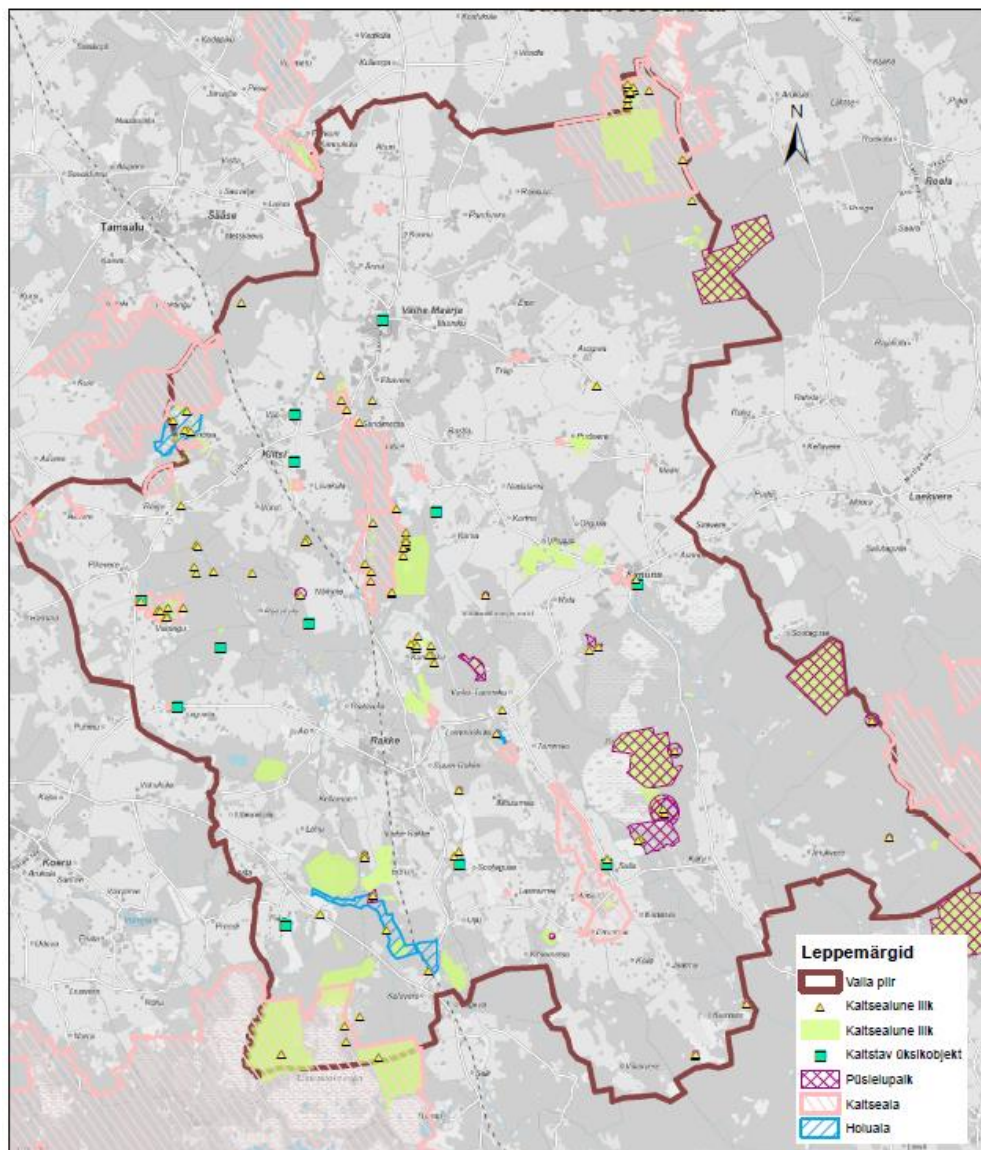
¹³ Looduskaitseaduse § 4 lg 1. eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/110112016009?leiaKehtiv>

¹⁴ Keskkonnaregister, seisuga 05.09.2019

¹⁵ EELIS, seisuga 05.09.2019

Ülevaate kaitstavate loodusobjektide paiknemisest Väike-Maarja vallas annab Joonis 7.

Joonis 7. Kaitstavad loodusobjektid Väike-Maarja valla territooriumil. Allikas: EELIS, seisuga 22.10.2019

Kaitstavate loodusobjektide asukohad kajastuvad ÜP väärtuste ja piirangute joonisel (kaitsealuste liikide elupaigade/kasvukohtade puhul kaitsekategooriaid eristamata).

Kaitstavate loodusobjektide säilitamist ja looduskaitse seisukohast oluliste alade kasutamist reguleerib looduskaitse seadus. Kaitsealade kaitse-eesmärk ja kaitsekord on sätestatud alade põhiste kaitse-eeskirjade ning kaitsealadel kaitse korraldamine kaitsekorralduskavadega. Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+ sätestab põhimõtted üldplaneeringu koostamisel looduskeskkonna väärtustega arvestamiseks¹⁶. ÜP koostamisel arvestatakse nii õigusaktidest kui strateegilise planeerimise dokumentidest tulenevate nõuetega.

7.1. Kaitsealad

Väike-Maarja valla territooriumil on registreeritud 30 kaitseala, sh üks kavandatav kaitseala.

¹⁶ Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+, Lääne-Viru maavalitsus, 2019

LOODUSKAITSEALAD

- **Endla looduskaitseala** (registrikood KLO1000174) asub Väike-Maarja vallas Koluvere külas ja Piibe külas. Lisaks jääb kaitseala Järva valla, Jõgeva valla ja Põltsamaa valla territooriumitele. Looduskaitseala kogupindala on 10 161,1 ha, millest maismaa osa pindala on 9 748,3 ha ja veeosa pindala 412,8 ha.

Looduskaitseala kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Endla looduskaitseala kaitse-eeskirjaga¹⁷.

Endla looduskaitseala kaitse-eesmärk on:

- 1) Endla soostiku, Pandivere kõrgustiku lõunanõlva karstiallike ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse;
- 2) EÜ nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud liikide kaitse;
- 3) EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimeistiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide - vähe- kuni kesktoiteliste kalgiveeliste järvede (3140), huumustoiteliste järvede ja järvikute (3160), jõgede ja ojade (3260), lubjavesel mullal liigirikaste niitude (6270*), niiskuslembeste kõrgroostute (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), puisniitude (6530*), looduslikus seisundis rabade (7110*), siirde- ja õõtsiksoode (7140), allikate ja allikasood (7160), nõrglubja-allikate (7220*), liigirikaste madalsoode (7230), vanade loodumetsade (9010*), vanade laialehiste metsade (9020*), rohunditerikaste kuusikute (9050), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080), siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) ning II lisas nimetatud liikide - saarma (*Lutra lutra*), tiigilendlase (*Myotis dasycneme*); hariliku hingi (*Cobitis taenia*), hariliku võldase (*Cottus gobio*), hariliku vingerja (*Misgurnus fossilis*); suur-mosaiikliblika (*Euphydryas maturna*), suure rabakiili (*Leucorrhinia pectoralis*); kauni kuldkinga (*Cypripedium calceolus*), läikiva kuldsirbiku (*Drepanocladus vernicosus*), samuti eesti soojumika (*Saussurea alpina* ssp. *esthonica*) elupaikade kaitse.

Pesitsevad liigid: *Alcedo atthis*, *Aquila chrysaetos*, *Aquila pomarina*, *Bonasa bonasia*, *Botaurus stellaris*, *Bubo bubo*, *Caprimulgus europaeus*, *Chlidonias niger*, *Ciconia ciconia*, *Ciconia nigra*, *Circus cyaneus*, *Circus pygargus*, *Crex crex*, *Dryocopus martius*, *Falco columbarius*, *Ficedula parva*, *Gavia arctica*, *Glaucidium passerinum*, *Grus grus*, *Lanius collurio*, *Pandion haliaetus*, *Pernis apivorus*, *Picoides tridactylus*, *Picus canus*, *Pluvialis apricaria*, *Porzana porzana*, *Sterna hirundo*, *Strix uralensis*, *Tetrao tetrix*, *Tetrao urogallus*, *Tringa glareola*, *Podiceps grisegena*, *Dendrocopos leucotos*.

Läbirändavad liigid: *Cygnus columbianus*, *Cygnus cygnus*, *Haliaeetus albicilla*.

Teised kaitsealused loomaliigid: *Lutra lutra*, *Myotis dasycneme*, *Myotis daubentonii*, *Eptesius nilssoni*, *Rana arvalis*.

Kaitsealused taimeliigid: *Lycopodiella inundata*, *Selaginella selaginoides*, *Nuphar pumila*, *Rubus arcticus*, *Malaxis monophyllos*, *Malaxis paludosa*, *Dactylorhiza baltica*, *Orchis mascula*, *Orchis ustulata*, *Hygrophorus chrysodon*, *Huperzia selago*, *Nymphaea alba*, *Nymphaea candida*, *Daphne mezereum*, *Viola uliginosa*, *Cypripedium calceolus*, *Dactylorhiza fuchsii*, *Dactylorhiza maculata*, *Epipactis atrorubens*, *Epipactis helleborine*, *Epipactis palustris*, *Gymnadenia conopsea*, *Listera ovata*, *Platanthera bifolia*, *Goodyera repens*, *Neottia nidus-avis*, *Lunaria rediviva*, *Liparis loeselii*, *Saxifraga hirculus*, *Sphagnum lindbergii*.

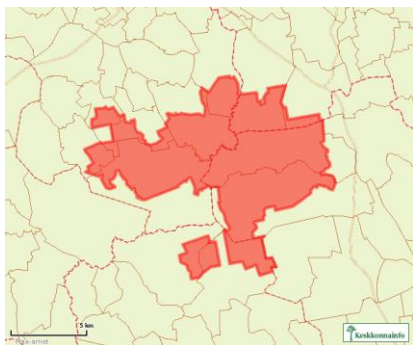
Enda looduskaitseala kaitse korraldamiseks on kinnitatud Endla looduskaitseala kaitsekorralduskava 2015-2024.¹⁸

Endla looduskaitseala kuulub Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Endla loodusala, Endla linnuala).

¹⁷ Vastu võetud VV 28.09.2005 määrusega nr 255, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/944646?leiaKehtiv>

¹⁸ https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/endlalka_kkk_2015_2024_avalik.pdf

Endla looduskaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

- **Aavere looduskaitseala** (registrikood KLO1000675) asub valdavas osas Väike-Maarja vallas Aavere ja Pikavere külas ning väiksemas osas Tapa vallas Järsi küla territooriumil. Looduskaitseala kogupindala on 60,8 ha.

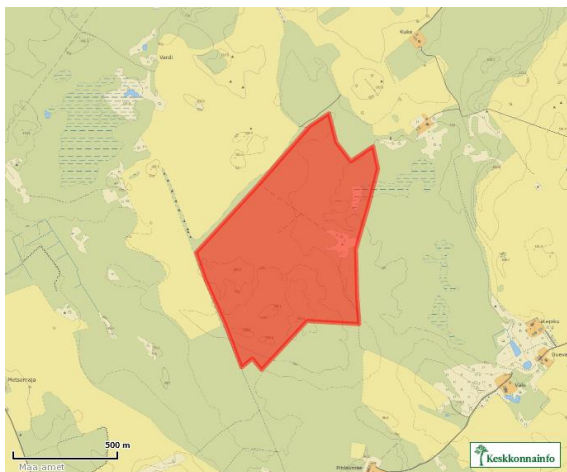
Kaitseala eesmärk on kaitsta, säilitada ja taastada väärtuslikke metsakooslusi.

Kaitseala kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud kaitse-eeskirjaga „Laane- ja salumetsade kaitseks looduskaitsealade moodustamine ja kaitse-eeskiri”¹⁹. Kaitseala kaitse-eesmärk on:

- 1) kaitsta, säilitada ja taastada väärtuslikke metsakooslusi;
- 2) kaitsta kaitsealust liiki väike-konnakotkast (*Aquila pomarina*) ja tema elupaika Kassilaane, Naistevalla, Nulga ja Visela looduskaitsealal;
- 3) kaitsta kaitsealust liiki suur-konnakotkast (*Aquila clanga*) ja tema elupaika Kunila looduskaitsealal;
- 4) kaitsta kaitsealust liiki merikotkast (*Haliaeetus albicilla*) ja tema elupaika Massumetsa ja Tiisatu looduskaitsealal;
- 5) kaitsta ja taastada kaitsealuse liigi must-toonekure (*Ciconia nigra*) elupaika Pikknurme looduskaitsealal;
- 6) kaitsta kaitsealuse liigi kanakulli (*Accipiter gentilis*) elupaika Vana-Kuuste ja Nulga looduskaitsealal;
- 7) kaitsta ja taastada kaitsealuse liigi metsise (*Tetrao urogallus*) elupaika Tagametsa looduskaitsealal;
- 8) kaitsta kaitsealuse liigi lehitu pisikäpa (*Epipogium aphyllum*) kasvukohta Luusikametsa looduskaitsealal;
- 9) kaitsta kaitsealuse liigi püsiksannika (*Swertia perennis*) kasvukohta Ransi looduskaitsealal;
- 10) kaitsta kaitsealuse liigi kauni kuldkinga (*Cypripedium calceolus*) kasvukohta Mahtrametsa, Pikknurme ja Tirbiku looduskaitsealal;
- 11) kaitsta kaitsealuse liigi limatünniku (*Sarcosoma globosum*) kasvukohta Karisöödi ja Nulga looduskaitsealal;
- 12) kaitsta kaitsealuse liigi kroonliudiku (*Sarcosphaera coronaria*) kasvukohta Tõrasoo metsa looduskaitsealal;
- 13) kaitsta kaitsealuse liigi musta limasambliku (*Collema nigrescens*) kasvukohta Tirbiku looduskaitsealal.

Kaitseala maa-ala kuulub vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kuuekümmne kahte sihtkaitsevööndisse.

¹⁹ Vastu võetud VV 26.02.2019 määrusega nr 11, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/101032019017>

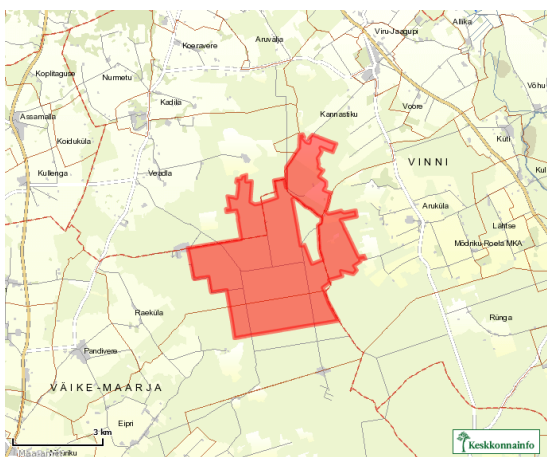
Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

- **Haavakannu looduskaitseala** (registrikood KLO1000673) asub Väike-Maarja vallas Raeküla ja Eipri külades. Lisaks jääb kaitseala Vinni valla territooriumile. Looduskaitseala kogupindala on 1912,4 ha.

Looduskaitseala kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud VV 13.12.2018 määrusega nr 118 vastu võetud „Haavakannu looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri”.²⁰

Kaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta:

- 1) metsaökosüsteemi, poollooduslike kooslusi ning haruldasi, ohustatud ja kaitsealuseid liike; 2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need on kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210*), liigirikkad niidud lubjavesel mullal (6270*), puisniidud (6530*), vanad loodusmetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*) ja rohunditerikkad kuusikud (9050);
- 3) liiki, mida direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas, ja tema elupaiku. See on kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*);
- 4) kaitsealuseid liike ja nende elupaiku. Need on rohekas õõskeel (*Coeloglossum viride*), punane tolmpa (*Cephalanthera rubra*), harilik kopsusamblik (*Lobaria pulmonaria*) ja metsis (*Tetrao urogallus*).

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

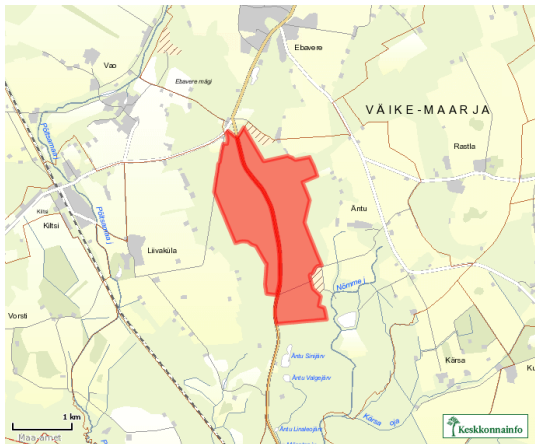
Haavakannu looduskaitseala kuulub Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Haavakannu loodusala).

²⁰ eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/118122018008>

- **Liivaküla-Äntu looduskaitseala** (registrikood KLO1000725) asub Väike-Maarja vallas Liivaküla, Ebavere, Sandimetsa ja Äntu külates. Looduskaitseala kogupindala on 344,8 ha.

Looduskaitseala kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud VV 26.02.2019 määrusega nr 11 „Laane- ja salumetsade kaitseks looduskaitsealade moodustamine ja kaitse-eeskiri”.²¹

Kaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta, säilitada ja taastada väärtuslikke metsakooslusi.

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

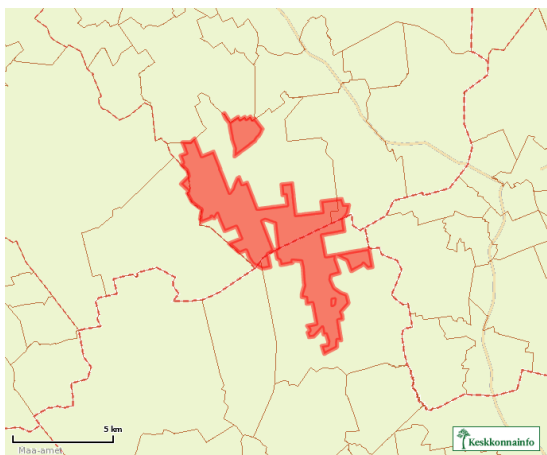
Kaitseala kuulub Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Äntu loodusala).

- **Luusikametsa looduskaitseala** (registrikood KLO1000709) asub Väike-Maarja vallas Imukvere külas. Lisaks jääb kaitseala Jõgeva valla ja Vinni valla territooriumile. Looduskaitseala kogupindala on 3051,2 ha.

Looduskaitseala kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud VV 26.02.2019 määrusega nr 11 „Laane- ja salumetsade kaitseks looduskaitsealade moodustamine ja kaitse-eeskiri”.

Kaitseala kaitse-eesmärk on:

- 1) kaitsta, säilitada ja taastada väärtuslikke metsakooslusi;
- 2) kaitsta kaitsealuse liigi lehitu pisikäpa (*Epipogium aphyllum*) kasvukohta.

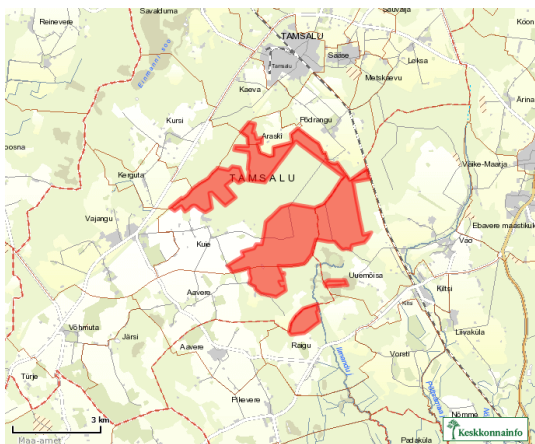
Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

- **Põdrangu looduskaitseala** (registrikood KLO1000714) asukohaga Väike-Maarja vallas Raigu, Vao ja Uuemõisa külates. Lisaks jääb looduskaitseala Tapa valla territooriumile. Looduskaitseala kogupindala on 1258,9 ha.

²¹ eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/101032019017>

Looduskaitseala kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud VV 26.02.2019 määrusega nr 11 „Laane- ja salumetsade kaitseks looduskaitsealade moodustamine ja kaitse-eeskiri”.²²

Kaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta, säilitada ja taastada väärtuslikke metsakooslusi.

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

Kaitseala kuulub Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Ilmandu loodusala).

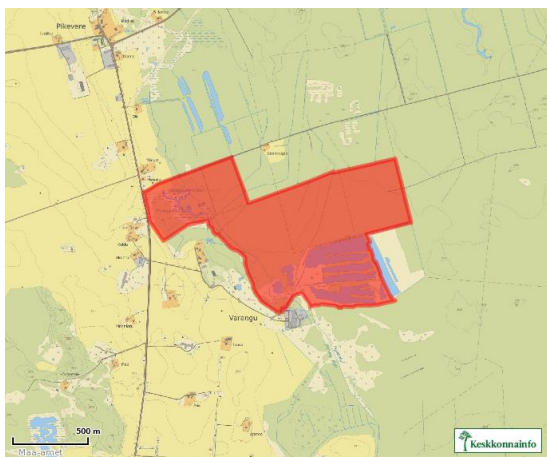
- **Varangu looduskaitseala** (registrikood KLO1000183) asukohaga Väike-Maarja vallas, Pikevere ja Varangu külades. Looduskaitseala kogupindala on 104,8 ha, millest veeosas pindala on 10,9 ha ja maismaaosa pindala on 93,9 ha.

Looduskaitseala kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Varangu looduskaitseala kaitse-eeskirjaga.²³

Varangu looduskaitseala kaitse-eesmärk on:

1) I lisa elupaigatüüpide: allikate ja allikasoode (7160), nõrglubja-allikate (7220), soostuvate ja soolehtmetsade (9080), siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) kaitse;

2) II lisa liikide elupaikade: kahe taimeliigi, mis on II kategooria kaitsealused liigid, ja III kategooria kaitsealuste liikide nagu vööthuul-käpp (*Dactylorhiza fuchsii*), kahkjaspunane sõrmkäpp (*D. incarnata*), tumepunane neuuvaip (*Epipactis atrorubens*), soo-neuuvaip (*E. palustris*), roomav öövilge (*Goodyera repens*), harilik käoraamat (*Gymnadenia*), suur käopõll (*Listera ovata*), pruunikas pesajuur (*Neottia nidus-avis*), hall käpp (*Orchis militaris*) ja kahelehine käokeel (*Platanthera bifolia*) kaitse.

²² eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/101032019017>

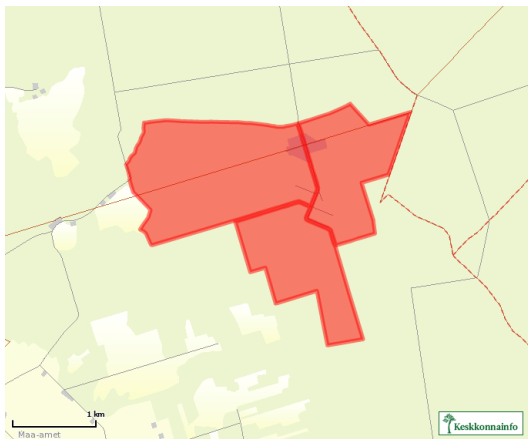
²³ Vastu võetud VV 11.04.2005 määrusega nr 75, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/13291056?leiaKehtiv>

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

Kaitseala kuulub Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Varangu loodusala).

KAVANDATAVAD LOODUSKAITSEALAD

- **Kavandatav Lebavere looduskaitseala** (registrikood PLO1001043) asukohaga Avispea ja Eipri külates. Kavandatava looduskaitseala kogupindala on 503,2 ha.

MAASTIKUKAITSEALAD

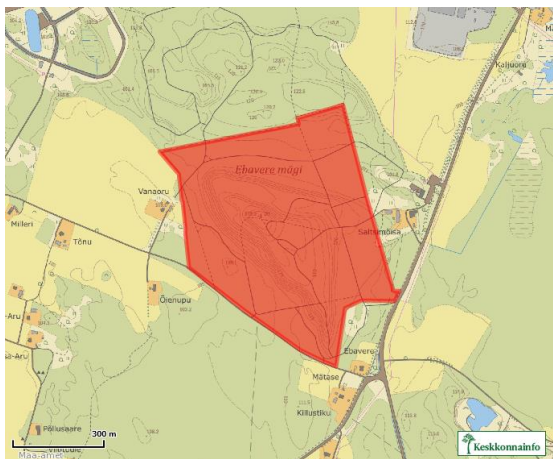
- **Ebavere maastikukaitseala** (registrikood KLO1000465) asub Väike-Maarja vallas Ebavere ja Vao külade territooriumil. Maastikuala kogupindala on 39 ha.

Maastikukaitseala kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Ebavere maastikukaitseala kaitse-eeskirjaga²⁴.

Ebavere maastikukaitseala eesmärk on kaitsta:

- 1) loodusliku ja ajaloolis-kultuurilise väärtusega Ebavere mäe, sealhulgas metsaökosüsteemi, elustiku mitmekesisust ja kaitsealuseid liike;
- 2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7-50) nimetab I lisas. Need on vanad laialehised metsad (9020*) ja rohunditerikkad kuusikud (9050);
- 3) kaitsealust taimeliiki, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II ja IV lisas, ning tema elupaiku. See liik on karvane maarjalepp (*Agrimonia pilosa*);
- 4) kaitsealust taimeliiki ja tema elupaika. See liik on varju-püsikluste ehk varjuluste (*Bromus benekenii*).

²⁴ Vastu võetud VV 15.09.2016 määrusega nr 101, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/120092016013>

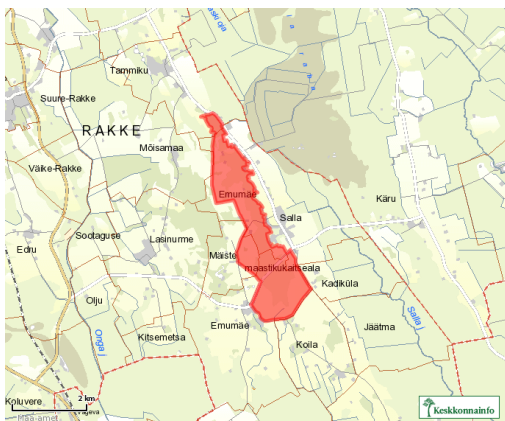
Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

Ebavere maastikukaitseala kuulub Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Ebavere loodusala).

- **Emumäe maastikukaitseala** (registrikood KLO1000468) asub Väike-Maarja vallas Tammiku, Salla, Mäiste, Emumäe, Kadiküla ja Mõisamaa külades. Kaitseala kogupindala on 510,3 ha.

Maastikukaitseala kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Emumäe maastikukaitseala kaitse-eeskirjaga.²⁵

Emumäe maastikukaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta pinnavorme, sealhulgas Emumäe, maastikuilmet, elustiku mitmekesisust, metsa- ja poollooduslikke kooslusi ning kaitsealuseid liike.

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

- **Porkuni maastikukaitseala** (registrikood KLO1000270) asukohaga Väike-Maarja vallas Kännukülas. Lisaks jääb kaitseala Tapa valla ja Rakvere valla territooriumile. Maastikukaitseala kogupindala on 1151,5 ha, milles veeosa pindala on 72,2 ha ning maismaaosa pindala 1079,3 ha.

Maastikukaitseala kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Porkuni maastikukaitseala kaitse-eeskirjaga.²⁶

Porkuni maastikukaitseala kaitse-eesmärk on:

- 1) Porkuni-Neeruti oosistu lõunaosa maastikuilme säilitamine;
- 2) Porkuni järve ja Võhmetu-Lemküla-Piisupi karstijärvede ja metsakoosluste kaitse ja tutvustamine;

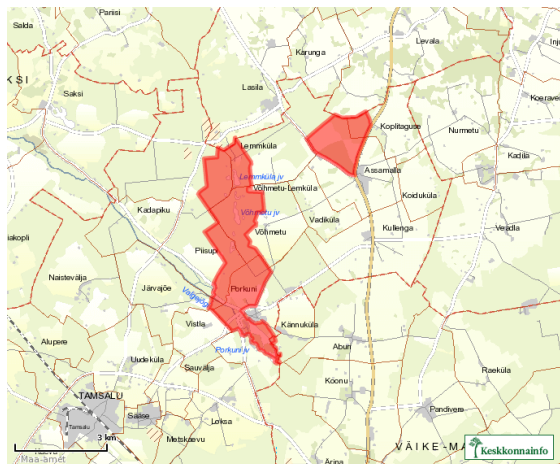
²⁵ Vastu võetud VV 07.03.2019 määrusega nr 18, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/112032019009>

²⁶ Vastu võetud VV 12.12.2005 määrusega nr 295, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/13293912?leiaKehtiv>

3) III kategooria kaitsealuse liigi - hariliku käoraamatu (*Gymnadenia conopsea*) kaitse;

4) EÜ nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud linnuliigi kaitse;

5) EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimeistiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide - vähe- kuni kesktoiteliste kalgiveeliste järvede (3140), karstijärvede ja -järvikute (3180*) ning aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga madalikuniitide (6510) ja II lisas nimetatud liigi elupaiga kaitse.

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

Porkuni maastikukaitseala kuulub Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Porkuni loodusala).

- **Äntu maastikukaitseala** (registrikood KLO1000181) asukohaga Väike-Maarja vallas Liivaküla, Kärsa, Nõmme ja Äntu külades. Maastikukaitseala kogupindala on 391,0 ha, milles veeosa pindala on 6,3 ha ning maismaaosa pindala 384,7 ha.

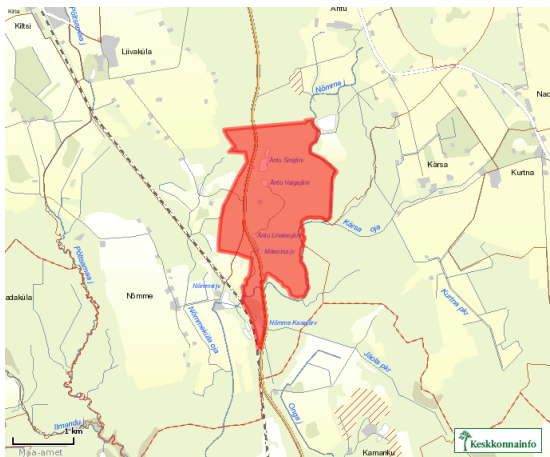
Maastikukaitseala kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud Äntu maastikukaitseala kaitse-eeskirjaga.²⁷

Äntu maastikukaitseala kaitse-eesmärk on:

1) Äntu allikajärvede, Nõmme-Ebavere servamoodustise keskosa ja sealsete metsakoosluste ning kaitsealuste liikide kaitse;

2) EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimeistiku ja loomastiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide - vähe- kuni kesktoiteliste kalgiveeliste järvede (3140), siirde- ja õõtsiksoode (7140), allikate ja allikasood (7160), nõrglubja-allikate (7220*), vanade loodusemetsade (9010*) ja rohunditerikaste kuusikute (9050) ning II lisas nimetatud liikide - III kategooria kaitsealuste liikide karvase maarjalepa (*Agrimonia pilosa*) ja läikiva kuldsirbiku (*Drepanocladus vernicosus*) ning II kategooria kaitsealuse liigi elupaikade kaitse.

²⁷ Vastu võetud VV 06.06.2005 määrusega nr 116, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/909025?leiaKehtiv>

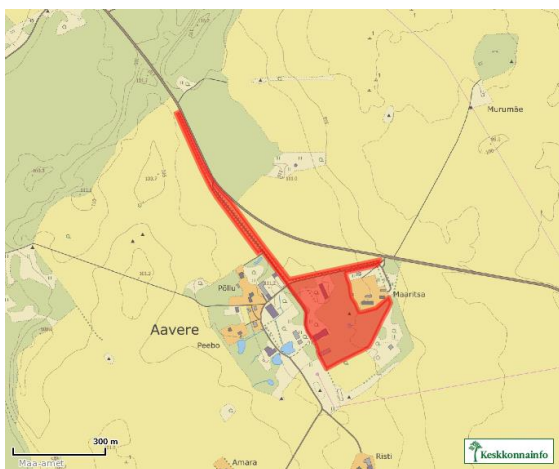
Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

Äntu maastikukaitseala kuulub Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Äntu loodusala).

KAITSTAVAD PARGID

- **Aavere mõisapark** (registrikood KLO1200346) asub Väike-Maarja vallas Aavere külas ning selle kogupindala on 7,3 ha.

Pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.²⁸

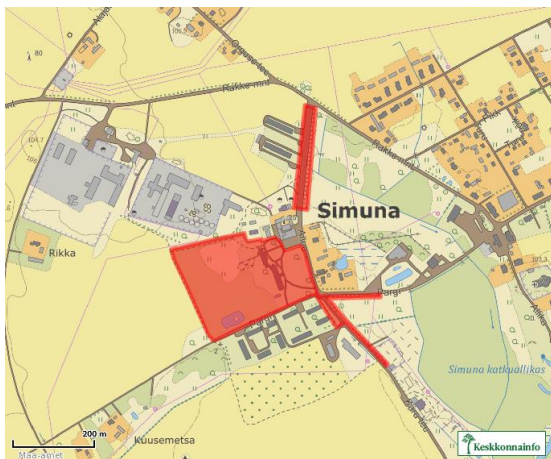
Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

- **Avanduse mõisa park** (registrikood KLO1200348) asub Väike-Maarja vallas Simuna alevikus ning selle pindala on 7,2 ha.

Pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.²⁹

²⁸ Vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130052015008?leiaKehtiv>

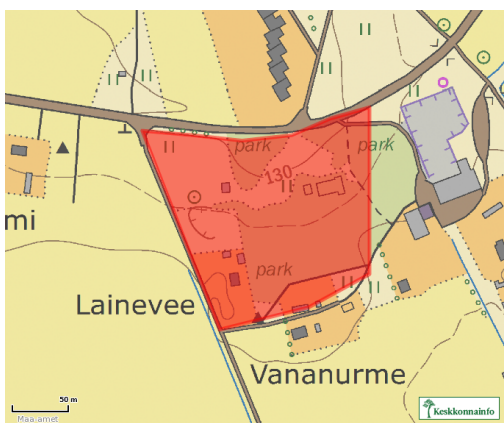
²⁹ Vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130052015008?leiaKehtiv>

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

- **Emumäe park** (registrikood KLO1200285) asub Väike-Maarja vallas Emumäe külas. Pargi kogupindala on 2,8 ha.

Pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.³⁰

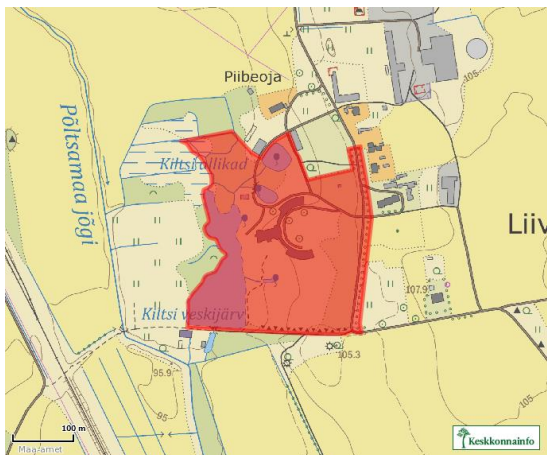
Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

- **Kilti mõisa park** (registrikood KLO1200356) asub Väike-Maarja vallas Liivakülas. Pargi kogupindala on 8,1 ha, millest maismaa pindala on 6,9 ha ja veeosa pindala on 1,2 ha.

Pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.³¹

³⁰ Vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130052015008?leiaKehtiv>

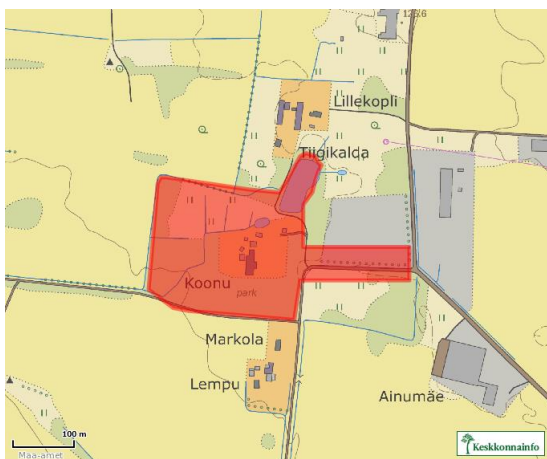
³¹ Vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130052015008?leiaKehtiv>

Kaitseala valitseja on Keskonnaamet.

- **Koonu pargi põlispuud** (registrikood KLO1200071) asub Väike-Maarja vallas Koonu külas. Pargi kogupindala on 6,4 ha.

Pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.³²

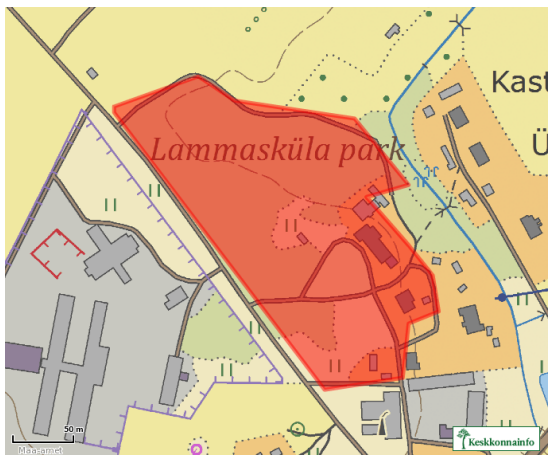
Kaitseala valitseja on Keskonnaamet.

- **Lammasküla park** (registrikood KLO1200167) asub Väike-Maarja vallas Lammaskülas. Pargi kogupindala on 3,7 ha.

Pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.³³

³² Vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130052015008?leiaKehtiv>

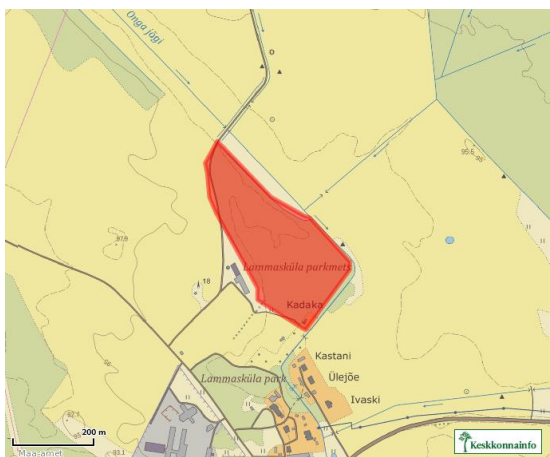
³³ Vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130052015008?leiaKehtiv>

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

- **Lammasküla parkmets** (registrikood KLO1200168) asub Väike-Maarja vallas Lammaskülas. Pargi kogupindala on 7,6 ha.

Pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.³⁴

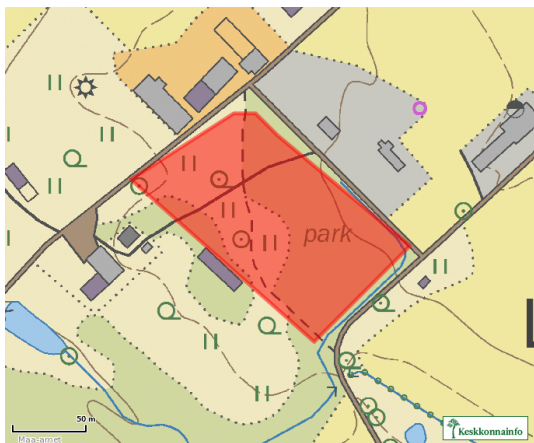
Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

- **Lasinurme pargi põlispuud** (registrikood KLO1200093) asub Väike-Maarja vallas Lasinurme külas. Pargi kogupindala on 1,4 ha.

Pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.³⁵

³⁴ Vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130052015008?leiaKehtiv>

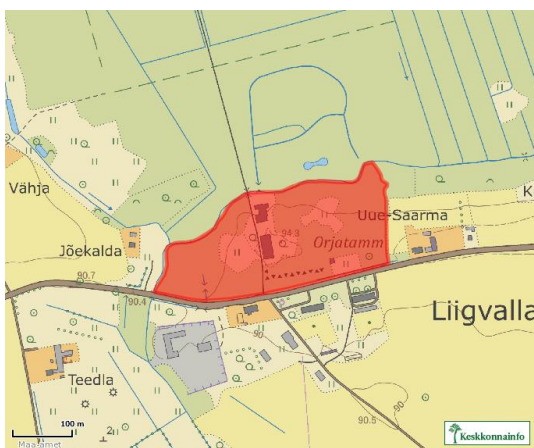
³⁵ Vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130052015008?leiaKehtiv>

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

- **Liigvalla mõispark** (registrikood KLO1200174) asub Väike-Maarja vallas Liigvalla külas. Pargi kogupindala on 5,7 ha.

Pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.³⁶

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

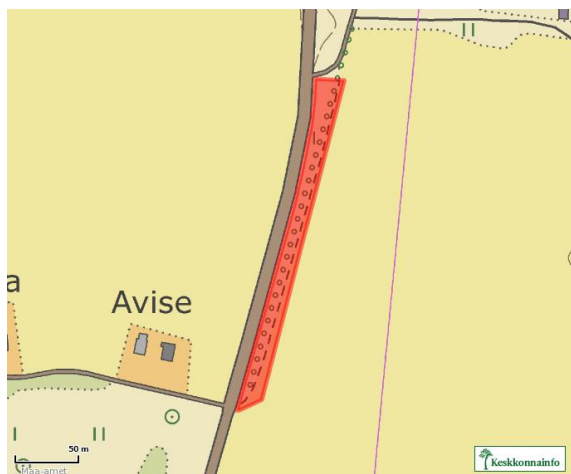
Kaitseala kuulub Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Luusika loodusala).

- **Määri kaseallee** (registrikood KLO1200009) asub Väike-Maarja vallas Määri külas. Allee kogupindala on 0,4 ha.

Pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.³⁷

³⁶ Vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130052015008?leiaKehtiv>

³⁷ Vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130052015008?leiaKehtiv>

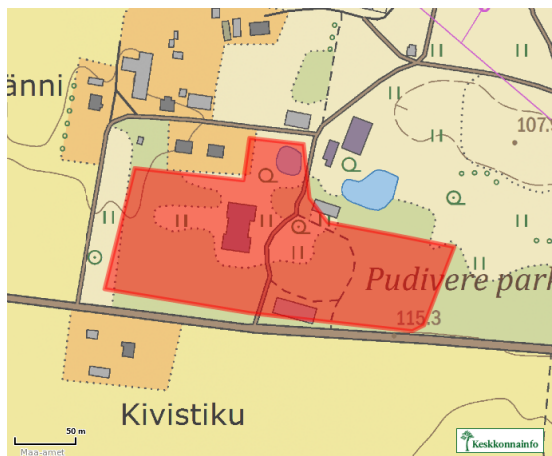
Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

- **Piibe pargi põlispuud** (registrikood KLO1200592) asukohaga Väike-Maarja vallas Piibe külas. Asukoht pargis ja seega ka pindala on täpsemalt määramata.

Pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.³⁸

- **Pudivere park** (registrikood KLO1200312) asukohaga Väike-Maarja vallas Pudivere külas. Pargi kogupindala on 2,7 ha.

Pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.³⁹

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

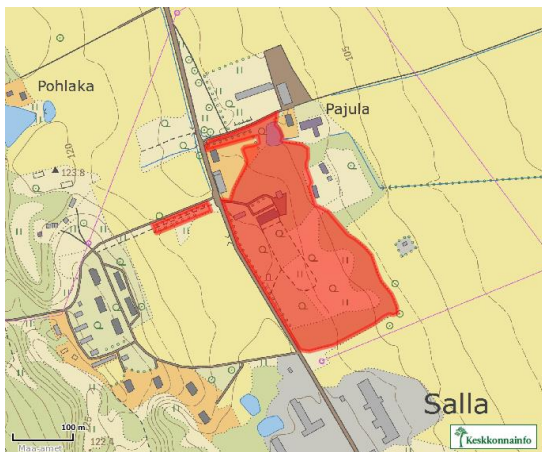
- **Salla mõisa park** (registrikood KLO1200350) asukohaga Väike-Maarja vallas Salla külas. Pargi kogupindala on 6,0 ha.

Pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.⁴⁰

³⁸ Vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130052015008?leiaKehtiv>

³⁹ Vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130052015008?leiaKehtiv>

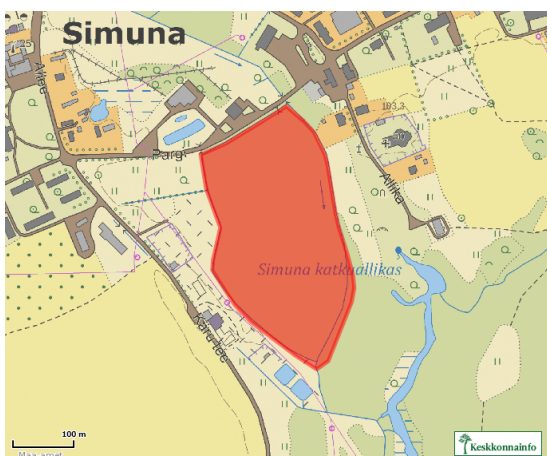
⁴⁰ Vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130052015008?leiaKehtiv>

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

- **Simuna parkmets** (registrikood KLO1200349) asukohaga Väike-Maarja vallas Simuna alevikus. Pargi kogupindala on 7,2 ha.

Pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.⁴¹

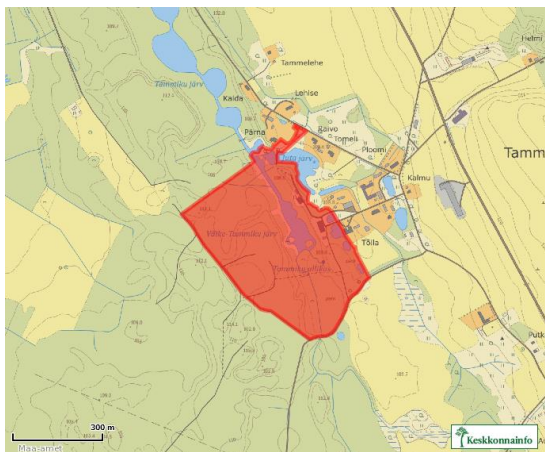
Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

- **Tammiku mõispark** (registrikood KLO1200162) asukohaga Väike-Maarja vallas Tammiku külas. Pargi kogupindala on 21,6 ha, millest veeosa pindala on 1,0 ha ja maismaaosa pindala on 20,6 ha.

Pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.⁴²

⁴¹ Vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130052015008?leiaKehtiv>

⁴² Vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130052015008?leiaKehtiv>

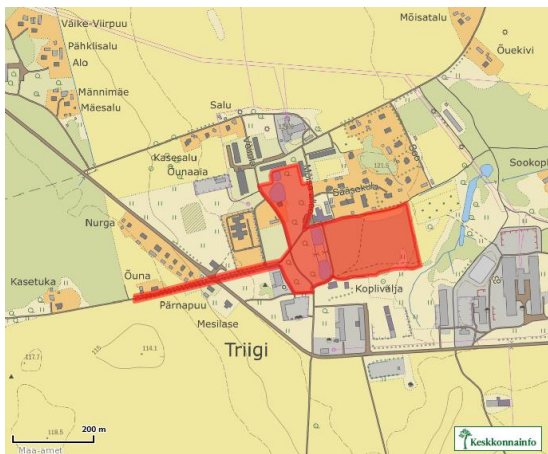

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

Tammiku mõisapark kuulub Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Tammelehe loodusala).

- **Triigi mõisa park** (registrikood KLO1200321) asukohaga Väike-Maarja vallas Triigi külas. Pargi kogupindala on 6,8 ha.

Pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.⁴³

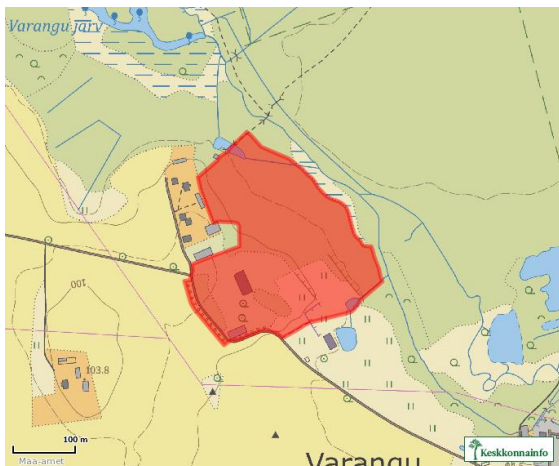
Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

- **Varangu mõisa park** (registrikood KLO1200340) asukohaga Väike-Maarja vallas Varangu külas. Pargi kogupindala on 6,6 ha.

Pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.⁴⁴

⁴³ Vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130052015008?leiaKehtiv>

⁴⁴ Vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130052015008?leiaKehtiv>

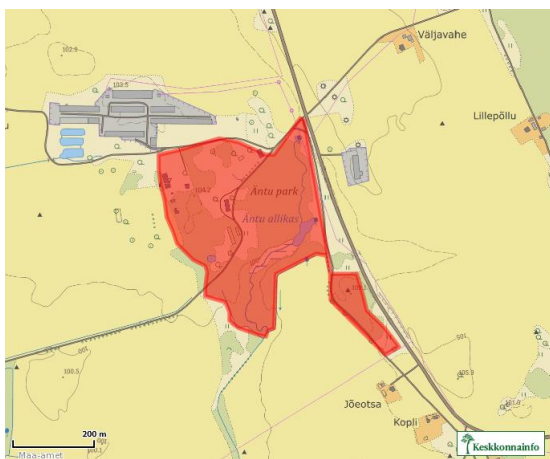

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

Varangu mõisa park kuulub Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Varangu loodusala).

- **Äntu park** (registrikood KLO1200304) asukohaga Väike-Maarja vallas Äntu külas. Pargi kogupindala on 14,7 ha.

Pargi kaitse-eesmärk ja kaitseala kaitsekord on kehtestatud kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.⁴⁵

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

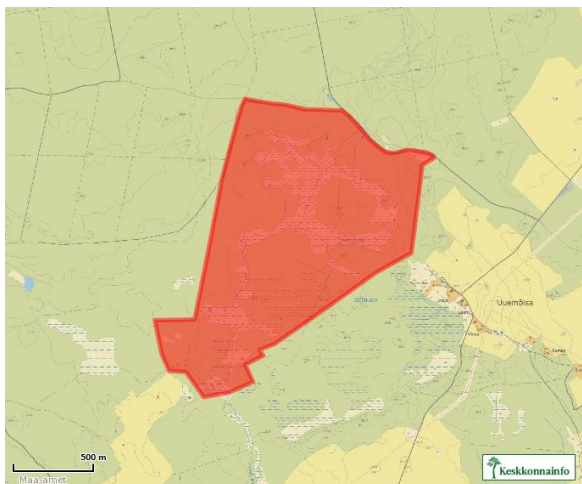
7.2. Hoiualad

Väike-Maarja valla territooriumil on registreeritud kolm hoiuala.

- **Ilmandu hoiuala** (registrikood KLO2000032) asukohaga Väike-Maarja vallas Uuemõisa külas. Lisaks jääb hoiuala Tapa valla territooriumile. Hoiuala kogupindala on 169,3 ha.

Ilmandu hoiuala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide - liigirikaste madalsoode (7230) ning soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) kaitse.

⁴⁵ Vastu võetud VV 03.03.2006 määrusega nr 64, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130052015008?leiaKehtiv>

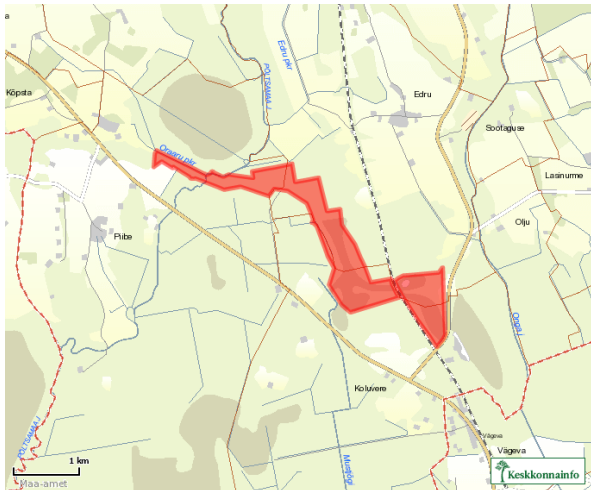

Hoiuala valitseja on Keskkonnaamet.

Hoiuala kuulub Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Ilmandu loodusala).

- **Seljamäe hoiuala** (registrikood KLO2000035) asukohaga Väike-Maarja vallas Piibe, Koluvere ja Edru külas. Hoiuala kogupindala on 207,2 ha, milles veeosa on 2,3 ha ning maismaaosa 204,9 ha.

Seljamäe hoiuala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpe - huumustoiteliste järvede ja järvikute (3160), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), vanade loodusmetsade (9010*), vanade laialehiste metsade (9020*), rohunditerikaste kuusikute (9050), ooside ja moreenkuhjatiste okasmetsade (sürjametsad) (9060) ning soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) kaitse.

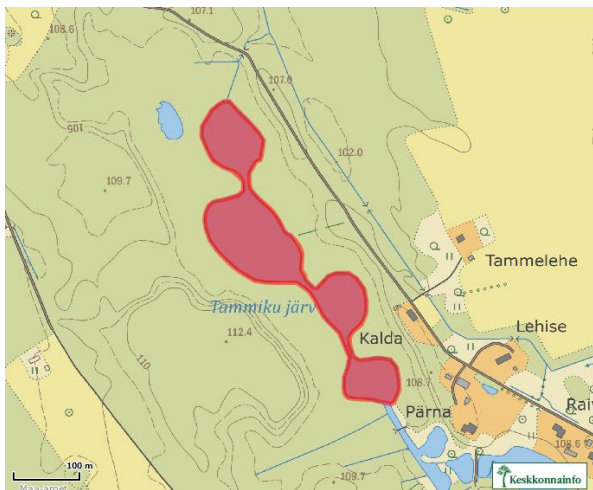

Hoiuala valitseja on Keskkonnaamet.

Hoiuala kuulub Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Seljamäe loodusala).

- **Tammelehe hoiuala** (registrikood KLO2000065) asukohaga Väike-Maarja vallas Väike-Tammiku ja Tammiku külades. Hoiuala pindala on 3,3 ha ja tegemist on tervenisti veealaga.

Tammelehe hoiuala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi - vähe- kuni keskoiteliste mõõdukalt kareda veega järvede (3130) kaitse.

Hoiuala valitseja on Keskkonnaamet.

Hoiuala kuulub Natura 2000 võrgustiku alade hulka (Tammelehe loodusala).

7.3. Kaitsealused liigid

Väike-Maarja vallas on registreeritud hulgaliselt kaitsealuste liikide leiukohti⁴⁶ (vt Tabel 1).

Tabel 1. Kaitsealused liigid Väike-Maarja vallas. Allikas: Keskkonnaregister, seisuga 05.09.2019

Kaitsekategooria	Looma- ja linnuliigid	Taime- ja seeneliigid
I kategooria	Väike konnakotkas, must toonekurg, kassikakk, lendorav, merikotkas, kaljukotkas, väike konnakotkas	
II kategooria	Harivesilik, rohunepp, mustlaik-apollo, kanakull, metsis, harilik mudakonn, laanerähn, jäähind, põhja-nahkhiir, suurkõrv, veelendlane, nattereri lendlane, tiigilendlane, põldtsiitsitaja, tõmmu- või hõbelendlane, jõekarp paksukojaline	Kaunis kuldking, varjuluste, karvane maarjalepp, eesti soojumikas, Russowi sõrmkäpp, koldjas selaginell, ainulehine soovalk, väike käopõll, kärbesõis, sile tondipea, lõhnav käoraamat, kõdu-koralljuur, punane-tolmpea
III kategooria	Rabakonn, tähnikvesilik, hiireviu, suurkoovitaja, harilik kärnkonn, tiigikonn, rohukonn, valgelaup-rabakiil, suur-rabakiil, teehe-mosaiikliblikas, laanepüü, hallpõsk-pütt, vareskaera-aasasilmik, hännak-rabakiil, väiketüll, liivatüll, jõgitiir, punajalg-tilder, hallpea-rähn, kaldapääsuke, rohe-vesihobu	Pruunikas pesajuur, sulgjas õhik, soo-neiuvaip, kahelehine käokeel, suur käopõll, roomav öövilge, laialehine neuvaip, harilik käoraamat, vööthuul sõrmkäpp, balti sõrmkäpp, kahkjaspunane sõrmkäpp, kuradi-sõrmkäpp, tumepunane neuvaip, läikiv kurdsibrik, valge vesiroos, harilik ungrukold, harilik kopsusamblik, hall käpp

⁴⁶ Keskkonnaregister, seisuga 10.05.2019 on registreeritud 1620 kaitsealuse liigi leiukohta

7.4. Püsielupaigad

Väike-Maarja vallas on registreeritud 26 kaitsealuse liigi püsielupaika (vt Tabel 2).

Tabel 2. Püsielupaigad Väike-Maarja vallas. Allikas: Keskkonnaregister, seisuga 05.09.2019

Registrikood	Objekti nimetus	Asukoht	Pindala, ha
KLO3001570	Edru 2 väike-konnakotka püsielupaik	Edru küla	3,1
KLO3001894	Edru väike-konnakotka püsielupaik	Edru küla	3,1
KLO3001931	Edru väike-konnakotka püsielupaik	Edru küla	3,1
KLO3000058	Edru väike-konnakotka püsielupaik	Edru küla	11,1
KLO3002011	Emumäe väike-konnakotka püsielupaik	Emumäe küla	3,1
KLO3000685	Hirla kanakulli püsielupaik	Käru küla	11,1
KLO3000149	Imukvere väike-konnakotka püsielupaik	Imukvere küla	3,1
KLO3000432	Jäola eesti soojumika püsielupaik	Väike-Tammiku küla, Kärsa küla, Lammasküla	34,9
KLO3000090	Kaavere väike-konnakotka püsielupaik	Kaavere küla	3,1
KLO3001427	Kaavere väike-konnakotka püsielupaik	Kaavere küla	3,1
KLO3001960	Kaavere väike-konnakotka püsielupaik	Kaavere küla	3,1
KLO3000877	Kärsa väike-konnakotka püsielupaik	Kärsa küla	3,1
KLO3000244	Käru must-toonekure püsielupaik	Käru küla	19,5
PLO1000600	Lebavere-Rünga metsise püsielupaik	Avispea küla, Vinni vald, Rünga küla	395,7
KLO3000621	Lebavere-Rünga metsise püsielupaik	Vinni vald, Rahkla küla, Vinni vald, Rünga küla, Avispea küla	418,1
KLO3001274	Luusika 2 must-toonekure püsielupaik	Imukvere küla, Vinni vald, Luusika küla, Käru küla	19,6
PLO1001170*	Luusika must-toonekure püsielupaik	Imukvere küla, Vinni vald, Luusika küla, Käru küla	104,2
KLO3001922	Mõisamaa väike-konnakotka püsielupaik	Mõisamaa küla	3,1
KLO3001624	Nõmme merikotka püsielupaik	Nõmme küla, Padaküla	12,5
PLO1000623*	Peedla metsise püsielupaik	Käru küla	319,7
KLO3000624	Peedla metsise püsielupaik	Käru küla	322
KLO3001772	Salla kaljukotka püsielupaik	Käru küla	66,6
KLO3001450	Salla kaljukotka püsielupaik	Käru küla	74,7
KLO3000474	Salla kaljukotka püsielupaik	Salla küla, Käru küla	142,5
KLO3000628	Sootaguse metsise püsielupaik	Käru küla, Vinni vald, Sootaguse küla	330,1
PLO1000631*	Sootaguse metsise püsielupaik	Käru küla	330,2

*kavandatud püsielupaik

7.5. Kaitstavad looduse üksikobjektid

Väike-Maarja valla territooriumil on registreeritud 14 kaitstavat looduse üksikobjekti (vt Tabel 3).

Tabel 3. Kaitstavad looduse üksikobjektid Väike-Maarja vallas. Allikas: Keskkonnaregister, seisuga 05.09.2019

Registrikood	Objekti nimetus	Asukoht	Tüüp
KLO4000668	Baeri tammed (2)	Piibe küla	puu ja puudegrupid
KLO4000261	Hõbepaju	Väike-Maarja alevik	puu ja puudegrupid
KLO4000667	Järvepera pärnad (2.tk.)	Liivaküla	puu ja puudegrupid
KLO4000212	Korginulg	Väike-Maarja alevik	puu ja puudegrupid
KLO4000502	Liigvalla orjakivi	Liigvalla küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000870	Liigvalla \Orjatamm\	Liigvalla küla	puu ja puudegrupid
KLO4000551	Lindrehti allikad	Kärsa küla	allikas
KLO4000548	Mõisamaa allikad	Väike-Rakke küla	allikas
KLO4000233	Plettenbergi tamm	Salla küla	puu ja puudegrupid
KLO4000283	Rakke paju	Rakke alevik	puu ja puudegrupid
KLO4000550	Simuna katkuallikas	Simuna alevik	allikas
KLO4000360	Vao lehis	Vao küla	puu ja puudegrupid
KLO4001075	Varangu Siniallikad	Varangu küla	allikas
KLO4001076	Väljaotsa allikad; Väljaaluse allikad	Nõmme küla	allikas

7.6. Kohalikul tasandil kaitstavad objektid

Kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavaid loodusobjekte Väike-Maarja valla territooriumil registreeritud ei ole.⁴⁷

⁴⁷ Keskkonnaregister, seisuga 05.09.2019

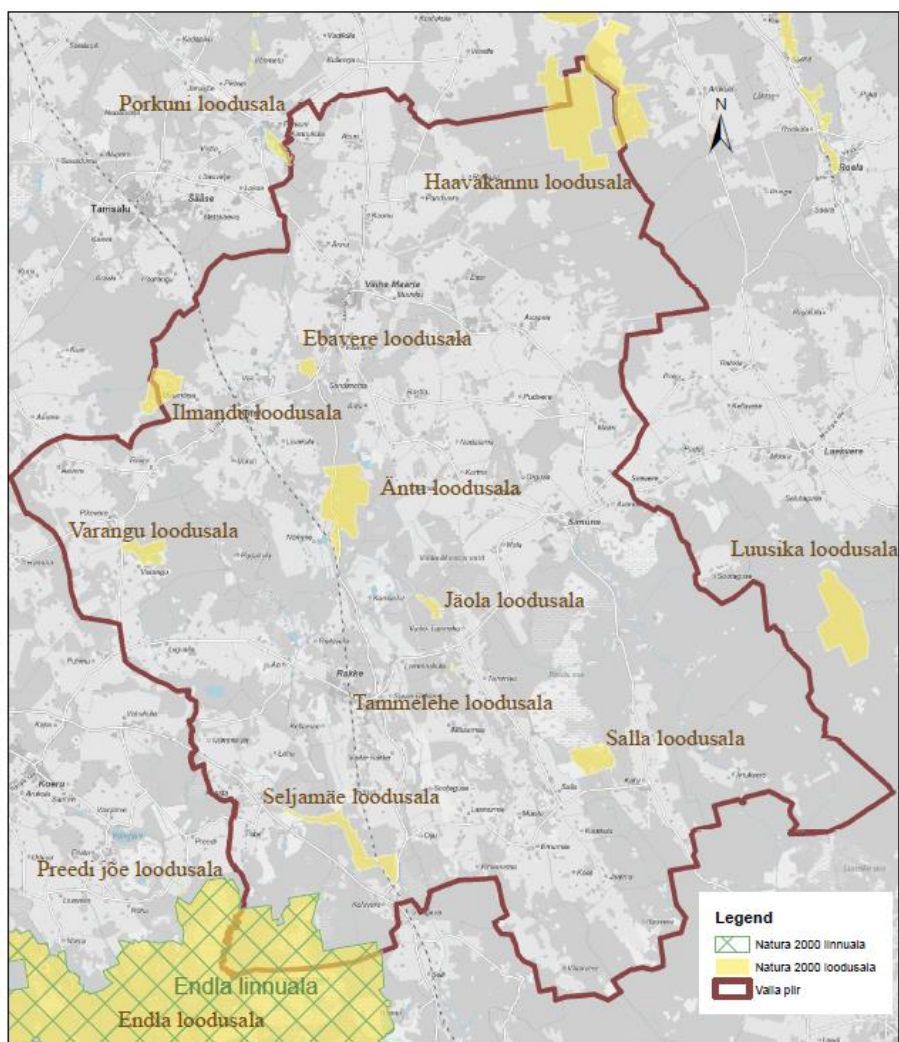
8. Natura 2000 võrgustiku alad

Väike-Maarja valla territooriumil on registreeritud 11 loodusala ja üks linnuala, mis kuuluvad üleeuroopalisse Natura 2000 alade võrgustikku⁴⁸.

Natura 2000 alade paiknemisest valla territooriumil annab ülevaate Joonis 8 ning alade iseloomustus, sh kaitsekord, kaitsekorralduskavad ja liigi kaitse tegevuskavad on koondatud Tabel 4. Natura 2000 võrgustiku alad kajastuvad ka ÜP väärtuste ja piirangute joonisel.

Natura 2000 võrgustiku alade kaitset reguleerivad EU loodusdirektiiv (92/43/EMÜ) ja linnudirektiiv (2009/147/EÜ) ning looduskaitseseadus. Natura alade kaitset reguleeritakse siseriiklikult kaitsealade, hoiualade ja püsielupaikade kaitse kaudu. Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+ sätestab põhimõtted ÜP koostamisel looduskeskkonnaväärtustega arvestamiseks.

ÜP koostamisel arvestatakse nii õigusaktidest kui ka strateegilistest dokumentidest tulenevate nõuetega Natura 2000 võrgustiku alade kaitse tagamiseks.

Joonis 8. Natura 2000 alad Väike-Maarja valla territooriumil. Allikas: EELIS, seisuga 18.10.2019

⁴⁸ Keskkonnaregister, seisuga 05.09.2019

Tabel 4. Väike-Maarja vallas asuvad Natura 2000 võrgustiku alad. Allikas: Keskkonnaregister, seisuga 05.09.2019

Registrikood	Nimetus	Asukoht	Pindala, ha	Kaitse-eesmärk	Kaitsekord (kaitse-eeskirjad ja määrused: VVm/KeMm)	Kaitsekorralduskava (KKK) / (Liigi) kaitse tegevuskava (KTK)
RAH0000377	Ebavere loodusala	Ebavere küla, Vao küla ning Vinni vald	39	I lisas nimetatud kaitstav elupaigatüüp on rohunditerikkad kuusikud (9050); II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on karvane maarjalepp (<i>Agrimonia pilosa</i>);	VV määrus 1998 a nr 98 Ebavere maastikukaitseala kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse kinnitamine. Kaitseala on moodustatud looduskaitse alla võetud maastiku üksikelemendi – Ebavere mäe baasil	Ebavere MKA kaitsekorralduskava (koostamisel, tähtajaga 2019. aasta lõpp)
RAH0000625	Endla loodusala	Koluvere küla, Piibe küla Jõgeva vald, Põltsamaa vald ja Järva vald	10161	liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on rästas-roolind (<i>Acrocephalus arundinaceus</i>), karvasjalg-kakk (<i>Aegolius funereus</i>), jäälind (<i>Alcedo atthis</i>), soopart e pahlsaba-part (<i>Anas acuta</i>), luitsnökk-part (<i>Anas clypeata</i>), piilpart (<i>Anas crecca</i>), viupart (<i>Anas penelope</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), rägapart (<i>Anas querquedula</i>), suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>), rabahani (<i>Anser fabalis</i>), kaljukotkas (<i>Aquila chrysaetos</i>), väike-konnakotkas (<i>Aquila pomarina</i>), hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>), punapea-vart (<i>Aythya farina</i>), tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>), merivart (<i>Aythya</i>	VV määrus 2005 a nr 255 Endla looduskaitseala kaitse-eeskiri	Endla looduskaitseala kaitsekorralduskava 2015-2024

				marila), laanepüü (Bonasa bonasia), hüüp (Botaurus stellaris), kassikakk (Bubo bubo), sõtkas (Bucephala clangula), öösorr (Caprimulgus europaeus), mustviires (Chlidonias niger), must-toonekurg (Ciconia nigra), madukotkas (Circaetus gallicus), roo-loorkull (Circus aeruginosus), soo-loorkull (Circus pygargus), aul (Clangula hyemalis), rukkirääk (Crex crex), väikeluik (Cygnus columbianus bewickii), laululuik (Cygnus cygnus), kühmnokk-luik (Cygnus olor), valgeselg-kirjurähn (Dendrocopos leucotos), musträhn (Dryocopus martius), väikepistrik (Falco columbarius), tuuletallaja (Falco tinnunculus), väike-kärbsenäpp (Ficedula parva), lauk (Fulica atra), järvekaur (Gavia arctica), punakurk-kaur (Gavia stellata), värbkakk (Glaucidium passerinum), sookurg (Grus grus), merikotkas (Haliaeetus albicilla), väänkael (Jynx torquilla), punaselg-õgija (Lanius collurio), kalakajakas (Larus canus), väikekajakas (Larus minutus), naerukajakas (Larus ridibundus), nõmmelõoke (Lullula arborea),		
--	--	--	--	--	--	--

				tõmmuvaeras (<i>Melanitta fusca</i>), väikekoskel (<i>Mergus albellus</i>), jääkoskel (<i>Mergus merganser</i>), rohukoskel (<i>Mergus serrator</i>), suurkoovitaja (<i>Numenius arquata</i>), väikekoovitaja (<i>Numenius phaeopus</i>), kalakotkas (<i>Pandion haliaetus</i>), herilaseviu (<i>Pernis apivorus</i>), veetallaja (<i>Phalaropus lobatus</i>), tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>), laanerähn e kolmvarvas-rähn (<i>Picoides tridactylus</i>), hallpea-rähn e hallrähn (<i>Picus canus</i>), rüüt (<i>Pluvialis apricaria</i>), tuttpütt (<i>Podiceps cristatus</i>), hallpõsk-pütt (<i>Podiceps grisegena</i>), väikehuik (<i>Porzana parva</i>), täpikhuik (<i>Porzana porzana</i>), rooruik (<i>Rallus aquaticus</i>), jõgitiir (<i>Sterna hirundo</i>), händkakk (<i>Strix uralensis</i>), teder (<i>Tetrao tetrix</i>), metsis (<i>Tetrao urogallus</i>), mudatilder (<i>Tringa glareola</i>), heletilder (<i>Tringa nebularia</i>), punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>) ja kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>)		
RAH0000580	Haavakannu loodusala	Eipri küla ja Raeküla ning Vinni vald	1213	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), puisniidud (*6530), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050) ning	VV määrus 2018 a nr 18 Haavakannu looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri	Keskkonnaministri 14. juuli 2006. a määrus nr 52 Lendorava püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri

				okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad - 9060); II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on harilik lendorav (<i>Pteromys volans</i> *) ja kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>)		Keskkonnaministri 13. jaanuari 2005. a määrus nr 1 Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine
RAH0000371	Ilmandu loodusala	Uuemõisa küla ning Tapa vald	169,3	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on liigirikkad madalsood (7230) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080); II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>)		
RAH0000367	Jäola loodusala	Kärša küla, Kamariku küla, Lammasküla, Väike-Tammiku küla	34,9	II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on eesti soojumikas (<i>Saussurea alpina</i> ssp. <i>esthonica</i>)		
RAH0000374	Porkuni loodusala	Kännuküla ning Tapa vald ja Rakvere vald	316,5	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on vähe- kuni kesктоitelised kalgiveelised järved (3140), karstijärved ja -järvikud (*3180) ning aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510); II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on harivesilik (<i>Triturus cristatus</i>), suur-rabakiil (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>) ja tõmmuujur (<i>Graphoderus bilineatus</i>)	VV 2005 a nr 295 Porkuni maastikukaitseala kaitse-eeskiri	Porkuni maastikukaitseala kaitsekorralduskava 2015-2024
RAH0000666	Salla loodusala	Käru küla, Salla küla	142,5	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on rikutud, kuid		Keskkonnaministri 16. aprilli 2009. a määrus nr 18 "Kaljukotka

				taastumisvõimelised rabad (7120), vanad loodusmetsad (*9010) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0);		püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri"
RAH0000376	Seljamäe loodusala	Edru küla, Koluvere küla, Piibe küla	214,4	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080)		Keskkonnaministri 19. aprilli 2010. a määrus nr 12 "Väike-konnakotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri1"
RAH0000364	Tammelehe loodusala	Tammiku küla, Väike-Tammiku küla	4,2	I lisas nimetatud kaitstav elupaigatüüp on vähe- kuni kesktoitelised mõõdukalt kareda veega järved (3130)		
RAH0000365	Varangu loodusala	Pikevere küla, Varangu küla	104,8	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on allikad ja allikasood (7160), nõrglubja-allikad (*7220), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0); II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kaunis kuldking (Cypripedium calceolus), suur-rabakiil (Leucorrhinia pectoralis) ja eesti soojumikas (Saussurea alpina ssp. esthonica)	VV määrus 2005 a nr 75 Varangu looduskaitseala kaitse-eeskiri	Varangu looduskaitseala kaitsekorralduskava 2013-2022

RAH0000375	Äntu loodusala	Kärsa küla, Äntu küla; Nõmme küla, Liivaküla	391	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), siirde- ja õõtsiksood (7140), allikad ja allikasood (7160), vanad loodusmetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080); II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on karvane maarjalepp (<i>Agrimonia pilosa</i>), kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>), suur-rabakiil (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>) ja läikiv kurdsirbik (<i>Drepanocladus vernicosus</i>)	VV määrus 2005 a nr 116 Äntu maastikukaitseala kaitse-eeskiri	Äntu maastikukaitseala kaitsekorralduskava 2013-2022
RAH0000101	Endla linnuala	Koluvere küla, Piibe küla ning Jõgeva vald, Põltsamaa vald ja Järva vald	10161	Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on rästas-roolind (<i>Acrocephalus arundinaceus</i>), karvasjalg-kakk (<i>Aegolius funereus</i>), jäälind (<i>Alcedo atthis</i>), soopart e pahlsaba-part (<i>Anas acuta</i>), luitsnökk-part (<i>Anas clypeata</i>), piilpart (<i>Anas crecca</i>), viupart (<i>Anas penelope</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), rägapart (<i>Anas querquedula</i>), suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>), rabahani (<i>Anser fabalis</i>), kaljukotkas (<i>Aquila chrysaetos</i>), väike-konnakotkas (<i>Aquila pomarina</i>), hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>), punapea-vart (<i>Aythya farina</i>), tuttvart (<i>Aythya</i>	VV määrus 2005 a nr 255 Endla looduskaitseala kaitse-eeskiri	Endla looduskaitseala kaitsekorralduskava 2015-2024

				fuligula), merivart (Aythya marila), laanepüü (Bonasa bonasia), hüüp (Botaurus stellaris), kassikakk (Bubo bubo), sõtkas (Bucephala clangula), öösorr (Caprimulgus europaeus), mustviires (Chlidonias niger), must-toonekurg (Ciconia nigra), madukotkas (Circaetus gallicus), roo-loorkull (Circus aeruginosus), soo-loorkull (Circus pygargus), aul (Clangula hyemalis), rukkirääk (Crex crex), väikeluik (Cygnus columbianus bewickii), laululuik (Cygnus cygnus), kühmnokk-luik (Cygnus olor), valgeselg-kirjurähn (Dendrocopos leucotos), musträhn (Dryocopus martius), väikepistrik (Falco columbarius), tuuletallaja (Falco tinnunculus), väike-kärbsenäpp (Ficedula parva), lauk (Fulica atra), järvekaur (Gavia arctica), punakurk-kaur (Gavia stellata), värbkakk (Glaucidium passerinum), sookurg (Grus grus), merikotkas (Haliaeetus albicilla), väänkael (Jynx torquilla), punaselg-õgija (Lanius collurio), kalakajakas (Larus canus), väikekajakas (Larus minutus), naerukajakas (Larus ridibundus),		
--	--	--	--	--	--	--

				nõmmelõoke (<i>Lullula arborea</i>), tõmmuvaeras (<i>Melanitta fusca</i>), väikekoskel (<i>Mergus albellus</i>), jääkoskel (<i>Mergus merganser</i>), rohukoskel (<i>Mergus serrator</i>), suurkoovitaja (<i>Numenius arquata</i>), väikekoovitaja (<i>Numenius phaeopus</i>), kalakotkas (<i>Pandion haliaetus</i>), herilaseviu (<i>Pernis apivorus</i>), veetallaja (<i>Phalaropus lobatus</i>), tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>), laanerähn e kolmvarvas-rähn (<i>Picoides tridactylus</i>), hallpea-rähn e hallrähn (<i>Picus canus</i>), rüüt (<i>Pluvialis apricaria</i>), tuttpütt (<i>Podiceps cristatus</i>), hallpõsk-pütt (<i>Podiceps grisegena</i>), väikehuik (<i>Porzana parva</i>), täpikhuik (<i>Porzana porzana</i>), rooruik (<i>Rallus aquaticus</i>), jõgitiir (<i>Sterna hirundo</i>), händkakk (<i>Strix uralensis</i>), teder (<i>Tetrao tetrix</i>), metsis (<i>Tetrao urogallus</i>), mudatilder (<i>Tringa glareola</i>), heletilder (<i>Tringa nebularia</i>), punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>) ja kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>);		
--	--	--	--	---	--	--

9. Vääriselupaigad

Vääriselupaigad on metsaseadusest tulenev mõiste – tegu on aladega, kus on suur tõenäosus kitsalt kohastunud, ohustatud, ohualdiste või haruldaste liikide esinemiseks. Keskkonnaministri käskkirja alusel on kõik riigimetsas asuvad vääriselupaigad kaitstud. Eraomanikule kuuluvas metsas on vääriselupaiga kaitsmine vabatahtlik.

Keskkonnaregistri andmetel on 05.09.2019 seisuga Väike-Maarja valla territooriumil 134 vääriselupaika⁴⁹.

Vääriselupaigad kajastuvad ÜP väärtuste ja piirangute joonisel.

Nõuded vääriselupaikade kaitseks on sätestatud metsaseadusest, millega arvestatakse ÜP koostamisel.

10. Taimestik ja loomastik

10.1. Metsad^{50 51 52}

Väike-Maarja vallas on metsamaad kokku 37934 hektaril, mis moodustab ca 55% omavalitsuse pindalast. Metsamaast umbes pool (51%) on erametsaomanike kättes ja hallata ning ülejäänud on riigimets, mille haldajaks on Riigimetsa Majandamise Keskus.

Metsaderohke on eeskätt valla kagu- ja lõunaosa, kuid ka valla kirdeosas levivad suuremad metsamassiivid. Enam levivad kuivad sinilille kasvukohatüübi metsad, levinud on ka niisked angervaksa kasvukohatüübi metsad.

Väike-Maarja valla metsases kirdeosas domineerivad suhteliselt kuivadel lubjarikastel paepealsetel muldadel kasvavad sinilille kasvukohatüübi kuusikud. Valla loode- ja keskosas Väike-Maarja, Kiltsi, Varangu ja Rakke vahemikus levivad üsna eritüübilised metsad: kuivad sinilille ja jänesekapsa kasvukohatüübi metsad, märjad soometsad (enamasti siirdesoometsad) ning kuivendatud soometsad (jänesekapsa-kõdusoo kkt). Valla kaguosas, Simunast kagus, levivad suuremad metsamassiivid, kus domineerivad niiskemad (angervaksa) ja parasniisked (jänesekapsa-mustika, naadi) kasvukohatüübid, Peetla soo ja Avanduse raba piirkonnas levivad peamiselt soometsad (raba-, siirdesoo ning kõdusoo kkt). Valla lõunaosas (Rakkest lõunas) domineerivad soometsad (raba-, siirdesoo ja kõdusoo kkt), mis levivad laialdaselt Endla soostiku aladel ja ümbruses. Parasniisketest metsadest esineb valla lõunaosas enim jänesekapsa ja naadi kasvukohatüüpide metsi.

Looduslikest metsakooslustest esineb valla territooriumil järgmisi Loodusdirektiiviga kaitstavaid elupaigatüüpe: vanad loodusmetsad (9010*), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenkuhjatistel (9060), vanad laialehised metsad (9020*), soostuvad- ja soolehtmetsad (9080*), siirdesoo- ja rabametsad (91D0*). Enamlevinuim metsaelupaigatüüp on vanad loodusmetsad (9010*), sagedamini esineb veel okasmetsi oosidel ja moreenkuhjatistel (9060) ja rohunditerikkaid kuusikuid (9050).

Puuliikidest domineerivad kuusk ja mänd, lehtpuudest on levinumad kask, haab, saar ja hall lepp.

10.2. Sood ja rabad⁵³

Sood hõlmavad Väike-Maarja vallast suhteliselt väikese ala. Loodusdirektiiviga kaitstavate sooelupaigatüüpide kogupindala on keskkonnaregistri andmetel 952 ha, millele lisandub veel ca 250

⁴⁹ Keskkonnaregister, seisuga 05.09.2019

⁵⁰ Metsaportaali seisuga 14.10.2019

⁵¹ Väike-Maarja valla kodulehekülge, seisuga 05.09.2019

⁵² Väike-Maarja valla arengukava 2020-2027, Sweco Projekt, 2019

⁵³ EELIS, seisuga 14.10.2019

ha kuivendusest rikutud ja elupaikadeks mittekvalifitseeruvaid soolasid. Suuremad soolad on valla lõunaosas paiknevad Linussaare raba, Peetla soo ning Avanduse raba. Väiksematest soodest asuvad vallas Võivere raba, Karumetsa raba, Varangu allikate äärne soo, Soonevahe soo, Ilmandu soo, Nõmme Kaanjärve soo, Risuküla ehk Kilti soo, Sandimetsa soo, mitu nimetut väikesood ning mõned jõgede äärsed lammisood. Vähem on soid valla põhja- ja kirdeosas.

Sootüüpidest on pindaliselt enamlevinud rabad, vähemal määral esineb madalsoid ja siirdesoid. Loodusdirektiiviga kaitstavatest soolupaigatüüpidest esinevad rabad (7110*), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), liigirikkad madalsood (7230) ning allikasood (7160).

10.3. Niidud⁵⁴

Niitude üldpindala Väike-Maarja vallas on 131 ha. Peamiselt on niidud levinud valla lääne- ja lõunaosas. Peamiselt paiknevad need valda läbivate jõgede naabruses. Niidualad on reeglina väikesed (alla 10 ha). Väärtuslikud on niidud eelkõige maastikulisel kompleksis koos metsade ja soodega.

Loodusdirektiiviga kaitstavatest niiduelupaikadest esinevad lamminiidud (6450), puisniidud (6530*), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), liigirikkad lubjavaesed niidud (6270*), kuivad lubjarikkad niidud (6210*) ja niiskuslembesed serva-kõrgrohustud (6430).

10.4. Loomastik

Väike-Maarja valla territoorium on maastikuliselt üsna vaheldusrikas, hõlmates metsamassiive, soid ning metsa- ja põllualadest koosnevaid mosaiikmaastikke ning pakub seetõttu elupaiku pea kõigile Eestile iseloomulikele loomaliikidele.

Suuremad loodusmaastike massiivid valla lõuna-, kagu- ja kirdeosas pakuvad elupaiku inimpelglikele suurkiskjatele karule, hundile ja ilvesele, samuti põdrale. Suurel osal valla territooriumil leidub sobivaid elupaiku metskitsele ja metsseale, rebasele ja kährikule. Valgejänes on seotud metsamaastikega ja halljänes põllumajanduslike avamaastikega. Metsamaastikes on tavalise liigina esindatud metsnugis ja orav, väiksemal arvul ka mäger ja kivinugis. Kärplastest elutsevad lisaks nugistele mink, tuhkur, kärp ja nirk. Kobras ja mink on seotud elupaigaks sobivate veekogudega (ojad, kraavid ja väiksemad jõed). Esineb ka saarma elupaigaks sobivaid jõelõike. Loomastikust võib esineda ka punahirve, eelkõige valla põhjaosas.

Riikliku ulukiseire andmetel on enamuse ulukite asustustihedus sarnane Eesti keskmisele, karu asustustihedus on keskmisest kõrgem.

Käsiitiivistest esineb põhja-nahkhiirt, veelendlast, tiigilendlast, suurkõrva ja Natteri lendlast.

Linnustikus valdab metsamaastikele, avamaastikele ja mosaiikmaastikele iseloomulik linnustik. Kaitstavatest linnuliikidest esinevad kaljukotkas, merikotkas, väike-konnakotkas, must-toonekurg, metsis, laanerähn, kanakull, rohunepp, jäälind, põldtsiitsitaja, laanepüü, hallpea-rähn, hiireviu, suurkoovitaja, punajalg-tilder, väiketüll, liivatüll, jõgitiir, hallpõsk-pütt ja kaldapääsuke.

Kaitstavatest kahepaiksetest on esindatud harilik kärnkonn, rabakonn, tiigikonn, tähnik-vesilik ja rohukonn.

⁵⁴ EELIS, seisuga 14.10.2019

11. Roheline võrgustik^{55 56}

Väike-Maarja valla roheline võrgustik on määratletud 2006. aastal kehtestatud Lääne-Viru maakonnaplaneeringu teemaplaneeringuga „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“. Väike-Maarja üldplaneeringus 2008 on täpsustatud teemaplaneeringuga määratud roheline võrgustiku koridoride ja tuumalade ulatust endise Väike-Maarja valla territooriumil⁵⁷.

Teemaplaneeringuga „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ määratletud roheline võrgustik võeti üle 2019. aastal kehtestatud Lääne-Viru maakonnaplaneeringusse 2030+, sätestades sealjuures roheline võrgustiku säilimiseks ja toimimiseks tugialade ja roheline võrgustiku koridoride üldised kasutustingimused ning tingimused konfliktide vähendamiseks või pehmendamiseks. Teemaplaneeringuga määratud kohalike tähtsusega rohekoridore maakonnaplaneeringusse ei kantud ning otsustati, et nende määramine ja täpsustamine on kohalike omavalitsuste pädevuses.

Roheline võrgustik koosneb tugialadest ja rohekoridoridest, mis on omavahel ühendatud funktsionaalseks tervikuks. Tugialad on piirkonnad, millele süsteemi funktsioneerimine valdavalt toetub ning need on ümbritseva suhtes kõrgema loodus- ja keskkonnakaitselise väärtusega. Rohekoridorid on ribastruktuurid/ siduselemendid, mis ühendavad tugialad terviklikuks võrgustikuks.

Eestis on määratletud 12 olulisemat roheline võrgustiku tugiala, mida täiendavad maakondlikud rohestruktuurid, sidudes need ühtseks võrgustikuks. Väike-Maarja valla territoorium jääb rahvusvaheliselt ja riiklikult olulise rohevööndi alale. Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ kohaselt jääb valla territooriumile kaks riikliku tähtsusega tugiala (T1, T2) ning kaks riikliku tähtsusega rohekoridori (K1, K2), vt Joonis 9.

Väike-Maarja valla rohevõrgustiku sidusus on suhteliselt hea ja funktsioneerimine tagatud. Enamus kaitsealad on hõlmatud rohevõrgustiku koosseisu.

Roheline võrgustik võib ristuda või osaliselt kattuda teatud infrastruktuuridega nagu teed, prügilad, jäätmeoidlad, mäetööstusalad, sadamad, tootmisalad jms, mis võib põhjustada konfliktolukordi. Teadaolevad konfliktid alal Väike-Maarja rohevõrgustikus puuduvad.

Olemasoleva transpordi taristu renoveerimisel ning uute objektide edasisel planeerimisel ja keskkonnamõju strateegilisel hindamisel on vajalik arvestada ristuvate roheline võrgustiku tugialade ja rohekoridoride toimimise tagamise vajadustega ning kavandada vajadusel meetmed potentsiaalsete mõjude leevendamiseks.

Rohevõrgustik Väike-Maarja valla territooriumil kantakse ÜP väärtuste joonisele.

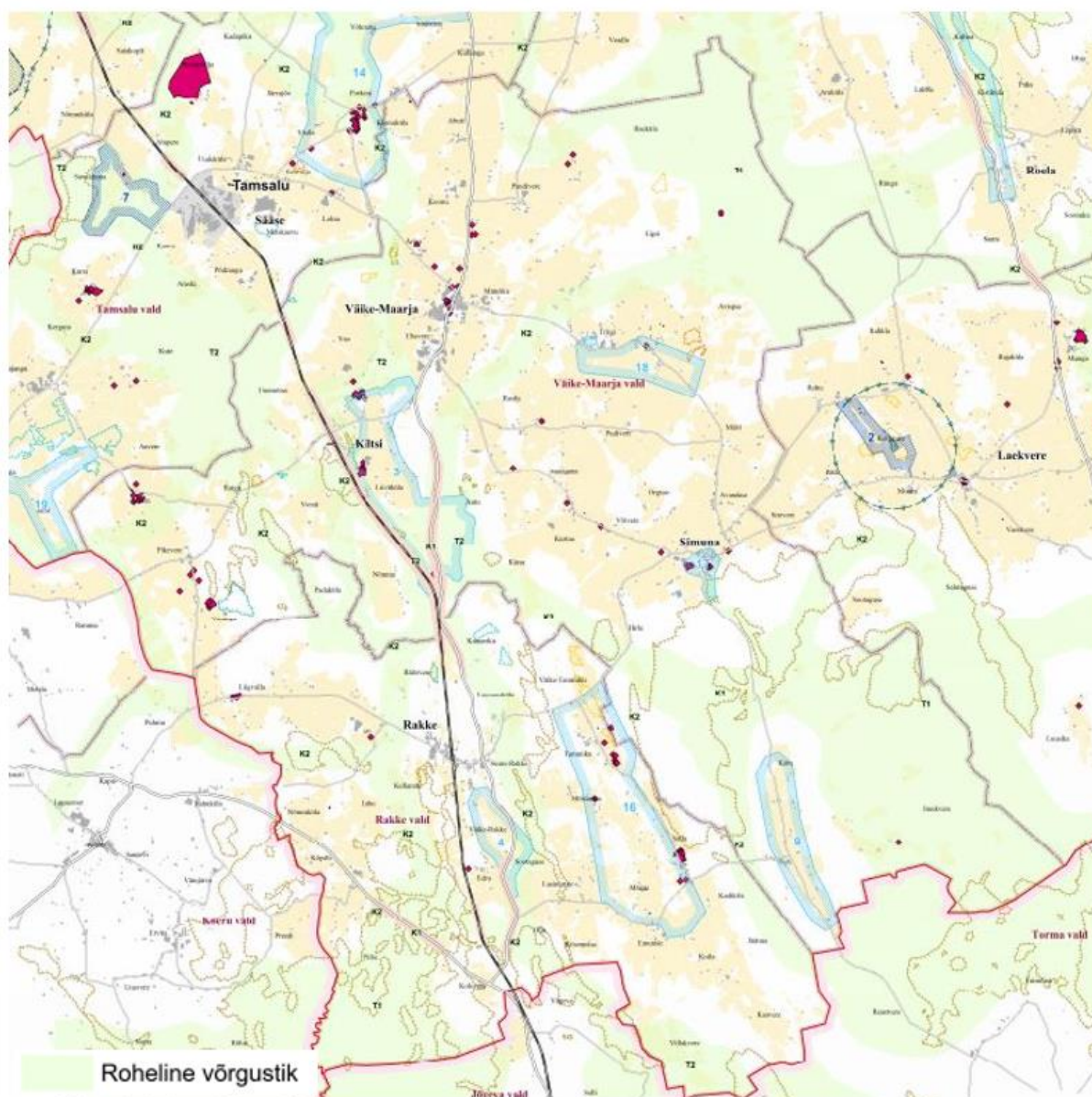
Rohevõrgustiku tagamise tingimused on sätestatud planeerimisseaduses ning Lääne-Viru maakonnaplaneeringus 2030+, milledest juhendatakse üldplaneeringu koostamisel.

⁵⁵ Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+

⁵⁶ Üleriigiline planeering Eesti 2030+

⁵⁷ Väike-Maarja üldplaneering 2008

Joonis 9. Rohelise võrgustiku tugialade (T) ja koridoride (K) paiknemine Väike-Maarja valla territooriumil. Aluskaart: Regio veebikaart. Allikas: Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+, seisuga 14.10.2019

12. Põhjavesi ^{58 59}

Väike-Maarja valla piirkonnas saab eraldada 4 põhjaveekogumit: pinnakattes, ordoviitsiumi-siluri lubjakivides ning ordoviitsiumi-kambriumi ja kambriumi-vendi liivakivides. Kaks viimast on kõrgustiku võlvi piirkonnas veevaesed. Esimeseks püsivaks põhjavee kihiks on alamsiluri juuru lademe lubjakividega seotud vesi paksusega 15–25 m. Selle alumiseks veepidemeks on porkuni lademe 5–15 m paksused savikad lubjakivid. Kasutamist leiab see veekiht valdavalt individuaalmajapidamises. Ühisveevarustuse seisukohalt tähtsaimaks on ca 45 m paksuse ülemordoviitsiumi pürgu lademe lubjakividega seotud põhjaveekiht. Paikneb see üldiselt 30–80 m

⁵⁸ Väike-Maarja valla ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2019–2030

⁵⁹ Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015–2021, Keskkonnaministeerium, 2016

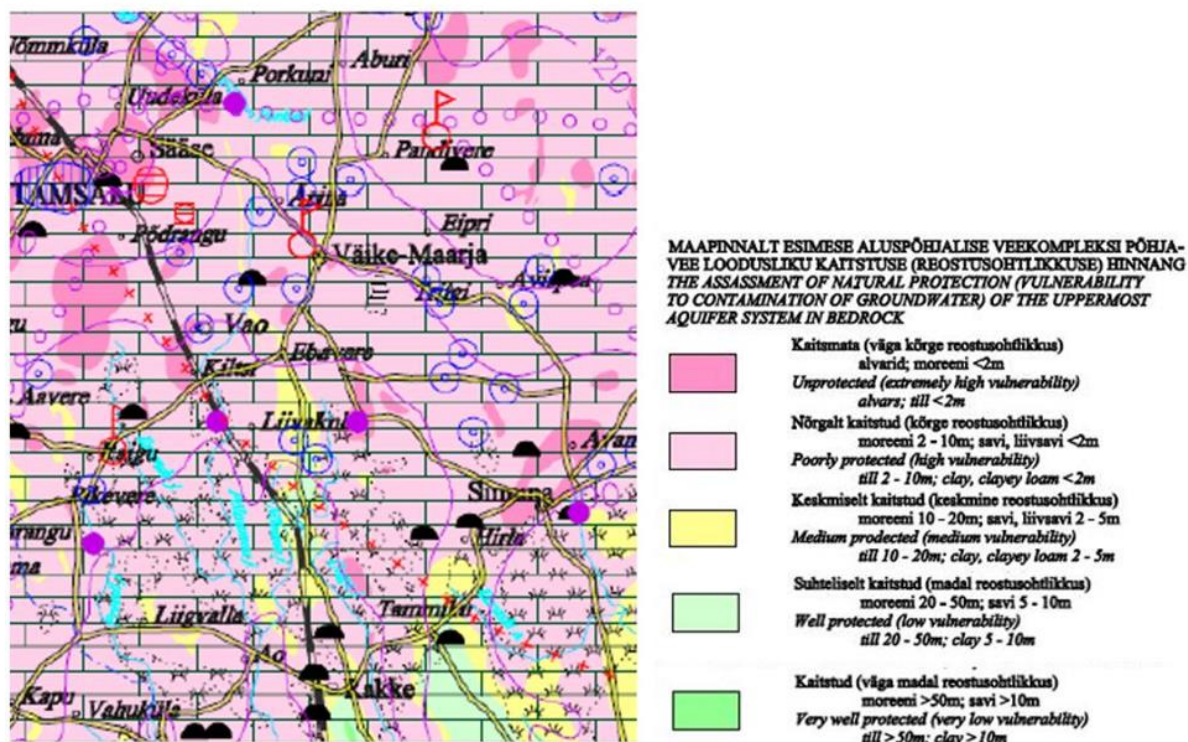
sügavusel maapinnast. Vesi on looduslikult vesinikkarbonaatne magneesiumilis-kaltsiumiline. Lubjakivides olevad põhjaveevarud moodustuvad kohapeal sademetest või sulavetest, mis infiltreeruvad läbi pinnase või voolavad lubjakivilõhedesse.

Keskonnaministri 06.04.2006.a. käskkirjaga nr 408 on kinnitatud Lääne-Viru maakonna põhjaveevarud aastani 2013 (tagatud joogiveevaru 2010 m³/ööp) ning vastavalt Keskonnaagentuuri registriandmetele põhjaveevarusid hiljem pikendatud pole. Põhjuseks tõenäoliselt see, et tarbimised (vee väljapumpamine puurkaevudest) jäävad alla 500 m³/d, alates millest on varude hindamine ja kehtestamine kohustuslik. Väike-Maarja vallas puuduvad märkimisväärse põhjaveetarbimisega ettevõtted. Suurimad elanikest ja juriidilistest isikutest tarbijatega asumid on Väike-Maarja alevik ja Rakke alevik, neist esimene on üle kahe korra ja teine üle viie korra väiksema veevõtuga põhjaveevarude kinnitamiseks kohustuslikust alampiirist: 500 m³/d.

Põhjavee üldseisundi võib käesoleval ajal vallas tervikuna hinnata heaks. Pandivere põhjavee alamvesikonna veevarude hea seisundi säilitamisel on määrava tähtsusega oluliste karstialade, karstijärvede ja allikarühmade kaitse. Tuleb kaitsta ka kõiki üksikallikaid ja karstilehtreid.

12.1. Põhjavee kaitstus

Hüdrogeoloogilistest tingimustest ning pinnakatte paksusest ja koostisest tulenevalt kuulub Pandivere kõrgustikul paiknev Väike-Maarja vald nõrgalt kaitstud ja kaitsmata põhjaveega alade hulka, mistõttu võib heitvee ebapiisav käitlemine valla territooriumil avaldada negatiivset mõju piirkonna looduskeskonnale ja tarbitava vee kvaliteedile. Enamus Väike-Maarja vallast, ca 90% jääb nõrgalt kaitstud (kõrge reostusohhtlikkusega) põhjaveega piirkonda. Leidub ka kaitsmata põhjaveega piirkondi. Rohkem on kaitsmata alasid valla kesk-, ida- ja põhjaosas (Aburi, Koonu, Ärina, Väike-Maarja, Triigi, Rastla, Pudivere, Vao), kuid ka kohati lääneosas (Aavere ja Pikevere ümbruses). Nõrgalt ja keskmiselt kaitstud põhjaveega alad jäävad valla lõuna- ja kaguosas (Rakke, Tammiku piirkonnad).

Joonis 10. Põhjavee kaitstus Väike-Maarja territooriumil. Allikas: Väike-Maarja valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2019-2030

Põhjavee kaitset reguleerib veeseadus, põhjavee kaitse ja kasutamise abinõud vesikondade põhiselt on sätestatud veemajanduskavades (Väike-Maarja valla territooriumil asjakohased Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021 ja Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021). ÜP koostamisel arvestatakse nii õigusaktidest kui veemajanduskavast tulenevate nõuete ja tingimustega.

12.2. Hajukoormus^{60 61}

Põllumajanduslik hajukoormus (taimekaitsevahendite ja väetiste kasutamine, loomakasvatus) on oluline koormusallikas põhjaveele. Hajukoormuse seisukohalt on oluline põhjaveekogumi maakasutus. Hajukoormus sõltub suurel määral konkreetse aasta veerohkusest ning põllumajanduse osas kasutatud väetiste hulgast ja koristatud saagi suurusest. Põllumajanduse intensiivsus sõltub suurel määral looduslikest oludest, kõige enam mullaviljakusest. Põllumajanduslik hajukoormus ohustab eelkõige maapinnalähedaste põhjaveehaarete vee kvaliteeti kaitsmata põhjaveega aladel. Praegu on välja kujunemas piirkonnad, kus toimub väga intensiivne põllumajanduslik tegevus. Sellistel aladel võib põhjavee olukord taas muutuda halvemaks, eriti suurte põllumassiivide keskele ja nende äärtele jäävates erakaevudes. Oluliseks vee kvaliteeti ohustavaks faktoriks on loomakasvatused, millel puuduvad korralikud sõnnikuhoidlad, ning suurtootmiste sõnniku laotamise kontsentreerumine loomapidamishoonetele lähematele põldudele. Hajukoormuse osas tuleb peatähelepanu pöörata mürkemikaalide, sõnniku ja väetiste kasutamise keskkonnanõuetest kinnipidamisele. Kogumissüsteemidega ühendamata majapidamised on vähem tähtis koormusallikas eelkõige kaitsmata põhjaveega aladel. Mõju piirdub tiheasustusaladega.

12.3. Punktkoormus^{62 63}

Väga olulisteks punktreostusallikateks loetakse reoveepuhasteid, mille reostuskoormus on suurem kui 2000 inimekvivalenti (ie). Punktreostusallikate koormuse põhinäitajateks on BHT7, Püld ja Nüld. Nõuetele mittevastavate reoveepuhastite peamiseks mittevastavuse põhjuseks on suur üldfosfori sisaldus väljuvas heitvees. Põhilised loomakasvatusest tulenevad probleemid on seotud sõnnikukäitlusega. Adekvaatne teave kõikide sõnnikuhoidlate seisukorra kohta puudub. Nõuetele mittevastavaid sõnnikuhoidlaid on hinnanguliselt 1/3 ja kõige enam 100–300 loomühikuga farmide juures. Endiselt hoitakse sõnnikut põlluaunades. Silohoidlaid süsteemselt renoveeritud ei ole. Laudas tekkiva reovee käitlusest ülevaade puudub. Punktreostusallikate nõuetele vastavusse viimisel on oluline reovee puhastusseadmete ja lautade sõnniku- ning silohoidlate korrastamine. Viimasel ajal on probleemiks muutumas jõudsalt kasvav lihaste väljas pidamine. Lihaste talvised söötmisalad, kus loomade kontsentratsioon pinna kohta on suur, on halval hooldamisel punktreostusallikaks. Keskkonnanõuded tuleb täita ka muude punktreostusallikate osas (prügilad, kütusehoidlad, trafoalajaamad, kemikaalide laod). Prügilad, kütusehoidlad ja jääkreostuskolded ohustavad peamiselt põhjavett nende vahetus ümbruses, kusjuures kõige sagedasem on üksikkaevude reostumine. Lisaks on suureks punktkoormuse allikaks ka Ebevere külas asuv AS Vireeni loomsete jäätmete käitlemise tehas.

13. Pinnavesi⁶⁴

Keskkonnaregistri andmetel on Väike-Maarja valla territooriumil registreeritud kokku 110 pinnaveekogu:

⁶⁰ Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021, Keskkonnaministeerium, 2016

⁶¹ Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021, Keskkonnaministeerium, 2016

⁶² Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021, Keskkonnaministeerium, 2016

⁶³ Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021, Keskkonnaministeerium, 2016

⁶⁴ Keskkonnaregister, seisuga 20.09.2019

- 30 järve;
- 9 jõge
- 4 oja;
- 7 peakraavi;
- 9 kraavi;
- 51 allikat.

Keskkonnaregistris registreeritud pinnaveekogud ja nende kaitsevööndid kajastuvad ÜP väärtuste ja piirangute joonisel.

ÜP koostamisel juhindutakse pinnaveekogude kaitset ja kasutamist reguleerivatest õigusaktidest (veeseadus ja muud asjakohased õigusaktid), strateegilistest dokumentidest (peaasjalikult Lääne-Viru maakonnaplaneeringust 2030+, millega on seatud tingimused ÜP koostamisel pinnavee hea seisundi ja varude tagamiseks ning Ida-Eesti vesikonna veemajanduskavast 2015-2021 ja Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavast 2015-2021, mis sätestavad abinõud pinnavee kaitseks.

13.1. Järved

Väike-Maarja vallas on registreeritud kolmteist looduslikku järve, kaheksa paisjärve ja 9 tehiskärve (vt Tabel 5).

Tabel 5. Järved Väike-Maarja vallas. Allikas: Keskkonnaregister, seisuga 11.09.2019

Registrikood	Veekogu nimi	Asukoht	Tüüp	Veepeegli pindala, ha	Avalikult kasutatav	Piiranguvööndid, ulatus m
VEE2044300	Ao järv	Ao küla	Looduslik järv	1,3	jah	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2050900	Kaanjärv (Edru Kaanjärv)	Edru küla	Looduslik järv	0,9	ei	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2044210	Kaanjärv (Nõmme Kaanjärv)	Nõmme küla	Looduslik järv	1	jah	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2043810	Linaleojärv (Äntu Linaleojärv)	Äntu küla	Looduslik järv	0,5	ei	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2043820	Mäeotsa järv (Mäetaguse järv)	Äntu küla	Looduslik järv	0,4	ei	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m;
VEE2051100	Mäiste järv	Mäiste küla	Looduslik järv	2,1	ei	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m

VEE2033500	Porkuni järv	Kännuküla	Looduslik järv	48,2	jah	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 50 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 100 m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2050910	Seljajärv	Koluvere küla	Looduslik järv	2,3	ei	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2043600	Sinijärv (Äntu Sinijärv)	Äntu küla	Looduslik järv	1,9	jah	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2050500	Tammiku järv	Tammiku küla; Väike-Tammiku küla	Looduslik järv	3,3	ei	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2043700	Vahejärv (Äntu Vahejärv) (Roheline järv)	Äntu küla	Looduslik järv	0,4	jah	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2043800	Valgejärv (Äntu Valgejärv)	Äntu küla	Looduslik järv	1,6	jah	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2050600	Väike-Tammiku järv	Tammiku küla	Looduslik järv	1,3	jah	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu kallasrada 4 m;

						Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2043500	Allikajärv (Varangu Allikajärv)	Varangu küla	Paisjärv	0,6	ei	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2066010	Ao paisjärv (Ao paisjärv, Ao veehoidla)	Ao küla; Räitsvere küla	Paisjärv	10,3	jah	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 50 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 100 m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2066020	Ao veskijärv (Ao paisjärv, 2. Ao paisjärv)	Ao küla	Paisjärv	1,2	jah	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2066030	Juta järv (Viru- Tammiku paisjärv)	Tammiku küla	Paisjärv	0,9	jah	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2092710 ⁶⁵	Järaniku järv (Äntu paisjärv)	Äntu küla	Paisjärv	7	jah	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2043610	Kiltsi veskijärv	Liivaküla	Paisjärv	1,3	ei	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m

⁶⁵ Väike-Maarja Vallavalitsuse kohaselt on tegelikkuses tegemist tehisjärvega. ÜP-s ja selle KSH-s kasutatakse nimetust Äntu tehisjärv

VEE2016110	Mällu veskijärv (Mällu paisjärv, Mällu paisjärv)	Käru küla; Simuna alevik	Paisjärv	4,3	jah	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2092720	Veskijärv (Nõmme Veskijärv)	Nõmme küla	Paisjärv	5,7	jah	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m;
VEE2050620	Imukvere tiik	Imukvere küla	Tehisjärv	1,9	ei	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2044200	Liivajärv (Nõmme Liivajärv)	Nõmme küla	Tehisjärv	1,2	ei	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2043520	nimetu	Varangu küla	Tehisjärv	4,8	ei	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2043540	nimetu	Varangu küla	Tehisjärv	1,5	ei	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2043530	nimetu	Varangu küla	Tehisjärv	1,3	ei	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m

VEE2050610	nimetu	Imukvere küla	Tehisjärv	1	ei	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2043550	nimetu	Varangu küla	Tehisjärv	3,1	ei	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2043560	nimetu	Varangu küla	Tehisjärv	2,3	ei	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE2043510	nimetu	Pikevere küla	Tehisjärv	1,7	ei	Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m; Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m

13.2. Jõesed

Tabel 6. Jõesed Väike-Maarja vallas. Allikas: Keskkonnaregister, seisuga 11.09.2019

Registri kood	Veekogu nimi	Asukoht	Pikkus lisa-harudega, km	Valgala pindala km ²	Tüpoloogiline kuuluvus VRD järgi	Avalik kasutatus	Suue	Märkused	Piiranguvööndid, ulatus m
VEE1030100	Ilmandu jõgi	Padaküla, Ao küla, Varangu küla, Liigvalla küla, Pikevere küla, Raigu küla, Uuemõisa küla, Vorsti küla	20	65,1	Heledaveelised ja vähese orgaanilise aine sisaldusega jõed (tüübid IB, IIB, IIIB)	Jah	Põltsamaa jõgi	Kuulub 'Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse' (RTL 2004, 87, 1362; RT I 09.07.2016 1): Ilmandu jõgi kogu ulatuses	Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 100m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m; Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 50 m
VEE1024300	Imukvere jõgi	Imukvere küla, Kärü küla	20	67,9	Tugevasti muudetud veekogu	Jah	Pedja jõgi		Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 100m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m; Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 50 m
VEE1031000	Mustjõgi	Koluvvere küla;	9,3	35,7	Tumedaveelised ja humiaineterikkad jõed (tüübid IA, IIA, IIIA)	Jah	Endla järv	Veekogu kuulub kas osaliste lõikudena või tervikuna riigi poolt korrashoitavate	Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 100m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda

								ühiseesvoolude loetellu (RTL 2006, 7, 133; RT III, 18.12.2012, 4)	veekaitsevöönd 10 m; Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 50 m
VEE1030 200	Nõmme jõgi	Kärsa küla, Äntu küla, Nõmme küla, Ao küla, Räitsvere küla	16,1	146,2		Jah	Põltsamaa jõgi	Kuulub 'Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse' (RTL 2004, 87, 1362; RT I 09.07.2016 1): Nõmme jõgi kogu ulatuses Veekogu kuulub kas osaliste lõikudena või tervikuna riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetellu (RTL 2006, 7, 133; RT III, 18.12.2012, 4)	Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 100m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m; Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 50 m
VEE1025 600	Onga jõgi	Koluvvere küla, Mõisamaa küla, Lammaskül a, Olju küla, Sootaguse küla, Väike- Rakke küla, Kamariku	42,6	106,7	Heledaveelised ja vähese orgaanilise aine sisaldusega jõed (tüübid IB, IIB, IIIB)	Jah	Pedja jõgi	Kuulub 'Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse' (RTL 2004, 87, 1362; RT I 09.07.2016 1): Onga jõgi Tammiku- Väike-Rakke	Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 100m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m; Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 50 m

		küla, Edru küla, Suure-Rakke küla						maantee sillast suubumiseni Pedja jõkke Veekogu kuulub kas osaliste lõikudena või tervikuna riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetellu (RTL 2006, 7, 133; RT III, 18.12.2012, 4)	
VEE1023 700	Pedja jõgi	Imukvere küla, Kärü küla, Simuna alevik	152,5	2688,3		Jah	Emajõgi	Karpkalalaste elupaigana kaitstav veekogu (RTL 2002, 118, 1714; RT I, 29.07.2011, 25).	Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 100m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m; Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 50 m
VEE1031 500	Preedi jõgi	Nõmmküla, Varangu küla, Liigvalla küla	32,6	291,5		Jah	Põltsamaa jõgi	Kuulub 'Lõhe, jõforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse' (RTL 2004, 87, 1362; RT I 09.07.2016 1): Preedi jõgi kogu ulatuses Veekogu kuulub kas osaliste lõikudena või	Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 100m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m; Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 50 m

								tervikuna riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetellu (RTL 2006, 7, 133; RT III, 18.12.2012, 4) Lõheliste elupaigana kaitstav veekogu (RTL 2002, 118, 1714; RT I, 29.07.2011, 25).	
VEE1030000	Põltsamaa jõgi	Ärina küla, Ebavere küla, Kiltsi alevik, Liivaküla, Nõmme küla, Padaküla, Ao küla, Edru küla, Kellamäe küla, Lahu küla, Piibe küla, Räitsvere küla, Vao küla, Vorsti küla	184,2	1297,2		Jah	Pedja jõgi	Kuulub 'Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse' (RTL 2004, 87, 1362; RT I 09.07.2016 1): Põltsamaa jõgiVäike-Maarja-Mõisamaa maantee sillast Pudruaru kraavini Veekogu kuulub kas osaliste lõikudena või tervikuna riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetellu (RTL	Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 100m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m; Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 50 m;

								2006, 7, 133; RT III, 18.12.2012, 4) Lõhelistele elupaigana kaitstav veekogu (RTL 2002, 118, 1714; RT I, 29.07.2011, 25).	
VEE1024 600	Salla jõgi	Jäätma küla, Kaavere küla, Kadiküla, Salla küla, Käru küla	18,6	30,8	Heledaveelised ja vähese orgaanilise aine sisaldusega jõed (tüübid IB, IIB, IIIB)	Jah	Pedja jõgi	Veekogu kuulub kas osaliste lõikudena või tervikuna riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetellu (RTL 2006, 7, 133; RT III, 18.12.2012, 4)	Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 100m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m; Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 50 m;

13.3. Ojad

Väike-Maarja valla territooriumil on registreeritud neli oja (vt Tabel 7).

13.4. Peakraavid

Väike-Maarja valla territooriumil on registreeritud seitse peakraavi (vt Tabel 7).

13.5. Kraavid

Väike-Maarja valla territooriumil on registreeritud üheksa kraavi (vt Tabel 7).

13.6. Kanaliid

Väike-Maarja valla territooriumil ei ole Keskkonnaregistri andmetel registreeritud ühtegi kanalit.

13.7. Allikad

Väike-Maarja valla territooriumil on registreeritud 51 allikat (vt Tabel 8). Allikatele on kehtestatud kalda piiranguvöönd on 50 m, ehituskeeluvöönd 25 m ja veekaitsevöönd 10 m.

Tabel 7. Peakraavid, kraavid ja ojad Väike-Maarja vallas. Allikas: Keskkonnaregistri veekogude register, seisuga 11.09.2019

Registrikood	Veekogu nimi	Asukoht	Pikkus lisaharudega, km	Valgala pindala km ²	Tüpoloogiline kuuluvus VRD järgi	Avalik kasutus	Suue	Piiranguvööndid, ulatus m
VEE1023800	Avanduse kraav	Käru küla	5,9	6,4	Tugevasti muudetud veekogu	Ei	Pedja jõgi	Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE1024100	Hirla kraav	Käru küla, Hirla küla	5,4	8,5		Ei	Karaski jõgi	
VEE1024500	Mäistemäe kraav (Maistemäe kraav)	Imukvere küla	5,4	10,5	Tugevasti muudetud veekogu	Ei	Imukvere jõgi	
VEE1030301	Männiku kraav (Saare kraav)	Kärsa küla	1,7			Ei	Rajaallika oja	
VEE1030600	Peindla kraav	Äntu küla	0,2	0,7		Ei	Jäola peakraav	
VEE1025300	Pällu kraav (Pällo kraav)	Kaavere küla	4,9	15,3		Ei	Koila peakraav	

VEE1030302	Rajaallika oja (Allika kraav)	Kärsa küla, Äntu küla	2,1			Ei	Kärsa jõgi	
VEE1024400	Teelahkme kraav	Imukvere küla	6,9	13,7		Ei	Imukvere jõgi	
VEE1030026	Vao kraav	Vao küla, Kiltsi alevik	1,6			Ei	Põltsamaa jõgi	
VEE1030800	Edru peakraav	Edru küla, Kellamäe küla, Rakke alevik	4,5	10,4	Tugevasti muudetud veekogu	Ei	Põltsamaa jõgi	Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE1030500	Jäola peakraav	Äntu küla, Kamariku küla, Nõmme küla	4,3	5,7		Ei	Nõmme jõgi	Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE1025200	Koila peakraav	Kaavere küla, Koila küla, Villakvere küla, Emumäe küla	12,2	31,2	Tugevasti muudetud veekogu	Jah	Pedja jõgi	Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE1024200	Käru peakraav	Imukvere küla, Käru küla	5,2	4,4		Ei	Pedja jõgi	Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE1023900	Nirkjõgi (Padu peakraav)	Käru küla	10,1	69,3	Tugevasti muudetud veekogu	Jah	Pedja jõgi	Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE1030900	Oraaru peakraav	Lahu küla, Nõmmküla küla, Piibe küla	3,6	7,4		Ei	Põltsamaa jõgi	Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE1030400	Revasilla oja (Kurtna peakraav)	Kärsa küla	3,9	12,2	Tugevasti muudetud veekogu	Ei	Kärsa jõgi	Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m
VEE1024000	Karaski jõgi (Karaski oja)	Väike-Tammiku küla, Käru küla, Hirla küla	10,1	28,6	Heledaveelised ja vähese orgaanilise aine sisaldusega jõed (tüübid IB, IIB, IIIB)	Ei	Pedja jõgi	Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 100m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m; Veekogu ranna või

								kalda ehituskeeluvöönd 50 m;
VEE1030300	Kärsa jõgi (Kärsa oja)	Kurtna küla, Kärsa küla, Äntu küla, Nadalama küla	6,3	32,9	Heledaveelised ja vähese orgaanilise aine sisaldusega jõed (tüübid IB, IIB, IIIB)	Jah	Nõmme jõgi	Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 100m; Veekogu kallasrada 4 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m; Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 50 m;
VEE1030700	Laiassoon (Nõmmeküla oja)	Liivaküla, Nõmme küla	4,6	11,6	Heledaveelised ja vähese orgaanilise aine sisaldusega jõed (tüübid IB, IIB, IIIB)	Ei	Nõmme jõgi	Veekogu ranna või kalda piiranguvöönd 50 m; Veekogu ranna või kalda veekaitsevöönd 10 m; Veekogu ranna või kalda ehituskeeluvöönd 25 m;
VEE1031600	Vardja oja	Varangu küla, Liigvalla küla	2,3	2,7		Ei	Preedi jõgi	

Tabel 8. Allikad Väike-Maarja vallas. Allikas: Keskkonnaregistri veekogude register, seisuga 11.09.2019

Registrikood	Veekogu nimi	Asukoht
VEE4107409	Ilmandu allikad	Uuemõisa küla
VEE4107410	Ilmandu allikad	Uuemõisa küla
VEE4107407	Ilmandu allikad	Uuemõisa küla
VEE4107411	Ilmandu allikad	Uuemõisa küla
VEE4107412	Ilmandu allikad	Uuemõisa küla
VEE4107413	Ilmandu allikad	Uuemõisa küla
VEE4107408	Ilmandu allikad	Uuemõisa küla

VEE4107422	Järniku allikad	Äntu küla
VEE4107423	Järniku allikad	Äntu küla
VEE4311700	Katku allikas	Avanduse küla
VEE4802701	Kiltsi allikad	Liivaküla
VEE4107405	Kiltsi allikad	Liivaküla
VEE4107406	Kiltsi allikad	Liivaküla
VEE4802700	Kiltsi allikad (Rohuaia allikatiik)	Liivaküla
VEE4312500	Kruusimäe allikas	Väike-Rakke küla
VEE4107404	Kärsa allikas	Kärsa küla
VEE4111000	Liivaallikad	Pikevere küla
VEE4107402	Lindrehti allikad	Kärsa küla
VEE4107403	Lindrehti allikad	Kärsa küla
VEE4107414	(nimi teadmata)	Äntu küla
VEE4107418	(nimi teadmata)	Äntu küla
VEE4107419	(nimi teadmata)	Äntu küla
VEE4107425	(nimi teadmata)	Äntu küla
VEE4107416	(nimi teadmata)	Äntu küla
VEE4111001	(nimi teadmata)	Pikevere küla
VEE4107424	(nimi teadmata)	Äntu küla
VEE4107426	(nimi teadmata)	Äntu küla
VEE4107427	(nimi teadmata)	Uuemõisa küla
VEE4312000	(nimi teadmata)	Varangu küla
VEE4312200	(nimi teadmata)	Pikevere küla
VEE4312300	(nimi teadmata)	Pikevere küla
VEE4312400	(nimi teadmata)	Pikevere küla

VEE4107415	(nimi teadmata)	Liivaküla
VEE4107417	(nimi teadmata)	Liivaküla
VEE4107420	(nimi teadmata)	Nõmme küla
VEE4313200	Raja allikas	Nõmmküla
VEE4107400	Rajaallikas (Lindrehti allikad)	Kärsa küla
VEE4311701	Simuna allikas (Simuna katkuallikas (Simuna allikas))	Simuna alevik
VEE4312600	Siniallikas (Väike-Rakke Siniallikas) (Mõisamaa allikad)	Väike-Rakke küla
VEE4311800	Tammiku allikas	Tammiku küla
VEE4311907	Varangu allikas	Varangu küla
VEE4311906	Varangu allikas	Varangu küla
VEE4311905	Varangu allikas	Varangu küla
VEE4311901	Varangu allikas	Varangu küla
VEE4311904	Varangu allikas	Varangu küla
VEE4311910	Varangu allikas	Varangu küla
VEE4311908	Varangu allikas	Varangu küla
VEE4311909	Varangu allikas	Varangu küla
VEE4311900	Varangu Siniallikad	Varangu küla
VEE4107421	Väljaotsa allikas	Lääne-Virumaa, Nõmme küla
VEE4107401	Äntu allikas	Äntu küla

14. Maaparandussüsteemid

Väike-Maarja valla territooriumil asub hulganisti maaparandussüsteemide maa-alasid⁶⁶. Valla territooriumil asuvad peakraavid ja kraavid (vt Tabel 7) kuuluvad reeglina maaparandussüsteemide koosseisu või on nende eesvoolud. Maaparandussüsteemide eesvoolude piirangu- ja ehituskeeluvööndite ulatused kajastuvad ÜP väärtuste ja piirangute joonisel.

Tingimused tegevuste kavandamiseks maaparandussüsteemide maa-aladele on sätestatud maaparandusseaduses ja Lääne-Viru maakonnaplaneeringus 2030+ ning meetmed maaparandussüsteemide sihipärase funktsioneerimise tagamiseks Ida-Eesti vesikonna maaparandushoiukavas⁶⁷ ja Lääne-Eesti vesikonna maaparandushoiukavas⁶⁸. ÜP koostamisel võetakse arvesse olemasolevaid maaparandussüsteeme, lähtutakse seadusandlikest aktidest ja strateegilistest dokumentidest tulenevatest nõuetest.

15. Üleujutusohuga alad^{69 70}

Väike-Maarja valla territooriumil ei ole registreeritud ühtegi üleujutusala ja üleujutusala riskipiirkonda. Suure üleujutusala siseveekogusid⁷¹ Keskkonnaregistri andmetel Väike-Maarja valla territooriumil ei ole.

16. Väärtuslik põllumajandusmaa^{72 73}

Väärtuslik põllumajandusmaa Lääne-Viru maakonnas, sh Väike-Maarja valla territooriumil on kajastatud Lääne-Viru maakonnaplaneeringus 2030+.

Põllumajandusmaa kaalutud keskmine reaalbonteet Lääne-Virumaal on 46 hindepunkti, lävend väärtusliku põllumajandusmaa selgitamiseks 40 hindepunkti.

Suuremad väärtusliku põllumajandusmaa massiivid jäävad Väike-Maarja valla põhjaosale ja keskosa idapoolsele osale, samuti leidub suuremaid massiive valla edelaservas ja lõunapoolsel osal. Praktiliselt üldse ei leidu väärtuslikke põllumajandusmaid valla kirde- ja kaguosades (Joonis 11).

Lääne-Viru maakonnaplaneering toob välja üldised põhimõtted väärtuslike põllumajandusmaade kasutamiseks ja säilitamiseks ning annab üldised põhimõtted järgmise tasandi planeeringutele väärtuslike põllumajandusmaade säilitamiseks ja tingimuste alade täpsustamiseks. ÜP koostamisel arvestatakse maakonnaplaneeringus sätestatuga.

⁶⁶ Maa-ameti maaparandussüsteemide kaardirakendus, seisuga 20.06.2019

⁶⁷ Ida-Eesti vesikonna maaparandushoiukava, Põllumajandusamet, 2016

⁶⁸ Lääne-Eesti vesikonna maaparandushoiukava, Põllumajandusamet, 2016

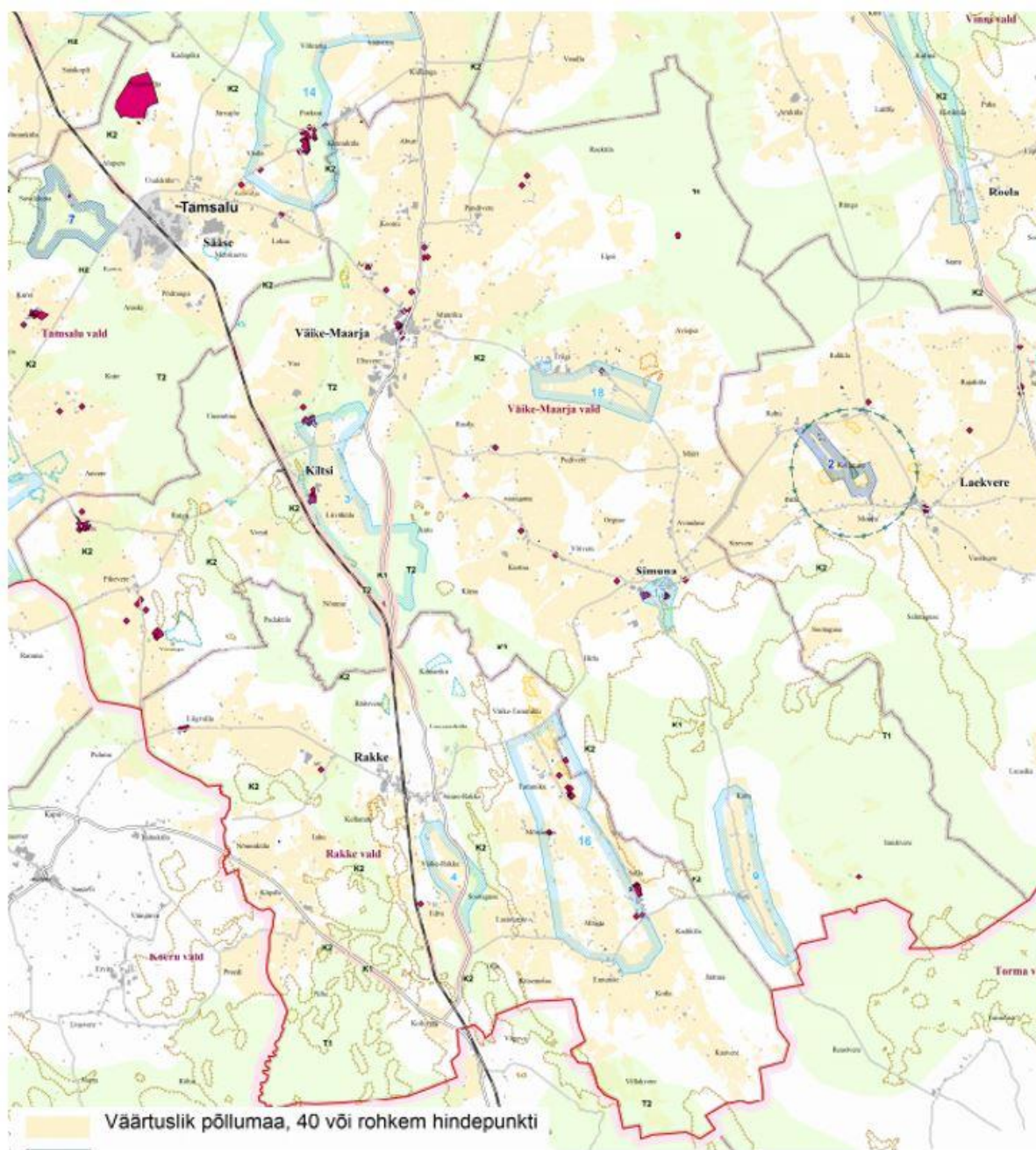
⁶⁹ Keskkonnaregister, seisuga 18.09.2019

⁷⁰ Maa-ameti üleujutusala kaardirakendus, seisuga 18.09.2019

⁷¹ määratud KKM 28.05.2004 määrusega nr 58 „Suurte üleujutusala siseveekogude nimistu ja nendel siseveekogudel kõrgveepiiri määramise kord“

⁷² Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+

Joonis 11. Väärtuslik põllumajandusmaa Väike-Maarja valla territooriumil. Allikas: Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+, seisuga 01.10.2019

Lisaks on Maaeluministeeriumi poolt välja töötatud väärtuslikku põllumajandusmaad käsitlev seaduse eelnõu (maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu nr 735 SE). Eelnõu menetlus on käesoleva LS ja VTK koostamise seisuga peatunud ning kuigi kehtestatud õiguslikke regulatsioone väärtusliku põllumajandusmaa kohta ei ole, arvestatakse ÜP koostamisel nimetatud eelnõus toodud põhimõtteid (vastavalt ÜP täpsusastmele ning kohalikele oludele ja sh muid huve ja vajadusi arvestades).

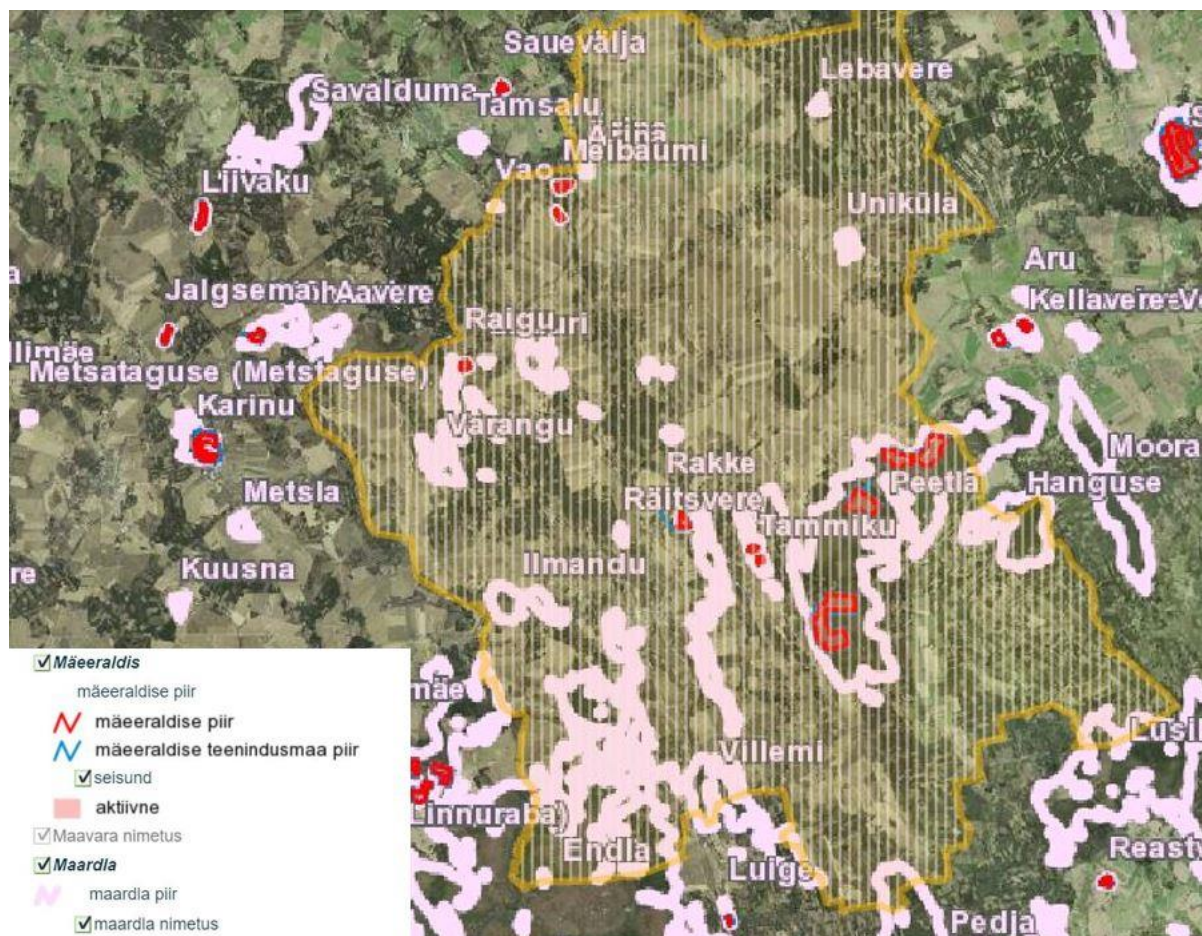
Väärtuslik põllumajandusmaa kajastub ÜP väärtuste ja piirangute joonisel.

17. Maavarad ja maardlad⁷⁴

Väike-Maarja valla territooriumil leidub maavaradest lubjakivi (Vao maardla, Liiduri maardla, Rakke maardla, Räitsvere maardla, Ärina maardla), liiva (Lebavere maardla, Meibaumi maardla, Tammiku maardla, Ärina maardla), turvast (Peetla maardla, Villemi maardla, Lusiku maardla, Endla maardla, Ilmandu maardla, Pedja maardla, Hanguse maardla), kruusa (Uniküla maardla, Raigu maardla) ja järvelupja (Varangu maardla). Kokku on valla territooriumil registreeritud 19 maardlat. Mäeeraldisi on valla territooriumil registreeritud kümme.

Ülevaate maardlate ja mäeeraldisi paiknemisest Väike-Maarja valla territooriumil annab Joonis 12, ülevaate maardlate pindaladest ja neis paiknevate maavarade varudest Tabel 9 ning ülevaate valla territooriumil asuvatest mäeeraldisest ja nende maavarade varudest Tabel 10.

Maardlad kajastuvad ka ÜP väärtuste ja piirangute joonisel.

Joonis 12. Maardlad ja mäeeraldised Väike-Maarja valla territooriumil. Allikas: Maa-ameti X-GIS maardlate kaardirakendus, seisuga 20.10.2019

Tabel 9. Väike-Maarja valla territooriumil registreeritud maardlad ja neis paiknevate maavarade varud. Allikad: Maa-ameti X-GIS maardlate rakendus, Maa-ameti maavaravarude koondbilanss 2018; seisuga 20.09.2019

Maardla nimetus	Maavara	Registrikaardi nr	Keskkonnaregistri ID
-----------------	---------	-------------------	----------------------

⁷⁴ Maa-ameti maardlate kaardirakendus, seisuga 20.09.2019

Vao	lubjakivi	651	MRD0000619
Liiduri	lubjakivi	649	MRD0000617
Rakke	lubjakivi	434	MRD0000402
Ärina	lubjakivi	19	MRD0000004
Ärina	liiv	361	MRD0000330
Lusiku (valdavas ulatuses Jõgeva vallas, Väike-Maarja valda jääb ca 145 ha)	turvas	250	MRD0000219
Hanguse (osaliselt Vinni vallas)	turvas	366	MRD0000335
Raigu	kruus	914	MRD0000901
Räitsvere	lubjakivi	650	MRD0000618
Lebavere	liiv	423	MRD0000391
Meibaumi	liiv	891	MRD0000864
Meibaumi	kruus	891	MRD0000864
Tammiku	liiv	159	MRD0000129
Tammiku	kruus	159	MRD0000129
Peetla (osaliselt Vinni vallas)	turvas	238	MRD0000207
Ilmandu	turvas	388	MRD0000356
Villemi (osaliselt Jõgeva vallas)	turvas	389	MRD0000357
Endla (osaliselt Jõgeva vallas, Järva vallas ja Põltsamaa vallas)	turvas	219	MRD0000188
Endla (osaliselt Jõgeva vallas, Järva vallas ja Põltsamaa vallas)	järvelubi	219	MRD0000188
Endla (osaliselt Jõgeva vallas, Järva vallas ja Põltsamaa vallas)	järvemuda	219	MRD0000188
Pedja (valdavas ulatuses Jõgeva vallas, Väike-Maarja valda jääb maardla 5. plokk)	turvas	358	MRD0000327
Uniküla	kruus	424	MRD0000392
Varangu	järvelubi	53	MRD0000031

Tabel 10. Väike-Maarja valla territooriumil asuvad mäeeraldised. Allikas: Maa-ameti X-GIS maardlate kaardirakendus, Keskkonnalubade infosüsteem, seisuga 20.09.2019

Mäe-eraldis	Maardla	Kaevandaja, kaevandusluba	Kaevandatav maavara
Rakke lubjakivikarjäär	Rakke maardla	Nordkalk AS, L.MK/318010	Lubjakivi
Salla turbatootmisala	Peetla turbamaardla	Vestur OÜ, L.MK.LV-38053	Turvas
Tammiku III liivakarjäär	Tammiku liivamaardla	Thabelenius OÜ, L.MK/321852	Ehitusliiv
Tammiku II liivakarjäär	Tammiku liivamaardla	Valicecar OÜ, L.MK/321386	Ehitusliiv
Tammiku liivakarjäär	Tammiku liivamaardla	AS Eesti Teed, L.MK/320515	Ehitusliiv Ehituskruus
Peetla turbatootmisala	Peetla turbamaardla	OÜ Vestur, L.MK/333096	Turvas
Simuna turbatootmisala	Peetla turbamaardla	OÜ Vestur, L.MK.LV-38053	Turvas

Meibaumi liivakarjäär	Meibaumi liivamaardla	FIE Tiiu Elemend Mäeotsa talu, L.MK/320214	Täiteliiv
Meibaumi II kruusakarjäär	Meibaumi liivamaardla	TM Energy OÜ, L.MK/323393	Täiteliiv
Raigu kruusakarjäär	Raigu kruusamaardla	OÜ Thorsen Grupp, L.MK/322586	Ehituskruus

Maapõue kasutamist ning sellega kaasnevate keskkonnahäiringute vähendamist reguleerib maapõueseadus. Lääne-Viru maakonnaplaneeringuga on kehtestatud üldised maavarade kasutamise põhimõtted, sh maardlate ja maavaravaru kaevandamisest mõjutatud alade kasutustingimised. ÜP koostamisel arvestatakse nii õigusaktidest kui strateegilise planeerimise dokumentidest tulenevate nõuetega maardlate kasutamiseks ja kaitseks.

18. Kultuuriväärtused

Kultuuriväärtused on ehitised, objektid või alad, mis rikastavad elukeskkonda ajaliste kihistustega ning mida peetakse vajalikuks säilitada tulevastele põlvetele. Ideaalis peab iga kultuuriväärtust olema võimalik reaalset kaitsta ja hoida nii, et selle tunnused ei kaoks ega väärtus kahaneks.

18.1. Kultuurimälestised⁷⁵

Kinnismälestistena on Väike-Maarja valla territooriumil registreeritud:

- 21 ajaloomälestist (vt Tabel 11);
- 56 arheoloogiamälestist (vt Tabel 12);
- 53 ehitismälestist (vt Tabel 13);
- 1 kunstimälestis (vt Tabel 14);
- 2 UNESCO maailmapärandi objekti (vt Tabel 15).

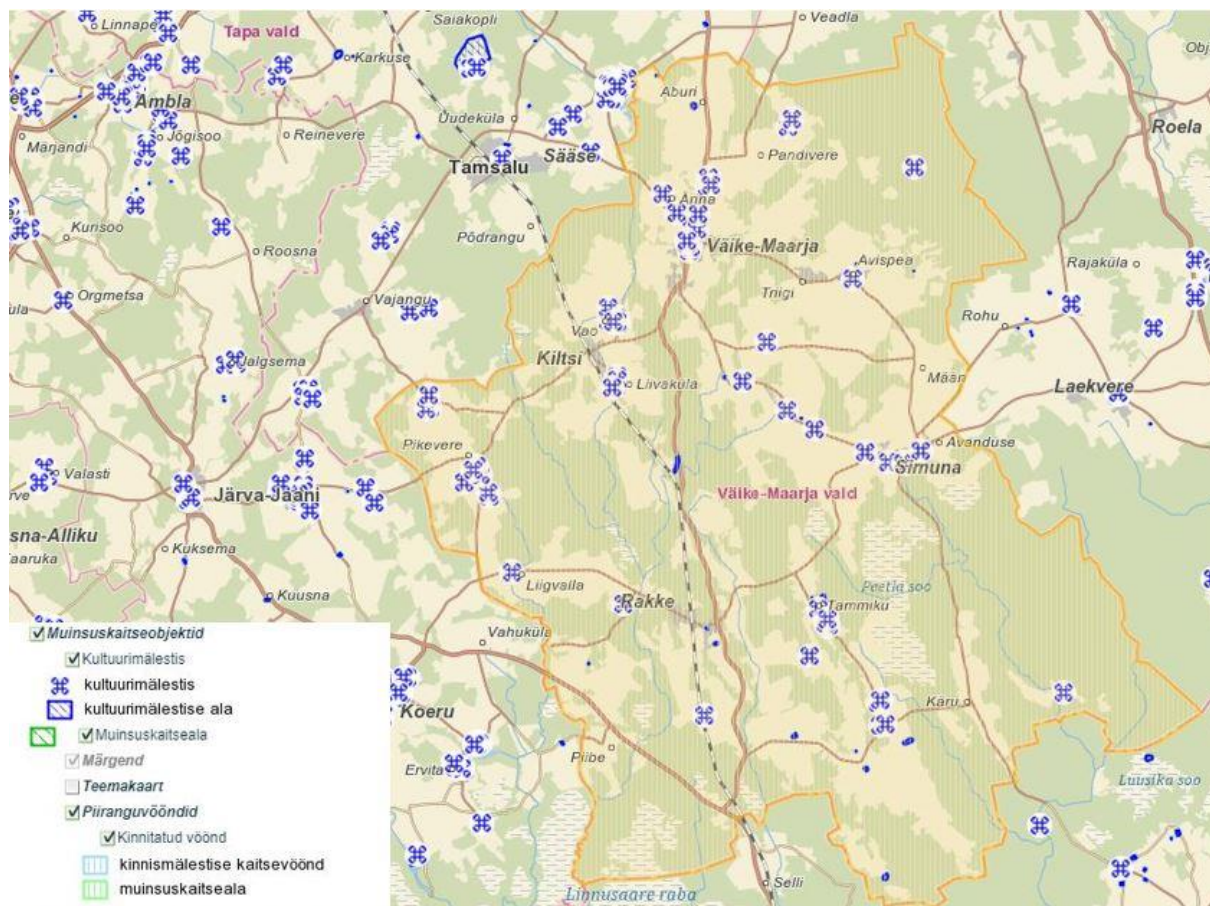
Muinsuskaitsealasid, arheoloogilisi leiukohti, tehnika- ja tööstusmälestisi Väike-Maarja valla territooriumil registreeritud ei ole.

Ülevaate kinnismälestistena registreeritud kultuurimälestiste paiknemisest valla territooriumil annab Joonis 13.

Kinnismälestised kajastuvad ka ÜP väärtuste ja piirangute joonisel.

⁷⁵ Kultuurimälestiste riiklik register, seisuga 20.06.2019

Joonis 13. Kinnismälestistena registreeritud kultuurimälestised Väike-Maarja territooriumil. Allikas: Maa-ameti kultuurimälestiste kaardirakendus, seisuga 10.10.2019

Tabel 11. Väike-Maarja valla territooriumil asuvad ajaloomälestised. Allikas: Kultuurimälestiste riiklik register, seisuga 10.10.2019

Reg nr	Nimi	Aadress
27132	Vabadussõja mälestussammas	Väike-Maarja alevik, Vabadussamba park
27122	Vabadussõja mälestussammas	Simuna alevik, Allika tn 3 // 6 // 8 // Kirikumõis
27073	Friedrich Georg Wilhelm Struve poolt teostatud meridiaanikaare mõõtmise Simuna-Võivere baasijoone Simuna otspunkt aastast 1827	Simuna alevik, Lai tn 25
27046	Friedrich Georg Wilhelm Struve poolt teostatud meridiaanikaare mõõtmise Simuna-Võivere baasijoone Võivere otspunkt aastast 1827	Võivere küla, Tuuliku
5821	Väike-Maarja seltsimaja	Väike-Maarja alevik, Pikk tn 2
5820	Jakob Liivi monument	Väike-Maarja alevik, Pikk tn 3
5819	Väike-Maarja kalmistu	Väike-Maarja alevik, Pikk tn 27
5818	Väike-Maarja kirikuaed ja kalmistu	Väike-Maarja alevik, Tamme tn 4
5817	Jakob Tamme (1861-1907) haud	Väike-Maarja alevik, Pikk tn 27
5816	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	Väike-Maarja alevik, Pikk tn 27
5815	Avispea kalmistu	Avispea küla, Kalmistu
5814	Avispea vallakooli hoone	Avispea küla, Kooli

5770	Ao kalmistu	Ao küla, Ao kalmistu
5769	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	Ao küla, Ao kalmistu
5758	Arnold Jürgensi (1892-1918) haud	Simuna alevik, Allika tn 3 // 6 // 8 // Kirikumõis
5757	Carl (Karl) Timoleon von Neffi (1804-1877) haud	Simuna alevik, Allika tn 3 // 6 // 8 // Kirikumõis
5756	Henrik Olvi (1894-1972) haud	Võivere küla, Kalmistu
5755	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	Simuna alevik, Allee tn 1
5754	Simuna kirikuaed	Simuna alevik, Allika tn 3 // 6 // 8 // Kirikumõis
5753	Friedrich Georg Wilhelm Struve poolt teostatud meridiaanikaare mõõtmise tähis	Simuna alevik, Lai tn 25
5752	Simuna kalmistu	Võivere küla, Kalmistu

Tabel 12. Väike-Maarja valla territooriumil asuvad arheoloogiamälestised. Allikas: Kultuurimälestiste riiklik register, seisuga 20.06.2019

Reg nr	Nimi	Aadress
10953	Kultusekivi	Ärina küla, Pihlaka
10952	Kultusekivi	Ärina küla, Härma
10951	Ohverdamiskoht "Hiimägi", "Ugurimägi"	Äntu küla, Uguri
10950	Kultusekivi	Äntu küla, Tulika
10949	Kultusekivi	Rastla küla, Lible
10948	Liukivi	Raeküla, Kustase
10947	Kultusekivi	Raeküla, Liiva
10946	Kultusekivi	Pikevere küla, Tõnuri
10945	Kultusekivi	Pikevere küla, Tõnuri
10944	Kultusekivi	Pikevere küla, Tooma
10943	Kultusekivi	Pikevere küla, Oti
10942	Linnus "Äntu Punamägi", "Agelinde"	Liivaküla, Porkuni metskond 52, Nõmme küla, Kangro (2 aadressi)
10941	Kivikalme "Tornimägi"	Kännuküla, Triigi metskond 59
10940	Kultusekivi	Koonu küla, Palso
10939	Kultusekivi	Koonu küla, Palso
10938	Kultusekivi	Koonu küla, Jaani-Jüri
10937	Kultusekivi	Liivaküla, Sillaotsa
10936	Ohvrikivi	Avispea küla, Triigi metskond 78
10935	Ohverdamiskoht	Avispea küla, Triigi metskond 78, Raeküla, Triigi metskond 9 (2 aadressi)
10934	Kivikalme	Avispea küla, Võnnuvere
10933	Kivikalme	Avispea küla, Väljavahi
10932	Kivikalme	Avispea küla, Kooli
10931	Kivikalme	Avispea küla, Kase
10930	Kivikalme	Avispea küla, Kooli
10929	Asulakoht	Avispea küla, Tõnu, Kulli, Avispea – Lebavere tee, Abrami, Kasevälja, 17191 Väike-Maarja – Simuna tee, Mesimummu, Tiigiaugu, Rauno, Sõnajala, Pihlaka, Peebu, Jaanitare, Tiigioru

10928	Asulakoht	Aburi küla, Hindreki, Kroose, Lao, Kurvi, Kännuküla tee, Kreegi, Pambergi, Klementi, Jaksi, Kubja, Jaagu, Sandri, Ärina – Koonu – Aburi tee
10334	Asulakoht	Villakvere küla, Altotsa, Villakvere küla, Kokametsa, Villakvere küla, Sepa (3 aadressi)
10333	Linnus "Rahaaugumägi"	Käru küla, Triigi metskond 48, Tammiku küla, Farmipõllu, Tammiku küla, Viiumäe (3 aadressi)
10332	Kultusekivi	Tammiku küla, Putko
10331	Kultusekivi	Tammiku küla, Jürtsi
10330	Kultusekivi	Tammiku küla, Peebo
10329	Kultusekivi	Tammiku küla, Pohlakapõllu
10328	Kultusekivi	Tammiku küla, Peebo
10327	Kultusekivi	Tammiku küla, Peebo
10326	Kultusekivi	Tammiku küla, Farmipõllu
10325	Kalmistu "Kolgata", "Pealumägi"	Tammiku küla, Kolgata, Väike-Tammiku küla, Thabelinuse (2 aadressi)
10324	Asulakoht	Tammiku küla, 17110 Tammiku-Salla-Käru tee, Tammiku küla, Jürtsi, Tammiku küla, ... (6 aadressi)
10323	Ohvrikivi "Liukivi"	Salla küla, Pärt-Jaagu
10322	Kultusekivi	Salla küla, Küti
10321	Asulakoht	Kadiküla, Konnasilma, Kadiküla, Mursi (2 aadressi)
10320	Asulakoht	Salla küla, 17110 Tammiku-Salla-Käru tee, Salla küla, Aida, Salla küla, Lagedi, ... (13 aadressi)
10319	Linnus "Rakkemägi"	Rakke alevik, Linnamäe tn 5 // 12 // Staadioni tn 13 // Linnamäe
10318	Asulakoht	Rakke alevik, 15124 Kapu-Rakke-Paasvere tee, Rakke alevik, Mäe tn 1, Rakke alevi... (15 aadressi)
10317	Kultusekivi	Mõisamaa küla, Marja
10316	Asulakoht	Mõisamaa küla, Lasinurme-Mõisamaa tee, Mõisamaa küla, Paide, Mõisamaa küla, Roos... (5 aadressi)
10315	Asulakoht	Lasinurme küla, Jõmmi, Lasinurme küla, Kaleva, Lasinurme küla, Lasinurme-Mõisama... (6 aadressi)
10314	Kalmistu "Hauaplatsi põld"	Lahu küla, Kalmumetsa
10313	Ohverdamiskoht "Kerikuaik"	Emumäe küla, Pähklamäe
10312	Asulakoht	Emumäe küla, Kõrtsi, Emumäe küla, Lilleoru, Emumäe küla, Metsatooma, Lääne-Viru ... (6 aadressi)
10311	Kultusekivi	Edru küla, Pirni
10188	Kultusekivi	Kurtina küla, Palli
10187	Kivikalme	Kurtina küla, Sepa
10186	Kultusekivi	Imukvere küla, Kõrveonga
10185	Kivikalme	Avanduse küla, Lepiku, Määri küla, Pajupõllu (2 aadressi)
5818	Väike-Maarja kirikuaed ja kalmistu	Väike-Maarja alevik, J. Liivi tn 9, Väike-Maarja alevik, Tamme tn 4
5754	Simuna kirikuaed	Simuna alevik, Allika tn 3 // 6 // 8 // Kirikumõis

Tabel 13. Väike-Maarja valla territooriumil asuvad ehitismälestised. Allikas: Kultuurimälestiste riiklik register, seisuga 10.10.2019

Reg nr	Nimi	Aadress
16109	Väike-Maarja kirikuaia piirdemüür	Väike-Maarja alevik, Tamme tn 4
16108	Väike-Maarja kirikuaia kabel	Väike-Maarja alevik, Tamme tn 4

16107	Väike-Maarja kirik	Väike-Maarja alevik, Tamme tn 4
16106	Vao mõisa pritsikuur	Vao küla, Oru
16105	Vao mõisa magasiat	Vao küla, Magasiada
16104	Vao mõisa karjalaut	Vao küla, Magasiada
16103	Vao mõisa rehi	Vao küla, Kaseoru
16102	Vao mõisa saun	Vao küla, Viinavabriku
16101	Vao mõisa valitsejamaja	Vao küla, Valitsejamaja
16100	Vao mõisa meierei	Vao küla, Meierei
16099	Vao mõisa sepikoda	Vao küla, Sepikoja
16098	Vao mõisa kuivati	Vao küla, Poe
16097	Vao mõisa karjalaudad	Vao küla, Garaažikompleksi
16096	Vao mõisa viinavabrik	Vao küla, Viinavabriku
16095	Vao mõisa ait	Vao küla, Poe
16094	Vao mõisa tall-tõllakuur	Vao küla, Talli
16093	Vao mõisa tuuleveski	Vao küla, Tuuliku
16092	Vao tornlinnus	Vao küla, Tornlinnuse
16091	Varangu mõisa valitsejamaja	Varangu küla, Varangumõisa
16090	Varangu mõisa tõllakuur	Varangu küla, Varangumõisa
16089	Varangu mõisa ait	Varangu küla, Varangumõisa
16088	Varangu mõisa park	Varangu küla, Varangumõisa
16087	Varangu mõisa peahoone	Varangu küla, Varangumõisa
16086	Kiltsi mõisa vesiveski	Liivaküla, Kiltsi vesiveski
16085	Kiltsi mõisa hobusetall	Liivaküla, Kiltsi mõis
16084	Kiltsi mõisa piimaköök	Liivaküla, Kiltsi mõis
16083	Kiltsi mõisa teenijatemaja	Liivaküla, Kiltsi mõis
16082	Kiltsi mõisa valitsejamaja	Liivaküla, Kiltsi mõis
16081	Kiltsi mõisa ait	Liivaküla, Kiltsi mõis
16080	Kiltsi mõisa park	Liivaküla, Karmeni, Liivaküla, Kase, Liivaküla, Kiltsi mõis,... (9 aadressi)
16079	Kiltsi mõisa peahoone	Liivaküla, Kiltsi mõis
16078	Ärina tuuleveski	Ärina küla, Veski
16077	Aavere mõisa tuuleveski	Aavere küla, Tuuliku
16076	Aavere mõisa viinavabriku varemed	Aavere küla, Piirituse
16075	Aavere mõisa karjakastell	Aavere küla, Põllu
16074	Aavere mõisa park	Aavere küla, Soikola, Ruutsia, Maaritsa, Mõisa, Aavere tee, Viisijupi, Põllu
16073	Aavere mõisa peahoone	Aavere küla, Mõisa
15721	Salla mõisa meierei	Salla küla, Pajula
15720	Salla mõisa viinavabriku varemed	Salla küla, Pajula
15719	Salla mõisa viinaait	Salla küla, Aida
15718	Salla mõisa kelder	Salla küla, Salla mõis

15717	Salla mõisa park	Salla küla, Purje, Pajula, Palmiku, Salla farm, Salla mõis, Aida
15716	Salla mõisa peahoone	Salla küla, Salla mõis
15715	Liigvalla mõisa pargi piirdemüür	Liigvalla küla, Rehbinderi
15714	Liigvalla mõisa park	Liigvalla küla, 15124 Kapu-Rakke-Paasvere tee, Liigvalla küla, Jõekalda, Liigval... (4 aadressi)
15713	Liigvalla mõisa peahoone	Liigvalla küla, Rehbinderi
15625	Avanduse mõisa park	Allee tn 1, Allee tn 1b, Allee tn 1a, Allee tänav, Pargi haljasala, 17192 Simuna – Vaiatu tee, Kärutähe tee 2, Pargi tn 3, Pargi tänav, Pargi tn 14, Kuusemetsa
15624	Avanduse mõisa peahoone	Simuna alevik, Allee tn 1
15623	Simuna kirikuaia piirdemüür	Simuna alevik, Allika tn 3 // 6 // 8 // Kirikumõis
15622	Simuna kirikuaia kabel	Simuna alevik, Allika tn 3 // 6 // 8 // Kirikumõis
15621	Simuna kirik	Simuna alevik, Allika tn 3 // 6 // 8 // Kirikumõis
5818	Väike-Maarja kirikuaed ja kalmistu	Väike-Maarja alevik, J. Liivi tn 9, Väike-Maarja alevik, Tamme tn 4
5754	Simuna kirikuaed	Simuna alevik, Allika tn 3 // 6 // 8 // Kirikumõis

Tabel 14. Väike-Maarja valla territooriumil asuvad kunstimälestised. Allikas: Kultuurimälestiste riiklik register, seisuga 10.10.2019

Reg nr	Nimi	Aadress
17060	Ratasrist, 18.saj. (paas)	Väike-Maarja alevik, Tamme tn 4

Tabel 15. Väike-Maarja valla territooriumil asuvad UNESCO maailmapärandi objektid. Allikas: Kultuurimälestiste riiklik register, seisuga 10.10.2019

Reg nr	Nimi	Aadress
27073	Friedrich Georg Wilhelm Struve poolt teostatud meridiaanikaare mõõtmise Simuna-Võivere baasijoonel Simuna otspunkt aastast 1827	Simuna alevik, Lai tn 25
27046	Friedrich Georg Wilhelm Struve poolt teostatud meridiaanikaare mõõtmise Simuna-Võivere baasijoonel Võivere otspunkt aastast 1827	Võivere küla, Tuuliku

18.2. XX sajandi arhitektuuripärandi objektid⁷⁶

Väike-Maarja valla territooriumil on registreeritud 21 XX sajandi arhitektuuripärandi objekti (vt Tabel 16).

Tabel 16. Väike-Maarja vallas asuvad XX sajandi arhitektuuripärandi objektid. Allikas: Kultuurimälestiste riiklik register, XX sajandi arhitektuur, seisuga 10.10.2019

Reg nr	Nimi	Aadress	Dateeringu periood
1109	Avanduse vallamaja	Avanduse küla, Vaesemehe mõisa	tsaariaeg
1112	Koolimaja	Lai tn 11, Simuna	tsaariaeg
1122	Köstrimaja	Simuna mnt. 5, Väike-Maarja alevik	tsaariaeg
1164	Avispea evangeeliumi kristlaste palvela	Avispea küla, Kiriku	vabariik

⁷⁶ Kultuurimälestiste riiklik register (XX sajandi arhitektuur), seisuga 21.06.2019

1173	Meierei	Lai tn 4, Simuna	vabariik
1174	Meierei	Avispea küla	vabariik
1178	Joori pood	Pikevere küla	vabariik
1199	Märt Meose elamu	Jaama tn 4, Väike-Maarja	vabariik
1200	Johan Kotli elamu	Pikk tn 20, Väike-Maarja	vabariik
1201	Veterinaari elamu	Simuna mnt 12, Väike-Maarja	vabariik
1204	Elu- ja ärihoone	F.R. Faehlmanni tee 9 Rakke alevik	vabariik
1208	Põllu taluhäärber	Aavere küla	vabariik
1210	Talu	Ebavere küla	vabariik
1211	Väädi talu	Emumäe küla	vabariik
1212	Tamme talu	Ao küla	vabariik
1226	Rahvamaja	Lai tn 5, Simuna	nõukogude
1252	Sovhoosi elamud	Lammasküla	nõukogude
1255	Ridaelamu	Emumäe küla	nõukogude
1827	Kiltsi raudteejaam	Kiltsi alevik	tsaariaeg
1877	Salla vallamaja	Salla küla, Pihlaka	tsaariaeg
1882	Vao vallamaja	Pikk tn 8, Väike-Maarja alevik	tsaariaeg

18.3. Maaehituspärandi objektid⁷⁷

Väike-Maarja valla territooriumil on maaehituspärandina registreeritud üks rehemaja, neli vallamaja ning viis kooli (vt Tabel 17).

Tabel 17. Väike-Maarja vallas registreeritud maaehituspärandi objektid. Allikas: Kultuurimälestiste riiklik register, Maaehituspärandi andmekogu, seisuga 10.10.2019

Reg nr	Nimetus	Aadress
278	Rehemaja	Salla küla, Pärt-Jaagu
235	Vao vallamaja	Pikk tn 8, Väike-Maarja alevik
178	Salla vallamaja	Salla küla, Pihlaka
100	Liigvalla vallamaja	F.R. Faehlmanni tee, 18 Rakke alevik
13	Avanduse vallamaja	Avanduse küla, Vaesemehe mõisa
384	Väike-Maarja tütarlaste- ja algkool	Pikk tn 23, Väike-Maarja alevik
383	Koonu-Ärina vallakool	Ärina küla, Kesandi
346	Aburi vallakool	Aburi küla, Lille
299	Kaarma vallakool	Ebavere küla, Jaama tn 14
298	Vao vallakool	Vao küla, Mäeotsa

18.4. Pärandkultuuri objektid⁷⁸

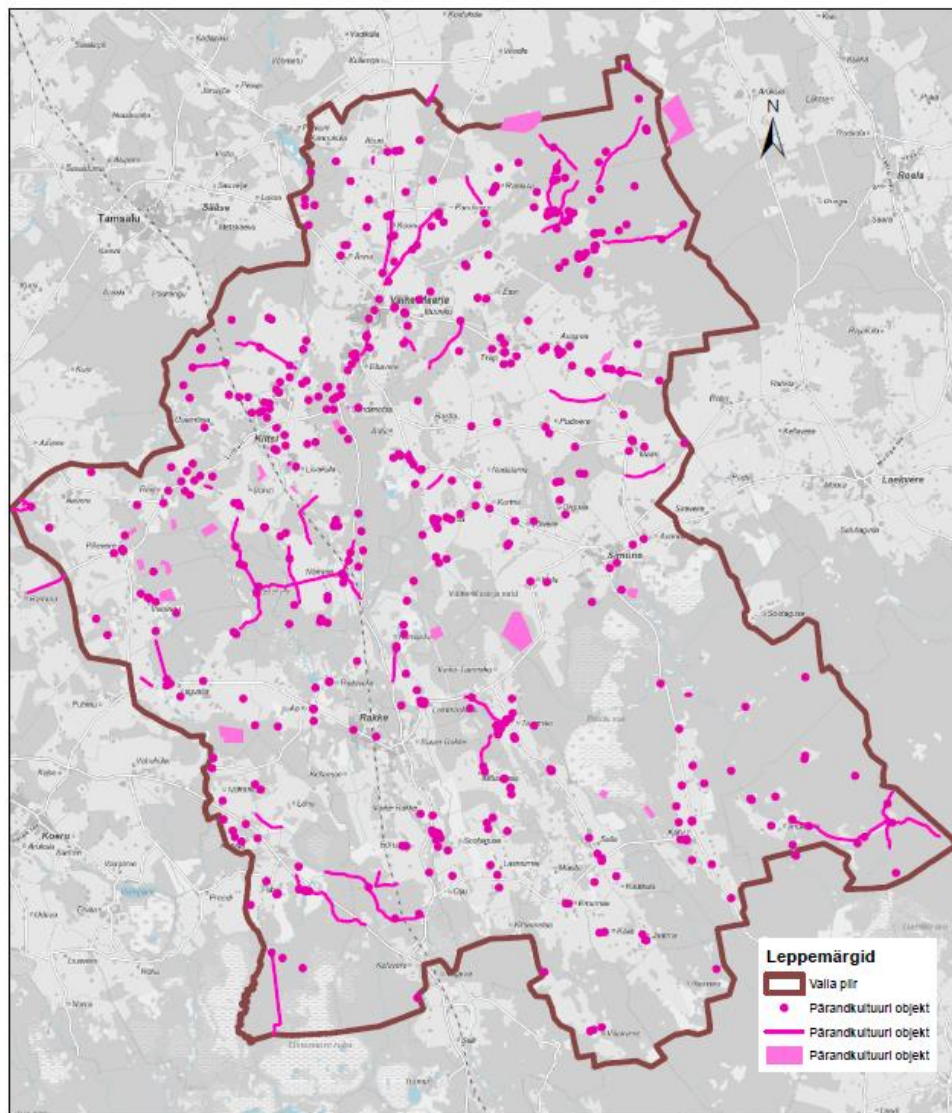
Pärandkultuuri objekte kaardistatakse seetõttu, et hoida elus teadmist sellest, millist kultuurilist väärtust põlised talukohad, veskid, puud ja kivid, kõrtsid, keldrid, punkrid, vanad kohanimed ja muud pärandkultuuri objektid kunagi on kandnud. Pärandkultuuri inventeerimise eesmärk on seni varjul olnu uuesti päevavalgele tuua ja seeläbi tõsta maaomanike ning maastikul tegutsejate teadlikkust pärandkultuurist. Samuti aitavad pärandkultuuri objektid väärtustada piirkonna aja- ja kultuurilugu ning luua eeldused nt matka- ja õpperadade mitmekesistamiseks, turismi arendamiseks ning piirkonna aja- ja kultuuriloo (koduloo) uurimise ergutamiseks.

⁷⁷ Kultuurimälestiste riiklik register (Maaehituspärandi andmekogu), seisuga 10.10.2019

⁷⁸ EELIS, seisuga 10.05.2019

Väike-Maarja vallas on 22.10.2019 seisuga registreeritud 542 pärandkultuuri objekti. Ülevaate pärandkultuuriobjektide paiknemisest Väike-Maarja valla territooriumil annab Joonis 14.

Joonis 14. Pärandkultuuriobjektide paiknemine Väike-Maarja valla territooriumil. Allikas: EELIS, seisuga 22.10.2019

18.5. Militaarpärand⁷⁹

Väike-Maarja valla territooriumil on registreeritud üks militaarpärandi objekt (vt Tabel 18).

Tabel 18. Väike-Maarja vallas registreeritud militaarpärandi objekt. Allikas: Kultuurimälestiste riiklik register, seisuga 10.10.2019

Nimetus	Asukoht	Dateeringu periood	Seisukord
Rohu (Lebavere) raketibaas	Triigi metskond 78	Nõukogude	Halb

⁷⁹ Kultuurimälestiste riiklik register (Militaarpärandi andmekogu), seisuga 10.10.2019

18.6. Väärtuslikud maastikud⁸⁰

Väike-Maarja valla territooriumil asuvad maakondliku tähtsusega väärtuslikud maastikud on määratletud 2006. aastal kehtestatud Lääne-Viru maakonnaplaneeringu teemaplaneeringuga "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused", mis suures osas võeti üle Lääne-Viru maakonnaplaneeringusse 2030+. Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ koostamise raames koostati eksperthinnang „Lääne-Viru maakonna väärtuslike maastike eksperthinnang maakonnaplaneeringu koostamise juurde”⁸¹, mille alusel korrigeeriti maakonnaplaneeringuga maakonna väärtuslike maastike nimekirja. Teemaplaneeringuga määratletud kohaliku tähtsusega väärtuslike maastike osas otsustati maakonnaplaneeringu koostamise käigus, et kohaliku tasandi väärtuslike maastike määramine on kohalike omavalitsuste pädevuses ning edaspidi määratakse need üldplaneeringutega.

Lääne-Viru MP kohaselt on väärtuslikud maastikud Lääne-Viru maakonnas mitmekesise maakasutuse ja taimestikuga maastikud, kus leidub nii kohalikku identiteeti loovaid elemente, kui sobivaid elupaiku erinevatele taimedele, loomadele ja teistele elusolenditele.

Lääne-Viru MÜ kohaselt jagunevad väärtuslikud maastikud Lääne-Viru maakonnas kahte klassi:

- I klassi alad – kõige väärtuslikumad, võimalikud riikliku tähtsusega alad;
- II klassi alad – väärtuslikud, maakondliku tähtsusega alad.

Lääne-Viru MP kohaselt asub Väike-Maarja valla territooriumil asub kuus II klassi väärtusliku maastikku, I klassi väärtuslike maastikke vallas ei ole. Väike-Maarja valla üldplaneeringuga 2008 on lisaks määratletud kolm kohaliku tähtsusega väärtuslikku maastikku. Ülevaate väärtuslikest maastikest valla territooriumil annab

Tabel 19. Väärtuslikud maastikud Väike-Maarja valla territooriumil. Allikad: Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+, Väike-Maarja üldplaneering 2008, seisuga 14.10.2019

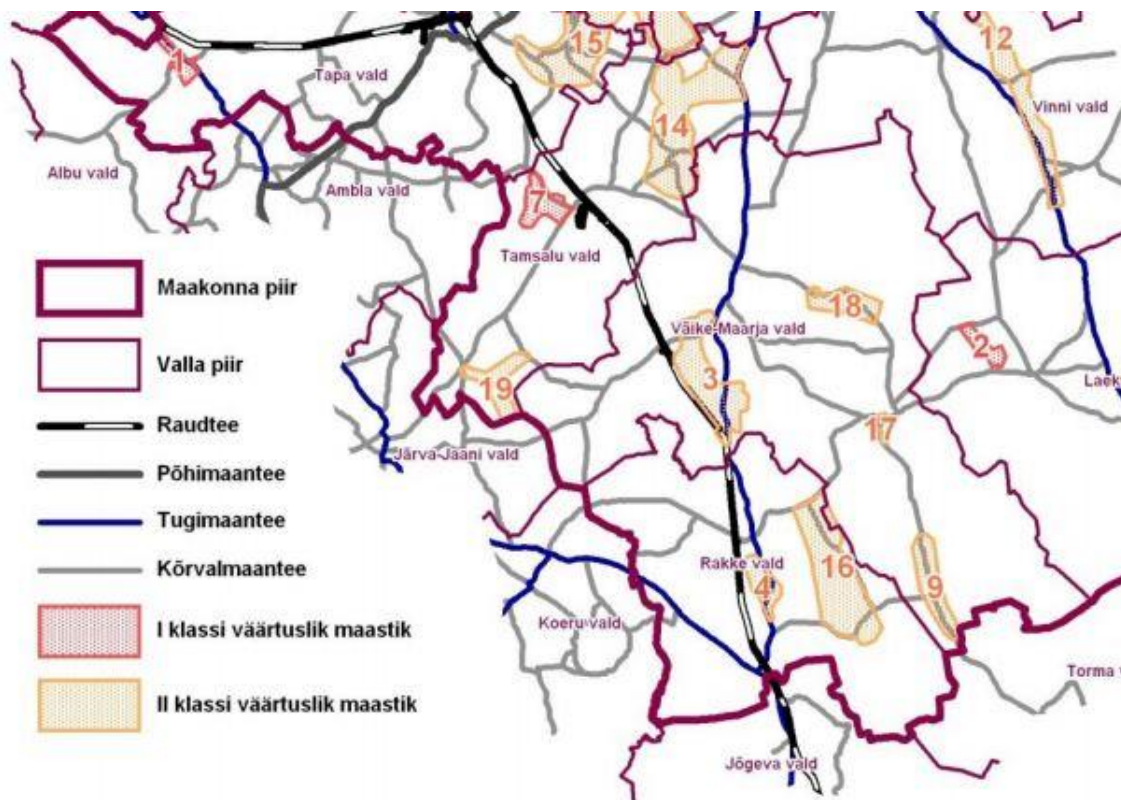
Väärtuslik maastik	Tähtsus
Ebavere-Äntu	II – maakondliku tähtsusega
Edru voor	II – maakondliku tähtsusega
Käru	II – maakondliku tähtsusega
Salla-Emumäe-Tammiku	II – maakondliku tähtsusega
Simuna	II – maakondliku tähtsusega
Triigi-Avispea	II – maakondliku tähtsusega
Aavere park	kohaliku tähtsusega
Koonu park	kohaliku tähtsusega
Varangu park	kohaliku tähtsusega

Ülevaate Väike-Maarja valla territooriumil asuvatest maakondliku tähtsusega väärtuslikest maastikest annab Joonis 15. Väärtuslikud maastikud kajastuvad ka ÜP väärtuste ja piirangute joonisel.

⁸⁰ Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+

⁸¹ „Lääne-Viru maakonna väärtuslike maastike eksperthinnang maakonnaplaneeringu koostamise juurde”, 2014

Joonis 15. Väärtuslikud maastikud Väike-Maarja valla territooriumil. Allikas: Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+, seisuga 14.10.2019

Lääne-Viru MP-ga on seatud üldised eesmärgid ja määratud üldised kasutustingimused väärtuslike maastike säilitamiseks, Väike-Maarja valla üldplaneeringuga 2008 on seatud täiendavaid tingimusi. ÜP koostamisel arvestatakse planeerimisdokumentides sätestatud tingimustega.

18.7. Miljööväärtuslikud alad

Miljööväärtuslikke alasid kaardistatakse seetõttu, et need annavad ettekujutuse asumi/piirkonna ajaloolisest keskkonnast, mistõttu on ruumilisel planeerimisel oluline arvestada nende pärandi säilimisega. Samuti aitavad miljööväärtuslikud alad väärtustada piirkonna aja- ja kultuurilugu, luua eeldused nt turismi arendamiseks ning piirkonna aja- ja kultuuriloo (koduloo) uurimise ergutamiseks.

Väike-Maarja valla territooriumil asuvad miljööväärtuslikud alad on määratletud endise Väike-Maarja valla ÜP-ga⁸² ning endise Rakke valla ÜP-ga⁸³. Ülevaate Väike-Maarja valla miljööväärtuslikest aladest, nende väärtustest ja väärtuslikest objektidest annab Tabel 20.

Tabel 20. Miljööväärtuslikud alad Väike-Maarja valla territooriumil. Allikad: Väike-Maarja üldplaneering 2008, Rakke valla üldplaneering 1998, seisuga 14.10.2019

Nimetus	Asukoht	Väärtus ja väärtuslikud objektid
Väike-Maarja aleviku keskosa	Väike-Maarja alevik	Muinsuskaitsealused ja kultuuri- ning ajaloolise väärtusega olulised objektid

⁸² Väike-Maarja valla üldplaneering 2008

⁸³ Rakke valla üldplaneering 1998

Vao mõisakompleks	Vao küla	Muinsuskaitsealused tuuleveski, tall-tõllakuur, ait, viinavabrik, karjalaudad, kuivati, sepikoda, meierei, valitsejamaja, saun, rehi, karjalaut, magasiat, pritsikuur ning nende lähiümbrus
Kiltsi mõisakompleks	Liivaküla	Muinsuskaitsealused hooned: peahoone, tõllakuur, valitsejamaja, teenijatemaja, piimaköök, hobusetall, vesiveski ning nende lähiümbrus ja park
Simuna kirik ja kirikuaed ning lähiümbrus	Simuna alevik	Muinsuskaitse- ja looduskaitsealused objektid
Avanduse mõis ja mõisa park	Simuna alevik	Muinsuskaitse- ja looduskaitsealused objektid
Emumäe ümbruse maastik	Emumäe küla	Metsaste voortega maastik
Tammiku ümbruse maastik	Tammiku küla	Metsaste voortega maastik
Rakke Linnamägi	Rakke alevik	Linnus

Vallas kehtivate üldplaneeringutega on sätestatud ehitustingimused miljöörväärtuslikel aladel, millega arvestatakse ka uue üldplaneeringu koostamisel.

18.8. Kalmistud

Emumäe idanõlval asub 1924. aastal talumees Karl Mursi poolt rajatud Mursi kalmistu. Mursi kalmistu asub munitsipaalmaal ning tema suurus on 1,1 ha. Tegemist on väikese kalmistuga, kuhu teadaolevalt on esimest korda maetud 1935. aastal ning viimased urniga matmised Mursi kalmistule toimusid 2008., 2011. ja 2014. aastal. Kalmistule ei ole määratud sanitaarkaitsetsooni, sest kalmistule süstemaatilist matmist ei toimu. Väike-Maarja Vallavolikogu kalmistuseaduse kohast Mursi kalmistu sulgemise otsust pole tänaseks teinud.

19. Taristu

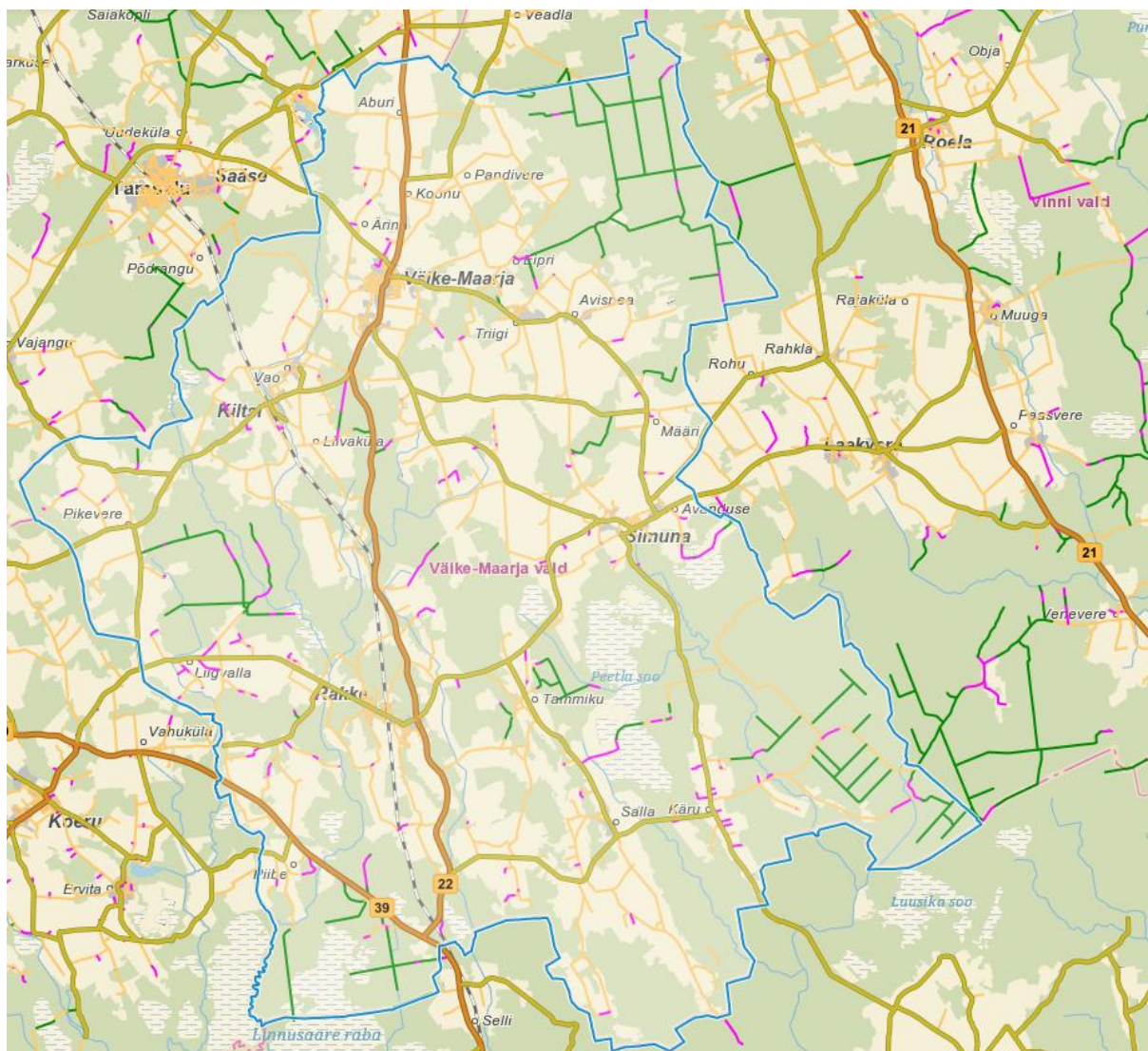
19.1. Teedevõrk

Kohalike teede ja tänavate kogupikkus on 495 km. Asfaltkattega teede pikkus on 59,7 km. Vallas on kolm kergliiklusteed, Simuna kergtee, kogupikkusega 2,1 km, Väike-Maarjast Kiltsi kogupikkusega 6,6 km ja Rakke - Ao kergliiklustee kogupikkusega 1,6 km. Enamusele tänavatest on rajatud tänavavalgustus. Mõningatel juhtudel võib tekkida vajadus üksikute lõikude lisamiseks. Peamiselt on vajalik olemasolevate tänavavalgustuste rekonstrueerimine.

Lisaks kohalikele teedele läbivad omavalitsust riigi tugimaanteed. Suuremad neist on Rakvere-Väike-Maarja – Vägeva (nr 22) Tartu – Jõgeva - Aravete (nr 39). Lisaks läbib valda Tallinn-Tartu

raudtee. Suurematest kõrvalmaanteedest läbivad valda Kapu – Rakke - Paasvere (nr 15124), Simuna – Vaiatu (nr 17192), Väike-Maarja – Simuna (nr 17191), Ebavere – Simuna (nr 17191).

Joonis 16. Teedevõrk Väike-Maarja vallas. Allikas: Maa-ameti geoportaal

19.2. Vee- ja kanalisatsioonivõrk^{84 85 86}

Väike-Maarja territooriumil on seisuga 11.10.2019 registreeritud kokku 467 puurkaevu, sh:

- 392 puurkaevu olmevee saamiseks;
- 56 hüdrogeoloogilise uuringu puurkaevu;
- 5 puurkaevu tootmisvee saamiseks;
- 1 puurkaev põllumajandustootmise tarbeks;
- 7 kinnise soojussüsteemi puurauku;
- 2 riikliku keskkonnaseire kaevu;

⁸⁴ Väike-Maarja valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2019-2030, Sweco Projekt AS, 2019

⁸⁵ Keskkonnaregister, seisuga 14.10.2019

⁸⁶ VEKA, seisuga 14.10.2019

- 4 kaevanduse suurkaevu.⁸⁷

Peamisteks põhjaveekihtideks, kust suurkaevud ammutavad joogivee, on Väike-Maarja vallas Silur-Ordoviitsiumi, Ordoviitsiumi ja Siluri veekihid.

Ühisveevärgiga on Väike-Maarja vallas kaetud järgmised asumid (alevikud ja külad): Väike-Maarja, Rakke, Simuna ja Kilti alevikud ning Triigi, Vao, Eipri, Aburi, Avispea, Pandivere, Salla, Tammiku, Pikevere, Lammasküla, Emumäe, Liigvalla ja Piibe külad. Väike-Maarja aleviku lähiümbruses haakuvad loetletud asumitega Ebavere ja Mürriku külad. Ülejäänud piirkondades ühisveevärk puudub. Nendes piirkondades kasutatakse joogivee saamiseks isiklikke suurkaeve ja salvkaeve.

Ühiskanalisatsiooniga on kaetud järgmised asumid (alevikud ja külad): Väike-Maarja, Ebavere (Kaarma piirkond), Rakke, Simuna, Kilti, Triigi, Vao ja Salla. Ühiskanalisatsioon puudub Aburi, Eipri, Pikevere, Avispea, Pandivere ja Tammiku külates. Piirkondades, kus ühiskanalisatsioon puudub, kogutakse reovesi kogumismahutitese või immutatakse pinnasesse.

Kokku on Väike-Maarja vallas viis reoveekogumisala (Väike-Maarja, Vao, Triigi, Simuna ja Rakke) ning kuus reoveepuhastit (Väike-Maarjas, Vaos, Simunas, Sallas ja Rakkes 2 tk)⁸⁸. Väike-Maarja alevikus ja Rakke alevikus on ühiskanalisatsiooniteenuse kasutajateks elanikud (korterühistud ja eramud) ning ettevõtted (Rakkes väiksema tarbimisega ettevõtted), ülejäänud külates on põhitarbijaks elanikud.

Perspektiivis nähakse ette ühendada Vao, Kilti ja Liivaküla (Kilti mõisa) ühiskanalisatsioonid ning laiendada sealjuures oluliselt Kilti aleviku keskuse ühiskanalisatsiooni. Laiendamist vajab Simuna aleviku ühiskanalisatsioon.

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenust Väike-Maarja vallas pakub OÜ Pandivere Vesi.

Väike-Maarja aleviku (ja lähiümbruse, milleks on põhiliselt Kaarma tööstusala) veevajadus ja -tarbimine on tagatud aleviku siseste (osaliselt Ebavere) hajali ühisveevärgi suurkaevude baasil. Kokku paikneb alevikus kuus ühisveevärgi suurkaevupumplat, millest töös on kolm: EPT, Tammi ja Jaama suurkaevud (vt Tabel 21). Ebavere külas on kaks ühisveevärgi suurkaevu: Piirituse ja Kaarma suurkaevupumplat, mis mõlemad on aktiivselt töös (vt Tabel 21). Väike-Maarja aleviku ja Ebavere küla – Kaarma tööstuspiirkonna veevõrgud töötavad ühtses süsteemis. Mürriku külas puudub eraldiseisev ühisveevärk ja -kanalisatsioon (haakub Väike-Maarja aleviku ja Ebavere küla süsteemiga).

Tabel 21. Väike-Maarja aleviku ja Ebavere küla ühisveevärgi suurkaevude andmed.
Allikad: Väike-Maarja valla ÜVK arendamise kava aastateks 2019-2030, Keskkonnaregister ja VEKA, seisuga 14.10.2019

Näitaja	Suurkaev/veehaare					
	ETP suurkaev-pumpla	Tammi suurkaev-pumpla	Jaama suurkaev-pumpla	Haigla suurkaev-pumpla	Piirituse suurkaev-pumpla	Kaarma suurkaev-pumpla
Keskkonna-registri kood	PRK0003564	PRK0003572	PRK0017500	PRK0017500	PRK0003570	PRK0003034
Suurkaevu poolt avatud põhjaveekiht	O	S-O	O	O	S-O	O
Suurkaevu sügavus, m	100	73	60	60	60	125
Lubatud veevõtt, m ³ aastas	40 552	60 955	3285		22630	43 800

⁸⁷ Infopäring Keskkonnaagentuuri, seisuga 11.10.2019

⁸⁸ Keskkonnaregister, seisuga 11.10.2019

Puurkaevu sanitaarkaitseala	50 m	50 m	50 m	50 m	50 m – ei ole tagatud	50 m
-----------------------------	------	------	------	------	-----------------------	------

Väike-Maarja aleviku ja Ebavere küla ühtses rõhusüsteemis töötav ühisveevärgi torustiku kogupikkus on ligikaudu 26 153 m. Torustik on rahuldavas seisus.

Väike-Maarja ja Kaarma tööstuspiirkonna ühisveevärg on tervikuna heas seisus ja nõuetelevastav on ka veekvaliteet tarbijakraanides. Veevõrk on suhteliselt hiljuti rekonstrueeritud ning on enamuses heas ja väga heas seisundis.

Ühiskanaliseerimisvõimega on kaetud ligi 95% elanikest. Väike-Maarja aleviku kanalisatsioonivõrguga on ühenduses ka Ebavere ja Müüriku külad (Kaarma tööstusala). Andmeid Väike-Maarja reoveekogumisala kohta vt Tabel 22.

Tabel 22. Väike-Maarja reoveekogumisala andmed. Allikas: Keskkonnaregister, seisuga 11.10.2019

Kogumisala nimetus	Registrikood	Asukoht	Pindala, ha	Koormus, ie
Väike-Maarja	RKA0590212	Väike-Maarja alevik, Ebavere küla, Müüriku küla	202,1	2553

Rakke aleviku ühisveevärki on võimelised varustama neli puurkaevpumplat (Linnamäe, Tähe, Mäe ja Lasteaia puurkaevud, vt Tabel 23), millest kaks: Linnamäe ja Tähe puurkaevpumplad on pidevalt töös, Mäe pumplat hoitakse töös lühikestel perioodidel ja Lasteaia puurkaevpumpla on täielikult reservis. Tagatud ei ole raudteealust veeühendust, aga täielikult on tagatud kanalisatsiooniühendus. Raudteest lääne poole jäävat Rakke aleviku osa teenindab Tähe tn (reservis Lasteaia pumpla) ja idapoolset osa Linnamäe pumpla (reservis Mäe pumpla). Ühisveevärgiga on varustatud ligi 91% elanikest.

Tabel 23. Rakke aleviku ühisveevärgi puurkaevude andmed. Allikad: Väike-Maarja valla ÜVK arendamise kava aastateks 2019-2030, Keskkonnaregister ja VEKA, seisuga 14.10.2019

Näitaja	Puurkaev/veehaare			
	Linnamäe puurkaevpumpla	Tähe tn puurkaevpumpla	Mäe tn puurkaevpumpla	Lasteaia puurkaevpumpla
Keskkonnaregistri kood	PRK0012510	PRK0014004	PRK0005469	PRK0005471
Puurkaevu poolt avatud põhjaveekiht	S-O	O	S-O	S-O
Puurkaevu sügavus, m	66	55	60	60
Lubatud veevõtt, m³ aastas	34 310	34 310	34 310	34 310
Puurkaevu sanitaarkaitseala	50 m – ei ole tagatud	50 m – ei ole tagatud	50 m – ei ole tagatud	50 m – ei ole tagatud

Rakke aleviku ühisveevärgi torustiku kogupikkus on tänase seisuga kaardilt mõõdetuna ligikaudu 12 520 m.

Rakke ühisveevärgisüsteem on heas korras. Rekonstrueerimist vajavad Vahtra ja Metsa tänavate veetrassid. Veekvaliteet vastab nõuetele nii puurkaevus kui joogivees.

Rakke aleviku ühiskanaliseerimisega on lisaks Rakke alevikule ühendatud Suur-Rakke küla, Ao küla ja Kellamäe küla, teenused on ühendatud ligikaudu 86-87% elanikest. Andmeid Rakke reoveekogumisala kohta vt Tabel 24.

Tabel 24. Rakke reoveekogumisala andmed. Allikas: Keskkonnaregister, seisuga 11.10.2019

Kogumisala nimetus	Registrikood	Asukoht	Pindala, ha	Koormus, ie
Rakke	RKA0590248	Rakke alevik, Suur-Rakke küla, Ao küla, Kellamäe küla	91,3	1446

Simuna aleviku ühisveevärg baseerub keskuse puurkaevul (vt Tabel 25). Aleviku loodeosa ja osaliselt lääneosa on ühisveevärgiga katmata. Alevikus paikneb ka teine puurkaevpumpla, mis ei ole kasutuses. Ühisveevärgiga on liitunud ligi 72% elanikkonnast.

Tabel 25. Simuna aleviku ühisveevärgi puurkaevude andmed. Allikad: Väike-Maarja valla ÜVK arendamise kava aastateks 2019-2030, Keskkonnaregister ja VEKA, seisuga 14.10.2019

Näitaja	Puurkaev/veehaare
	Simuna keskuse puurkaevpumpla
Keskkonna-registri kood	PRK0003615
Puurkaevu poolt avatud põhjaveekiht	0
Puurkaevu sügavus, m	80
Lubatud veevõtt, m ³ aastas	10 037,5
Puurkaevu sanitaarkaitseala	50 m – ei ole tagatud

Simuna aleviku ühisveevärgi torustiku kogupikkus on ligikaudu 6065 m. Olemasolev torustik on enamasti heas seisundis.

Simuna puurkaevu veekvaliteet ei vasta nõuetele, kuid peale vee töötlemist vastavad joogiveenäitajad normidele. Aleviku loodeosas vajab ühisveevõrk väljaarendamist.

Simuna ühiskanaliseerimisega on liitunud ligikaudu 74% elanikkonnast. Andmeid Simuna reoveekogumisala kohta vt Tabel 28.

Tabel 26. Simuna reoveekogumisala andmed. Allikas: Keskkonnaregister, seisuga 11.10.2019

Kogumisala nimetus	Registrikood	Asukoht	Pindala, ha	Koormus, ie
Simuna	RKA0590215	Simuna alevik	48,6	460

Kiltsi aleviku võib jaotada tinglikult kahte piirkonda: Liivaküla ehk mõisa piirkond ja Kiltsi aleviku piirkond, mida kumbagi teenindab üks puurkaev (vt Tabel 27).

Tabel 27. Kilti aleviku ühisveevärgi puurkaevud. Allikad: Väike-Maarja valla ÜVK arendamise kava aastateks 2019-2030, Keskkonnaregister ja VEKA, seisuga 14.10.2019

Näitaja	Puurkaev/veehaare	
	Kilti puurkaevpumpla	Liivaküla puurkaevpumpla
Keskkonnaregistri kood	PRK0017501	PRK0003032
Puurkaevu poolt avatud põhjaveekiht	O	S-0
Puurkaevu sügavus, m	28,5	80
Lubatud veevõtt, m ³ aastas		13 140
Puurkaevu sanitaarkaitseala	50 m – üldjoontes tagatud	50 m

Kilti aleviku ühisveevärgi torustiku kogupikkus arvestatuna nii keskalevikku kui Kilti mõisa (Liivaküla piirkonda) on ligikaudu 2088 m. Kilti mõisa piirkonnas (Liivaküla) ja alevikus on kaks eraldiseisvat ühisveevarustuse süsteemi.

Veekvaliteet ületab Liivaküla puurkaevuvees kehtestatud norme üldraua osas, kuid joogivees on kõik näitajad normi piires. Olemasolev veevõrk on heas seisukorras nii Liivakülas kui Kilti alevikus, kuid vajab laiendamist ja omavahelist ühendamist. Alevik (keskus ja raudteejaama ümbrus) kuulub perspektiivis varustamisele ühisveevärgi ja –kanalisatsiooniteenusega. Ühisveevärgisüsteemid ühendatakse Kilti aleviku ja Liivaküla vahel ning kanalisatsioonisüsteemid ühendatakse Vao küla, Kilti aleviku ja Liivaküla vahel (uus reoveepuhasti Kilti aleviku ja Liivaküla (Kilti mõisa piirkond) vahele).

Ühiskanaliseerimisega on varustatud 46 Liivaküla elanikku. Ühiskanaliseerimise teenindab üks reoveepumpla. Alevikus reoveepuhasti puudub, reovesi kogutakse mahutisse.

Triigi külas on üks puurkaevpumpla (vt Tabel 28), ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniteenust pakub OÜ Pandivere Vesi. Ühisveevärgiga on liitunud ligi 96% elanikkonnast.

Tabel 28. Triigi küla ühisveevärgi puurkaevu andmed. Allikas: Väike-Maarja valla ÜVK arendamise kava aastateks 2019-2030, Keskkonnaregister ja VEKA, seisuga 14.10.2019

Näitaja	Puurkaev/veehaare
	Triigi puurkaevpumpla
Keskkonnaregistri kood	PRK0017499
Puurkaevu poolt avatud põhjaveekiht	O
Puurkaevu sügavus, m	49
Lubatud veevõtt, m ³ aastas	
Puurkaevu sanitaarkaitseala	50 m – ei ole tagatud

Puurkaevu vesi vastab nii veeallika I klassi kui joogivee nõuetele.

Triigi ühisveevärgi torustiku kogupikkus on ligikaudu 4315 m. Küla tänased peatorustikud on ca 65% ulatuses uued ja heas seisundis, vanemad torustikud vajavad rekonstrueerimist.

Triigi küla ühiskanaliseerimisega on liitunud ca 70% elanikkonnast. Andmeid Triigi reoveekogumisala kohta vt Tabel 29.

Tabel 29. Triigi reoveekogumisala andmed. Allikas: Keskkonnaregister, seisuga 11.10.2019

Kogumisala nimetus	Registrikood	Asukoht	Pindala, ha	Koormus, ie
Triigi	RKA0590214	Triigi küla	26,3	285

Vao külas on ühel keskuse puurkaevul (vt Tabel 30) ja veevõrgul baseeruv ühisveevärk, ühisveevärgiga on liitunud ca 93% elanikkonnast. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniteenust pakub OÜ Pandivere Vesi.

Tabel 30. Vao küla ühisveevärgi puurkaevu andmed. Allikas: Väike-Maarja valla ÜVK arendamise kava aastateks 2019-2030, Keskkonnaregister ja VEKA, seisuga 14.10.2019

Näitaja	Puurkaev/veehaare
	Vao puurkaevpumpla
Keskkonnaregistri kood	PRK0003045
Puurkaevu poolt avatud põhjaveekiht	S-O
Puurkaevu sügavus, m	50
Lubatud veevõtt, m ³ aastas	20 075
Puurkaevu sanitaarkaitseala	50- üldjoontes tagatud

Vao küla ühisveevärgi torustiku kogupikkus on ligikaudu 2195 m.

Veekvaliteet vastab kõrgeimatele nõuetele nii puurkaevu kui joogivees. Rekonstrueerimist vajab küla veevõrk.

Vao külas on ühiskanalisisatsiooniga liitunud ca 91% elanikkonnast. Andmeid Vao reoveekogumisala kohta vt Tabel 31.

Tabel 31. Vao reoveekogumisala andmed. Allikas: Keskkonnaregister, seisuga 11.10.2019

Kogumisala nimetus	Registrikood	Asukoht	Pindala, ha	Koormus, ie
Vao	RKA0590213	Vao küla	15,4	335

Salla küla teenindab üks puurkaev (vt Tabel 32), ühisveevärgiga on liitunud ca 60 % elanikkonnast.

Tabel 32. Salla küla ühisveevärgi puurkaevu andmed. Allikas: Väike-Maarja valla ÜVK arendamise kava aastateks 2019-2030, Keskkonnaregister ja VEKA, seisuga 14.10.2019

Näitaja	Puurkaev/veehaare
	Salla puurkaevpumpla
Keskkonnaregistri kood	PRK0010397
Puurkaevu poolt avatud põhjaveekiht	S
Puurkaevu sügavus, m	53
Lubatud veevõtt, m ³ aastas	9 125
Puurkaevu sanitaarkaitseala	50- üldjoontes tagatud

Salla keskuse ühisveevärgi puurkaevu veekvaliteedi näitajad kuuluvad I kvaliteediklassi, samuti vastavad joogiveenõuetele kõik ühisveevärgivee näitajad.

Salla küla ühisveevärgi torustiku kogupikkus on ligikaudu 2100 m. Veetorustik on üle poole ulatuses väga halvas seisundis ja vajab rekonstrueerimist.

Salla küla ühiskanalisisatsiooniga on liitunud ca 56% elanikkonnast.

Aburi küla ühisveevärg baseerub omaette puurkaevul (vt Tabel 374), ja veevõrgul ühisveevärgiga on liitunud ca 87 % elanikkonnast. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniteenust pakub OÜ Pandivere Vesi. Aburi küla ühisveevärgi torustiku kogupikkus on ligikaudu 1455 m, veevõrk on välja kujunenud hargvõrguna. Veevõrk on OÜ Pandivere Vesi omandis.

Tabel 33. Aburi küla ühisveevärgi puurkaevu andmed. Allikas: Väike-Maarja valla ÜVK arendamise kava aastateks 2019-2030, Keskkonnaregister ja VEKA, seisuga 14.10.2019

Näitaja	Puurkaev/veehaare
	Aburi puurkaevpump
Keskkonnaregistri kood	PRK0003026
Puurkaevu poolt avatud põhjaveekiht	O
Puurkaevu sügavus, m	95
Lubatud veevõtt, m ³ aastas	8 760
Puurkaevu sanitaarkaitseala	50- üldjoontes tagatud

Aburi küla ühisveevärgi torustiku kogupikkus on ligikaudu 1455 m.

Aburi ühisveevärgi puurkaevu veekvaliteedi näitajad ületavad III kvaliteediklassi hädususe osas, samuti on üle I klassi normi mangaani sisaldus. Veevõrk vajab rekonstrueerimist.

Pandivere küla ühisveevärgi baseerub omaette puurkaevul ja veevõrgul. Külas on ühisveevärgiga liitunud ca 56% elanikkonnast. Ühisveevärki teenindab üks puurkaev (vt Tabel 34).

Tabel 34. Pandivere küla ühisveevärgi puurkaevu andmed. Allikas: Väike-Maarja valla ÜVK arendamise kava aastateks 2019-2030, Keskkonnaregister ja VEKA, seisuga 14.10.2019

Näitaja	Puurkaev/veehaare
	Pandivere puurkaevpump
Keskkonnaregistri kood	PRK0005487
Puurkaevu poolt avatud põhjaveekiht	S-O
Puurkaevu sügavus, m	60
Lubatud veevõtt, m ³ aastas	1 825
Puurkaevu sanitaarkaitseala	50 m

Pandivere küla ühisveevärgi torustiku kogupikkus on ligikaudu 1375 m (lisaks farmi torustik ca 115 m).

Eipri küla ühisveevärgi baseerub kahel puurkaevul – sauna ehk keskuse ja elamute puurkaevul ja veevõrgul (vt Tabel 35). Külas on OÜ Pandivere Vesi ühisveevärgiga liitunud 22% elanikkonnast. Ülejäänud elanikkond tarbib eraomandis oleva elamute puurkaevu vett või elab keskusest eemal hajaasustuspkiirkonnas, kuhu ühisveevõrgu laiendamine pole otstarbekas.

Tabel 35. Eipri küla ühisveevärgi puurkaevu andmed. Allikas: Väike-Maarja valla ÜVK arendamise kava aastateks 2019-2030, Keskkonnaregister ja VEKA, seisuga 14.10.2019

Näitaja	Puurkaev/veehaare	
	Sauna puurkaev	Eipri elamute puurkaev
Keskkonnaregistri kood	PRK0005490	PRK0005491
Puurkaevu poolt avatud põhjaveekiht	S-O	S-O
Puurkaevu sügavus, m	55	60
Lubatud veevõtt, m ³ aastas		
Puurkaevu sanitaarkaitseala	50 m - tagatud	50 m – ei ole tagatud

Eipri küla veevõrkude pikkused on ca 364 m, mis kuulub OÜ Pandivere Vesi veevõrku ja ca 980 m, mida toidab elamute puurkaev.

Eipri küla ühisveevärgid vajavad ühendamist ja kokkuviiimist.

Pikevere külas on ühisveevarustus olemas küla korrusmajadel ning ühel eramajal. Ühisveevarustuse torustikud ja puurkaev (vt Tabel 36) kuuluvad eraomanikule. Küla keskusest edelas asub farm, mis on samuti ühendatud ühisveevarustussüsteemiga.

Tabel 36. Pikevere küla ühisveevärgi puurkaevu andmed. Allikas: Väike-Maarja valla ÜVK arendamise kava aastateks 2019-2030, Keskkonnaregister ja VEKA, seisuga 14.10.2019

Näitaja	Puurkaev/veehaare
	Pikevere puurkaevpumpla
Keskkonnaregistri kood	PRK0003036
Puurkaevu poolt avatud põhjaveekiht	O
Puurkaevu sügavus, m	112,5
Lubatud veevõtt, m ³ aastas	
Puurkaevu sanitaarkaitseala	50 m

Avispea küla ühisveevärg baseerub puurkaevul ja veevõrgul. Külas on ühisveevärgiga liitunud ca 32% elanikkonnast. Veevõrgu kogupikkus on ca 1865 m. Puurkaev (vt Tabel 37) on eraomandis, kuid antud rendile Pandivere Vesi OÜ-le.

Tabel 37. Avispea küla ühisveevärgi puurkaevu andmed. Allikas: Väike-Maarja valla ÜVK arendamise kava aastateks 2019-2030, Keskkonnaregister ja VEKA, seisuga 14.10.2019

Näitaja	Puurkaev/veehaare
	Avispea puurkaevpumpla
Keskkonnaregistri kood	PRK0003605
Puurkaevu poolt avatud põhjaveekiht	O
Puurkaevu sügavus, m	60,1
Lubatud veevõtt, m ³ aastas	
Puurkaevu sanitaarkaitseala	50 m

Tammiku küla ühisveevärg baseerub Tammiku Hooldekodu territooriumil asuval puurkaevul (Rakke hooldekodu puurkaev, vt Tabel 4239) ja veevõrgul.

Tabel 38. Tammiku küla ühisveevärgi puurkaevu andmed. Allikas: Väike-Maarja valla ÜVK arendamise kava aastateks 2019-2030, Keskkonnaregister ja VEKA, seisuga 14.10.2019

Näitaja	Puurkaev/veehaare
	Rakke hooldekodu puurkaev
Keskkonnaregistri kood	PRK0014003
Puurkaevu poolt avatud põhjaveekiht	O
Puurkaevu sügavus, m	39
Lubatud veevõtt, m ³ aastas	
Puurkaevu sanitaarkaitseala	50 m

Joogivees esineb aeg-ajalt raua ülenormatiivseid sisaldusi.

Lammaskülas on üks ühisveevärgi puurkaev (vt Tabel 39).

Tabel 39. Lammasküla ühisveevärgi puurkaevu andmed. Allikas: Väike-Maarja valla ÜVK arendamise kava aastateks 2019-2030, Keskkonnaregister ja VEKA, seisuga 14.10.2019

Näitaja	Puurkaev/veehaare
	Lammasküla puurkaev
Keskkonnaregistri kood	PRK0017371
Puurkaevu poolt avatud põhjaveekiht	S-O

Puurkaevu sügavus, m	82
Lubatud veevõtt, m ³ aastas	3 650
Puurkaevu sanitaarkaitseala	50 – üldiselt tagatud

Emumäe külas on üks ühisveevärgi puurkaev (vt Tabel 40).

Tabel 40. Emumäe küla ühisveevärgi puurkaevu andmed. Allikas: Väike-Maarja valla ÜVK arendamise kava aastateks 2019-2030, Keskkonnaregister ja VEKA, seisuga 14.10.2019

Näitaja	Puurkaev/veehaare
	Emumäe puurkaev
Keskkonnaregistri kood	PRK0050197
Puurkaevu poolt avatud põhjaveekiht	S-O
Puurkaevu sügavus, m	80
Lubatud veevõtt, m ³ aastas	
Puurkaevu sanitaarkaitseala	10 – tagatud

Piibe külas on üks ühisveevärgi puurkaev (vt Tabel 41), ühisveevärgiteenusega on varustatud korterelamute vahetu lähedus.

Tabel 41. Piibe küla ühisveevärgi puurkaevu andmed. Allikas: Väike-Maarja valla ÜVK arendamise kava aastateks 2019-2030, Keskkonnaregister ja VEKA, seisuga 14.10.2019

Näitaja	Puurkaev/veehaare
	Piibe küla puurkaev
Keskkonnaregistri kood	PRK0017373
Puurkaevu poolt avatud põhjaveekiht	S-O
Puurkaevu sügavus, m	20
Lubatud veevõtt, m ³ aastas	3 650
Puurkaevu sanitaarkaitseala	50 - tagamata

Liigvalla külas on üks ühisveevärgi puurkaev (vt Tabel 413), mis paikneb kortermajade läheduses.

Tabel 42. Liigvalla küla ühisveevärgi puurkaevu andmed. Allikas: Väike-Maarja valla ÜVK arendamise kava aastateks 2019-2030, Keskkonnaregister ja VEKA, seisuga 14.10.2019

Näitaja	Puurkaev/veehaare
	Rakke hooldekodu puurkaev
Keskkonnaregistri kood	PRK0003040
Puurkaevu poolt avatud põhjaveekiht	S-O
Puurkaevu sügavus, m	60
Lubatud veevõtt, m ³ aastas	3 650
Puurkaevu sanitaarkaitseala	50 - tagamata

Lammasküla ühisveevärgi torustiku kogupikkus on ligikaudu 1274 m, Emumäe küla ühisveevärgi torustiku kogupikkus ligikaudu 1069 m, Piibe küla ühisveevärgi torustiku kogupikkus on ligikaudu 195 m ning Liigvalla küla ühisveevärgi torustiku kogupikkus on ligikaudu 120 m. Teadmata on veetorustike täpsed asukohad ja seisund.

Ühisveevärgi vesi ei vasta joogiveenõuetele Emumäe ja Liigvalla külates, kus ühisveevärgi vees on ülenormatiivne üldraua sisaldus.

19.3. Sademevesi⁸⁹

Sademevee kanalisatsioon on rajatud Väike-Maarja alevikku. Alevikus on välja ehitatud osaline lahkvoolne sademevee kanalisatsioon. Väljalasule eelneb sademeveetöötlus maa-aluses õlipüüduris. Mõnevõrra töödeldud ja puhastatud sademevesi juhitakse aleviku kaguosas paiknevasse kraavi. Ametlikuks suublaks on pinnas.

Sademeveekanalisatsioon puudub Rakke alevikus, Simuna alevikus, Vao külas, Triigi külas, Salla külas. Liigne sademevesi juhitakse nende territooriumitelt ära vajadusel kuivenduskraavidega.

19.4. Tuletõrje veevõtukohad⁹⁰

Väike-Maarja valla tuletõrje veevõtt põhineb tuletõrje veevõtumahutitel ja -veevõtukohtadel.

Väike-Maarja alevikus on tuletõrje veevõtukohtadena metallkessoonidega reservuaarid, mis on pinnasega kaetud. Lisaks on võimalik tuletõrjevett saada ka alevikus olevatest tiikidest. Veevõtukohtade seisukord ja ligipääsetavus on hea. Lisaks paiknevad tuletõrje veevõtukohad Ebaveres seitsmes kohas (sh 5 ettevõtte territooriumil, ühe katlamaja ja ühe päästetepoo juures). Tuletõrjevett on võimalik võtta ka Väike-Maarja aleviku idaküljes paiknevast Mürriku külast.

Rakke alevikus on korrastamist vajav veemahuti kooli juures ning mitmed looduslikud tiigid. Päästekomandod täiendavad paake tavaliselt 2-3 kilomeetri kaugusel Ao külas Põltsamaa jõest, paisjärvest või riigimaantee sillalt.

Simuna aleviku tuletõrjesüsteem põhineb veemahutitel (kaks veevõtukohta). Tuletõrje veevõtukohana kasutatakse umbes 2 km kaugusel asuvat Mällo paisjärve.

Kiltsi alevikus puuduvad tuletõrje veevõtukohad. Veevõtukohana on võimalik kasutada aleviku idaosa läbivat Põltsamaa jõge. Asum vajab vähemalt kahte tuletõrjemahutit.

Liivakülas on 2 tuletõrje veemahutit endise sigalakompleksi territooriumil ning looduslik veevõtukoht Kiltsi veskijärv.

Triigi külas on tuletõrje veevõtukohaks üks maa-alune veevõtumahuti. Vao küla põhiline veevõtukoht on töökoja territooriumil. Täiendavaid mahuteid pole vaja rajada, korda tuleb teha olemasolevad 2 mahutit kortermajade ja hooldekodu piirkonnas.

Ainsaks tuletõrje veevõtukohaks Aburi külas on küla keskel asuv tiik. Kui küla jääb edaspidi perspektiivseks ühisveevärgipiirkonnaks tarbijate arvuga vähemalt 50 inimest, tuleb ette näha täiendav maa-alune mahuti.

Pandivere küla tuletõrje veevõtukohtadeks on küla keskel asuv tiik, teine veevõtukoht asub farmi puurkaevu naabruses.

Eipri külas on tuletõrje veevõtt lahendatud mahuti baasil, mille seisukord on rahuldav.

Pikeveres võeti 2018. aastal kasutusele uus tuletõrje veemahuti töökoja kõrval.

Tuletõrje veevõtukoht puudub Salla, Avispea, Lammasküla, Emumäe, Piibe ja Liigvalla külades.

19.5. Soojavarustus⁹¹

Vallas on tsentraalse soojusega varustatud neli asulat. Kaugküttevõrgu kogupikkus on 5887 meetrit.

Väike-Maarja aleviku köetav kogukubatuur on ca 170 000 m³, kaugküttevõrgu pikkus on 3040 m. Väike-Maarja alevikku varustab soojusega Adven Eesti AS. Tarbijatest ligikaudu 40% on valla

⁸⁹ Väike-Maarja valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2019-2030, Sweco Projekt AS, 2019

⁹⁰ Väike-Maarja valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2019-2030, Sweco Projekt AS, 2019

⁹¹ Väike-Maarja valla arengukava 2020-2027, Väike-Maarja Vallavalitsus, 2018

objektid, 20% riigiasutused ja 40% elanikud. Aastane soojatarbimine on ca 10 000 MWh. Tsentraalne soojaveearustus puudub.

Vao küla varustab soojusega Väike-Maarja Valla Kommunaal (vallavalitsuse allasutus). Kõetav kubatuur on ca 20 000 m³ ja kaugküttevõrgu pikkus on 650 m. Vao küla läheb lokaalküttele üle 2019. aasta lõpus ja kaugküte lõpetab tegevuse. Neljale kortermajale ehitatakse välja pelleti katlamajad koostöös majaühistu, valla ja KIK-ga.

Triigi küla varustab soojusenergiaga Väike-Maarja Valla Kommunaal (vallavalitsuse allasutus). Kõetav kubatuur on ca 27 000 m³ ja kaugküttevõrgu pikkus on 414 m. Aastane toodetav soojakogus on ligikaudu 1200 MWh. Kasutatav kütus on hakkepuut ja pellet.

Rakkes varustab soojusega üürilepingu alusel SW Energia OÜ. Rakke alevikus asub 3 katlamaja, mille aastane tarbimine kokku on ca 4700 MWh (2016/2017 kütteperioodil). Tarbijateks on 13 kortermaja, üks eramu, kultuurikeskus, lasteaed ja kool. Kõetav pind kokku on ca 29 000 m².

Simuna alevikus lõpetati kaugküte 1995. aastal.

Munitsipaalobjektid, kus kasutatakse lokaalkatlamaja, on järgmised:

- Väike-Maarja gümnaasiumi algklasside maja – saepurugraanulid (pelletid)
- Kilti põhikool – saepurugraanulid (pelletid)
- Simuna rahvamaja – tahkekütus (küttepuid)
- Ebavere Tervisespordikeskus - saepurugraanulid (pelletid)
- Simuna kool ja võimla - saepurugraanulid (pelletid)

Ülejäänud külates on valdavalt ahiküte. Eramajasid kõetatakse põhiliselt küttepuiduga, vähemal määral turbabriketi, kivisöe, pelletite, elektri ja kütteõliga. Eramajades on sagenenud traditsiooniliste küteliikide asendamine maaküttekollektorite ja õhksoojuspumpadega.

19.6. Elektrivõrk⁹²

Väike-Maarja alevikus asub 110/10 kV alajaam. Alajaama võimsus on 2 x 25 000 kVA, millest aasta keskmisena oli 2000. aastal koormatud 4% (1980. aastal 80%). Väike-Maarjas on hetkel just AS Elektrilevi poolt ehitatav uus 110/35/10 kV alajaam. Simuna alevikus asub 35/10 kV alajaam. Alajaama võimsus on 2 x 1500 kVA, millest aasta keskmisena on koormatud 10- 15%. Kõrgepingevõrgustik on välja arendatud ning on tihedam kui paljudes teistes piirkondades maakonnas. Madalpingeliinid on kohati amortiseerunud. Uusi, valla tiheasustusalasid läbivaid, kõrgepingeliini koridore üldplaneeringus ette nähtud ei ole. Edaspidistes planeeringutes tuleb need kavandada ainult valla hoonestamata maadele. Valla elektrivarustuse töökindluse tagamiseks ja uute võimsuste liitumiste korral tiheasustusaladel toimub elektrivõrgu areng keskpinge (10 kV) võrgu osas ainult maa-aluse kaablivõrguna.

19.7. Sidevõrk⁹³

Hajaasustuse kaetus lairibaühendusega ja võimalused ühendusega liitumiseks on erakordselt oluline, et hajaasustuse piirkonna elanikel oleks võimalik teha kaugtööd ja luua paremad võimalused maaettevõtluse arendamiseks. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil on kavas EstWin baasvõrgust lairiba ühenduse viimine soovijateni.

TTJA andmetel on Väike-Maarja vallas erinevate alla- ja üleslaadimiskiirustega 3G ja 4G internetiühendus olemas kõikides suuremates külates. Tõsi alla ja üleslaadimise kiirused ei ole suuremad kui Väike-Maarja alevikus allalaadimisel 15 Mbps ja üleslaadimisel 10 Mbps.

⁹² Elektrilevi kodulehekülj, seisuga 20.09.2019

⁹³ Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti kaardirakendus www.netikaart.ee, seisuga 20.09.2019

20. Taastuenergeetika⁹⁴

Potentsiaali omavad Väike-Maarja vallas eelkõige kohalikud energiaallikad, mis põhinevad biokütusel ja taastuenergiaallikatel.

Põhimõtted taastuenergeetika arendamiseks Lääne-Viru maakonnas, sh Väike-Maarja vallas on toodud Lääne-Virumaa maakonnaplaneeringus 2030+, millega arvestatakse ÜP koostamisel.

21. Jäätmemajandus^{95 96 97}

Väike-Maarja vald koos Pandivere piirkonna teiste omavalitsustega on loonud MTÜ Roheline Paik, mille vahendusel korraldatakse olmejäätmete kogumist ja transporti kõigi nelja omavalituse territooriumitel. Korraldatud jäätmeveoga on liitunud 88% majapidamistest, samuti valla territooriumil paiknevad olmejäätmeid omavad ettevõtted.

Jäätmejaamad on rajatud Väike-Maarja, Rakke ja Simuna alevikku. Jäätmejaamadesse saavad elanikud tasuta ära anda ohtlikke jäätmeid, vanapaberit ja pappi, pakendijäätmeid, olmeelektroonikat, metallijäätmeid, suuremõõtmelisi jäätmeid, klaasijäätmeid, vanu rehve. Ehitusjäätmete vastuvõtt on tasuline. Lisaks jäätmejaamadele rajati 2014. aastal nii Simunasse kui ka Väike-Maarjasse vastuvõtuplatsid bioloogiliselt lagunevatele jäätmetele. Piirkondlikuks jäätmete kogumiskohaks on Vinni vallas Piira külas asuv MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskuse kogumispunkt.

Kompleksluba omavad suurettevõtted, AS Vao Agro, OÜ Triigi Farmer, SF Pandivere OÜ ja AS Vireen korraldavad oma jäätmete käitluse ise.

Valla territooriumil Ebavere külas töötab riikliku tähtsusega ja kogu Eestit teenindav loomsete jäätmete käitlemise tehas (AS Vireen), mis tegeleb eri ja kõrge riskiastmega loomsete jäätmete käitlemisega. Tehase töötlemise koormuseks on planeeritud 10 000 t loomseid jäätmeid aastas. Tooraine kogutakse lihakombinaatidest (eri ja kõrge riskiastmega loomsed jäätmed), suurematest farmidest (surnud loomad) ja talumajapidamistest (surnud loomad).

Vastavalt endiste Tamsalu, Väike-Maarja, Rakke ja Laekvere valdade jäätmekavale⁹⁸, on peamine eesmärk loodusvarade säästlik kasutamine ja jäätmetekke vähendamine (loodusvarade säästev kasutamine, jäätmetekke vältimine ja taaskasutuse suurendamine). Ühe meetmena nähakse ette jäätmehoolduse infrastruktuuri arendamist.

Väike-Maarja valla jäätmehoolduseeskirja kohaselt on valla põhiliseks eesmärgiks jäätmetekke vältimine, jäätmete valikkogumine tekkekohal ning liigiti ringlusesse ja taaskasutusse suunamine.

Keskkonnaregistri kohaselt asuvad Väike-Maarja vallas järgmised keskkonnalubasid omavad ning töötavad jäätmekäitluskohad:

Tabel 43. Jäätmekäitluskohad Väike-Maarja valla territooriumil. Allikas: Keskkonnaregister, seisuga 05.09.2019

Registrikood	Nimetus	Käitaja	Asukoht	Tegevuse liik
JKK5900092	Väike-Maarja jäätmejaam	Eesti Keskkonnateenused AS	Väike-Maarja alevik	Jäätmejaam, ohtlike jäätmete käitluskohad, tavajäätmete käitluskohad,

⁹⁴ Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+

⁹⁵ Väike-Maarja valla arengukava aastateks 2020-2027

⁹⁶ Tamsalu, Väike-Maarja, Rakke ja Laekvere valdade jäätmekava 2015-2020

⁹⁷ Keskkonnaregister, seisuga 05.09.2019

⁹⁸ Tamsalu, Väike-Maarja, Rakke ja Laekvere valdade jäätmekava 2015-2020

				ümberlaadimisjaam, vaheladu
JKK5900045	Tamsalu mnt 1 autolammutus	Ebavere ST OÜ	Väike-Maarja alevik	Autolammutuskoda
JKK5900091	Simuna jäätmejaam	Eesti Keskkonnateenused AS	Lääne-Virumaa, Väike-Maarja vald, Simuna alevik	Jäätmejaam, ohtlike jäätmete käitluskoht, tavajäätmete käitluskoht, ümberlaadimisjaam, vaheladu
JKK5900015	Rakke lubjatehas	Nordkalk AS	Lääne-Virumaa, Väike-Maarja vald, Rakke alevik	Jäätmeluba jäätmete tekitamiseks
JKK5900044	Loomsete kõrvalsaaduste käitlemise ettevõte	Vireen AS	Lääne-Virumaa, Väike-Maarja vald, Ebavere küla	Koospõletustehas
JKK5900043	Ebavere graanulitehas	Ebavere Graanul OÜ	Lääne-Virumaa, Väike-Maarja vald, Ebavere küla	Jäätmeluba jäätmete taaskasutuseks

22. Keskkonnaohtlikud objektid^{99 100}

Väike-Maarja valla territooriumil on registreeritud neli keskkonnaohtlikku objekti, sh kaks jääkreostusobjekti, üks mahuti ja üks tankla. Mõlemad registreeritud jääkreostusobjektid (Võivere küla väetisehoidla Võivere külas ja endine Väike-Maarja EPT katlamaja kütusehoidla Väike-Maarja alevikus) on Keskkonnaregistri andmetel likvideeritud ning neid edaspidi ei käsitleta. Ülevaate olemasolevatest keskkonnaohtlikest objektidest annab Tabel 44.

Tabel 44. Keskkonnaohtlikud objektid Väike-Maarja valla territooriumil. Allikas: Keskkonnaregister, omavalitsus, seisuga 20.09.2019

Objekti nimi	Keskkonnaregistri kood	Asukoht	Tüüp	Ohu liik
Triigi Farmer OÜ	OOB0105990	Triigi küla	Mahuti	Kütus
Antaare AS	OOB0019692	Väike-Maarja alevik	Tankla	Kütus
Aktsiaselts Kaarma KT		Ebavere küla	Tankla	Kütus
Osaühing Thorsen Grupp		Väike-Maarja alevik Tehno 6	Vedelgaas	Kütus
AS Krooning		Rakke alevik Mäe tn 14	Tankla	Kütus
AS Krooning		Simuna alevik	Tankla	Kütus

Väike-Maarja vallas asub üks B-kategooria ohtlik ettevõte (vt Tabel 45). Ohtlike ettevõteteid valla territooriumil ei asu, samuti ei ulatu valla territooriumile ühegi väljaspool Väike-Maarja valda paikneva ohtliku või suurõnnetuse ohuga ettevõtte ohuala.

⁹⁹ Keskkonnaregister, seisuga 20.09.2019, lisainformatsioon omavalitsuselt seisuga 14.01.2020

¹⁰⁰ Maa-ameti X-GIS ohtlike ettevõtete kaardirakendus, seisuga 20.09.2019

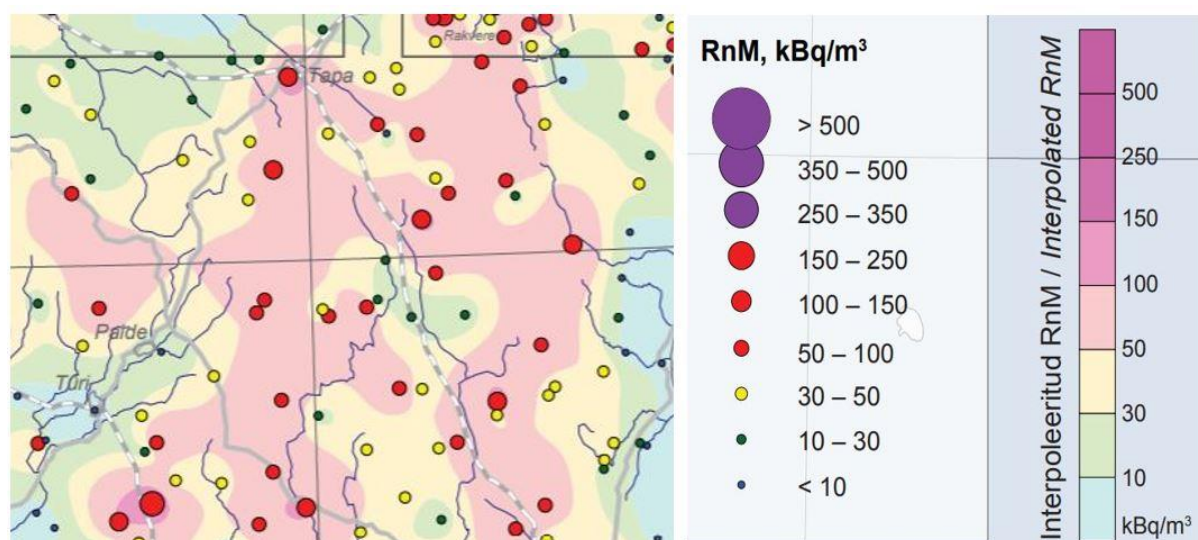
Tabel 45. B-kategooria suurõnnetuse ohuga ettevõtte Väike-Maarja valla territooriumil. Allikas: Maa-ameti ohtlike ettevõtete kaardirakendus, seisuga 20.09.2019

Ettevõtte	ID	Ohu kategooria	Ohuala raadius (m)	Kemikaalid (t)	Ohu tüüp	Aadress
Pyrocom OÜ pürotehniliste toodete ladu	101579	B-kategooria suurõnnetuse ohuga	110	Pürotehnika (30,049)		Ebavere küla

Kemikaaliseadusega on planeeringualale, kuhu jäävad suurõnnetuse ohuga ettevõtted, kehtestatud erinõuded maakasutuse planeerimisel, millega arvestatakse ÜP koostamisel.

23. Radoon¹⁰¹

Pinnases otsemõõdetud radoonisisalduse järgi jääb radoonisisaldus Väike-Maarja valla territooriumi pinnastes vahemikku normaalseni (vahemikus 10-50 kBq/m³) kõrgeni (vahemikus 50-100 kBq/m³). Normaalse radoonisisaldusega alad jäävad valdavalt valla keskosale, ülejäänud territooriumil on radoonitase pigem kõrge (Joonis 17).

Joonis 17. Radooni sisaldus pinnaseõhus Väike-Maarja valla territooriumil. Allikas: Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlas, seisuga 14.10.2019

ÜP koostamisel arvestatakse teadaoleva radoonisisaldusega Väike-Maarja valla territooriumi pinnases.

¹⁰¹ Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlas. Eesti Geoloogiakeskus, 2017. http://www.envir.ee/sites/default/files/eesti_rn_atlas_2017_kyljendatud.pdf

INFOALLIKAD

- Väike-Maarja valla arengukava 2020-2027
- Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+
- Väike-Maarja valla üldplaneering 2008
- Rakke valla üldplaneering 1998
- Statistikaamet
- Asjakohased ÜVK arendamise kavad
- Asjakohased jäätmekavad
- Asjakohased õigusaktid
- Asjakohased looduskaitsealade kaitse-eeskirjad ja kaitsekorralduskavad
- Keskkonnamõju strateegilise hindamise juhend. Kättesaadav:
http://www.envir.ee/sites/default/files/ksh_juhend_kodulehele_est.pdf
- Keskkonnaregister
- Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS)
- Kultuurimälestiste Riiklik Register
- Maa-ameti X-GIS kaardiserver
- RMK kodulehekülg
- Metsaportaal
- Keskkonnalubade infosüsteem
- Maavarade koondbilanss 2018
- Terviseameti kaardirakendus „Avalikud supluskohad 2018“
- Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlas
- Eesti põhjavee kaitstuse kaart
- Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021
- Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021
- Lääne-Eesti vesikonna maaparandushoiukava
- Euroopa Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taime- ja loomastiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) ehk loodusdirektiiv
- Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis. A. Aunapuu, R.Kutsar, 2013
- Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis. MTÜ Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing, 2013
- Natura 2000 standardandmevormid
- Eesti Lairiba Arenduse Sihtasutus kodulehekülg
- Elering AS põhivõrgu kaart
- Asjakohased uuringud

